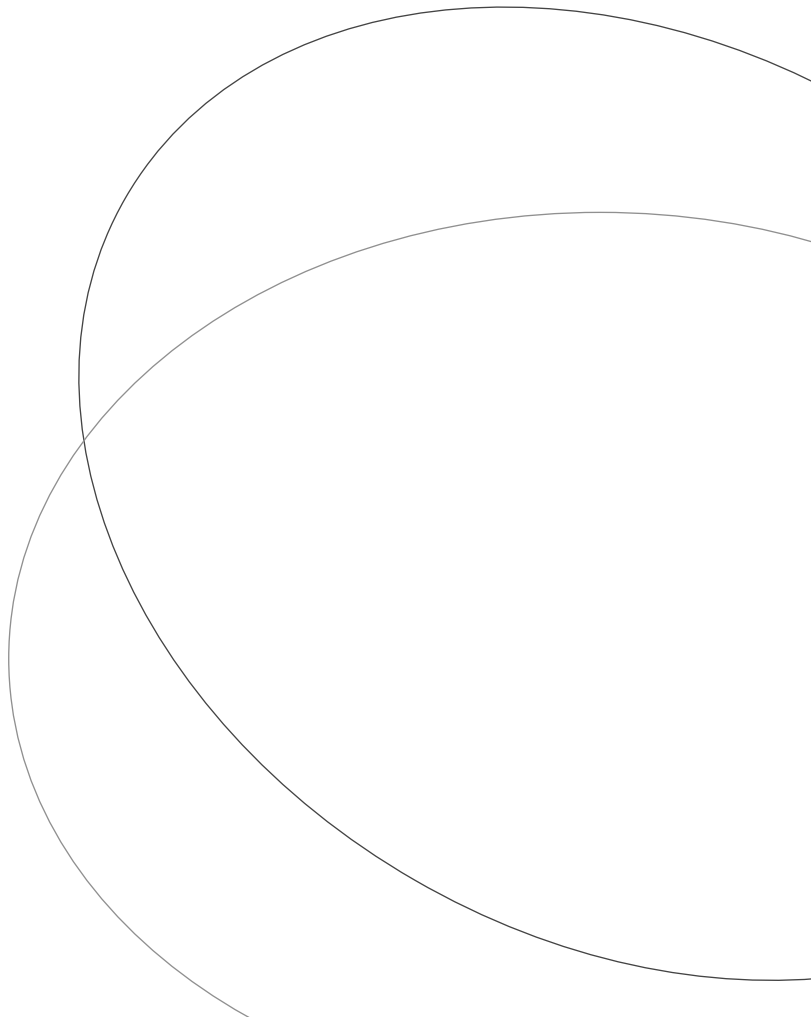

Aktuelle FN-spørsmål

FNs 62. generalforsamling
Høsten 2007

Forord

Dette informasjonsheftet er utgitt av Utenriksdepartementet og inneholder aktuelle problemstillinger om de viktigste emnene som vil bli drøftet under FNs 62. generalforsamling høsten 2007. Emnene er valgt med tanke på spørsmål som spesielt opptar Norge og blir belyst gjennom tre hoved-avsnitt. Alle dagsordenspunktene for 62. generalforsamling er derfor ikke omtalt i dette heftet.

Først gis det generell bakgrunnsinformasjon, deretter skisseres den aktuelle situasjonen, og til slutt omtales Norges holdning til saken. Bortsett fra saker som behandles direkte i plenum, er sakene omtalt under den komiteen i Generalforsamlingen hvor de behandles.

Resolusjonsforslagene introduseres først etter at arbeidet i Generalforsamlingens komiteer er kommet i gang. Disse vil normalt prege behandlingen av de enkelte spørsmålene. Når det gjelder avstemningsmønstrene som det vises til i heftet, vil vi gjøre oppmerksom på at en medlemsstat har tre alternative stemmemåter overfor et resolusjonsforslag: for, mot eller avståelse. Hvis et avstemningsresultat gjengis som 70–10–20, betyr det at 70 land stemte for og 10 mot, mens 20 avsto. Ytterligere nyansering av stemmegivningen gjøres ofte gjennom stemmeforklaringer.

Den foreløpige dagsordenen for FNs 62. generalforsamling er gjengitt som vedlegg i dette heftet. Det er imidlertid vanlig at flere saker kommer til før den endelige dagsordenen vedtas av Generalforsamlingen. Dette vil kunne innvirke på den oppgitte rekkefølgen av dagsordenspunktene.

Ytterligere opplysninger om FNs tidligere behandling av de ulike emnene er gitt i Stortingsmelding nr. 25 (2006–2007), «Om Noregs delta-king i den 61. ordinære generalforsamlinga i Dei sameinte nasjonane (FN) og vidareførte sesjonar av den 60. generalforsamlinga i FN».

Heftet finnes i PDF-format på Internett:

www.regjeringen.no/nb/dep/ud

Heftet er redigert av FN-seksjonen.

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Oslo, 15. august 2007

Innhold

1 Innledning 7

- 1.1 De forente nasjoner 7
- 1.2 En FN-ledet verdensorden? 8
- 1.3 Norge og FN 10
- 1.4 FNs 61. generalforsamling og Toppmøtet 14

2 Saker som behandles direkte i plenum 17

- 2.1 Valgspørsmål 17
- 2.2 Medlemskapsspørsmål 17
- 2.3 Oppfølging av Tusenårserklæringen 18
- 2.4 Reform av FN-systemet 22
- 2.5 Reform av Sikkerhetsrådet 28
- 2.6 Forebygging av væpnet konflikt 32
- 2.7 Styrking av FNs nødhjelpskoordinering 34
- 2.8 Bistand til minetiltak 36
- 2.9 Situasjonen i Midtøsten/Palestinaspørsmålet 38
- 2.10 NEPAD – New Partnership for Africa's Development 40
- 2.11 Årsaker til konflikt og fremme av fred og bærekraftig utvikling i Afrika 42
- 2.12 Havrettsspørsmål 47
 - 2.12.1 Havene og havretten 47
 - 2.12.2 Bærekraftig fiskeriforvaltning herunder FN-avtalen om fiske på det åpne hav av 1995 og andre relaterte instrumenter 50
- 2.13 Den internasjonale domstolen for det tidligere Jugoslavia (ICTY) 52
- 2.14 Den internasjonale domstolen for Rwanda (ICTR) 53
- 2.15 Afghanistan-spørsmålet 55
- 2.16 USAs embargo mot Cuba 57
- 2.17 Kypros-spørsmålet 59
- 2.18 Hiv/aids 60
- 2.19 Oppfølging av spesialsesjonen om barn 63

3 Saker som behandles i 1. komité 67

- 3.1 Arbeidet i 1. komité 67
- 3.2 Kjernefysisk nedrustning 68
- 3.3 Biologiske og kjemiske våpen 71
- 3.4 Håndvåpen 73
- 3.5 Traktat om internasjonal kontroll med omsetning av konvensjonelle våpen («Arms Trade Treaty» – ATT) 76

4 Saker som behandles i 2. komité 79

- 4.1 Finansiering for utvikling 79
- 4.2 Handel og utvikling 81
- 4.3 FNs tredje konferanse for de minst utviklede land (MUL) 82
- 4.4 Utviklingslandenes gjeldsproblemer 84
- 4.5 Klimakonvensjonen og Kyoto-protokollen 86
- 4.6 Konvensjonen om biologisk mangfold og Cartagena-protokollen 88
- 4.7 Oppfølgingen av FNs konferanse om miljø og utvikling, Rio +5 og FNs toppmøte om bærekraftig utvikling 91
- 4.8 FNs utviklingsaktiviteter 93

5 Saker som behandles i 3. komité 97

- 5.1 Menneskerettighetsspørsmål 97
- 5.2 FNs høykommissær for flyktninger 99
- 5.3 Narkotikaspørsmål 101
- 5.4 Spørsmål vedrørende kvinners stilling 102
- 5.5 Fremme og beskyttelse av barns rettigheter 105

6 Saker som behandles i 4. komité 111

- 6.1 FNs fredsbevarende operasjoner 111
- 6.2 Øst-Timor 113
- 6.3 Palestinske flyktninger – UNRWA 115

7 Saker som behandles i 5. komité 119

- 7.1 FNs finansielle situasjon 119
- 7.2 Programbudsjettet 120
- 7.3 Bidragsskalaen 121
- 7.4 Finansiering av FNs fredsbevarende operasjoner 123

8 Saker som behandles i 6. komité 125

- 8.1 FNs folkerettskommisjon 125
- 8.2 Den internasjonale straffedomstolen (ICC) 126
- 8.3 Tiltak for å eliminere internasjonal terrorisme 128
- 8.4 Straffeansvar for FN-tjenestemenn som begår kriminelle handlinger under tjenestegjøring i fredsbevarende operasjoner 130

9 Vedlegg 133

- 1. Provisional agenda 133
- 2. FNs medlemsland og bidragsskalaen 148
- 3. Programbudsjettet 2006–2007 153
- 4. FN-systemet 154
- 5. Forkortelser 155

1 Innledning

1.1 De forente nasjoner

De forente nasjoners pakt ble underskrevet i San Francisco 26. juni 1945 av 51 nasjoner, deriblant Norge. FN trådte formelt i virksomhet 24. oktober 1945. FN har seks hovedorganer:

På **Generalforsamlingen** deltar alle medlemsstatene i FN på likeverdig grunnlag. Generalforsamlingen er FNs politiske hovedorgan og behandler en rekke viktige saker og konfliktområder som settes på Generalforsamlingens dagsorden. I tillegg behandler den valg- og medlemskapsspørsmål. Forsamlingen møter normalt til sesjon i perioden september–desember (hovedforsamlingen), men også ved behov ellers i året. I tillegg kan det innkalles til spesialsesjoner.

Sikkerhetsrådet består av 15 medlemmer, derav fem faste: Frankrike, Kina, Russland, Storbritannia og USA. De ti øvrige medlemmene velges av Generalforsamlingen for en toårsperiode. Sikkerhetsrådets hovedansvar er å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet. For gyldig vedtak kreves det ni positive stemmer, samt at ingen av de fem faste medlemmene stemmer mot vedtaket (nedlegger veto). Sikkerhetsrådet kan innkalles til enhver tid, og vedtakene rådet fatter er bindende for medlemsstatene. Norge var medlem av Sikkerhetsrådet i periodene 1949–1950, 1963–1964, 1979–1980 og 2001–2002.

Det økonomiske og sosiale rådet (ECOSOC) har 54 medlemmer som velges av Generalforsamlingen for en treårsperiode etter en geografisk fordelingsnøkkel mellom de fem regionene. Norge var sist medlem av ECOSOC i perioden 1999–2001. ECOSOC er FNs fremste organ for behandling av økonomiske og sosiale spørsmål i videste forstand. Rådet trer sammen én gang i året. Sesjonen er delt inn i ulike segmenter, hvorav et høynivå-segment med deltakelse på ministernivå. ECOSOC behandler samarbeidet i en rekke kommisjoner og organisasjoner og søker å koordinere arbeidet som foregår i disse. Saker som er behandlet i ECOSOC, sendes til Generalforsamlingen for endelig vedtak.

Sekretariatet ledes av Generalsekretæren, som velges av Generalforsamlingen etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet for en periode på fem år. Nordmannen Trygve Lie var FNs første generalsekretær. Den nåværende generalsekretæren, Ban-Ki-moon fra Sør-Korea, ble valgt på den 61. generalforsamlingen høsten 2006 for en femårsperiode, 2007–2011.

Den internasjonale domstolen, som har sitt sete i Haag, har femten medlemmer som er valgt av Generalforsamlingen og Sikkerhetsrådet for ni år. Jens Evensen var siste norske medlem av domstolen, i perioden 1986–1994.

Menneskerettighetsrådet ble vedtatt opprettet under den 60. generalforsamling og erstatter Menneskerettighetskommisjonen. Formålet var å oppgradere FNs menneskerettighetsarbeid ettersom rådet er direkte underlagt Generalforsamlingen. Dessuten vil rådet være et permanent organ og ikke bare møtes til en sesjon en gang i året. Dette vil kunne gjøre rådet bedre i stand til å overvåke menneskerettighetssituasjonen i verden. MR-rådet har 47 medlemmer, basert på en regional fordelingsnøkkel. Se kap. 5.1 for nærmere omtale av rådet og prosessene knyttet til opprettelsen.

Se vedlegg 4 for en oversikt over FN-systemet i dag.

Tilsynsrådet, som var ett av FNs opprinnelige hovedorganer, ble vedtatt avskaffet på FN-toppmøtet i 2005, ved innledningen av 60. generalforsamling. Den formelle prosessen vil ta en viss tid, og Tilsynsrådet vil derfor fortsatt figurere på enkelte oversikter over FN-systemet, selv om det er under avvikling.

1.2 En FN-ledet verdensorden?

Noen ganger er det en kontrast mellom det FN vi liker å like og det FN som presenterer seg i virkelighetens brutale lys – med sine seire og nederlag. ... Fordi FNs mål er en verden der sikkerhet, menneskerettigheter, fred og utvikling råder – så blir ofte bildet preget av differansen – av alt det som mangler. Hvor mange nye kriger har vi om fem år? Hvor mange flyktninger? Hvor mange liv kan ha gått tapt i Darfur og Kongo? Det er ikke lenge

siden Rwanda og Srebrenica. Vil vi være vitne til nye folkemord innen de neste fem år? Har vi klart å stille folkemordere for retten? Hvor mange nye atomvåpenstater har vi? Klarer vi å bekjempe fattigdommen? Hvor mange dør av hiv/aids? Hva viser barnedødelighetstallene? Utviklingen innen rent vann, avskoging, miljø? Flere går sultne til sengs i dag enn på 1990-tallet – over 800 millioner – hvor mange om ti år? Det finnes ingen fasit. Men enten det gjelder forholdene innen menneskerettigheter, fattigdom, internasjonal terrorisme eller spredning av masseødeleggelsesvåpen, så må FN være en del av svaret.

(Utenriksminister Jonas Gahr Støre, september 2006)

Stadig flere av de problemene vi står overfor, er av global karakter. De kan bare finne sin løsning innenfor globale rammer. FN er den eneste mellomstatlige organisasjonen med globalt mandat, global oppslutning og et bredt, flerfaglig ansvarsområde. Dette gir organisasjonen en unik posisjon som arena for behandling av viktige spørsmål angående vår felles framtid.

FN står på mange måter ved et veiskille. FNs framtidige rolle avhenger av at organisasjonen virker samlende når det felles normgrunnlaget som folkeretten og menneskerettighetene utgjør, utfordres og brytes, og av at man kan enes om felles tiltak for å møte sikkerhetsutfordringer og fremme fredelig konfliktløsning og økonomisk og sosial utvikling. Trusselbildet er preget av gamle trusler i nye og farlige koplinger, som nye former for terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen. Truslene mot miljøet, klimaendringer, fattigdom og manglende menneskerettigheter øker faren for ustabilitet og vold og påvirker således også fred og sikkerhet. FN kan ikke velge mellom nye og gamle, myke og harde trusler mot sikkerheten, for alt er sammenvevd. FN kan bare møte utfordringene ved at vi styrker vår evne til kollektiv handling.

Da verdens ledere høsten 2000 møttes i FN for å markere overgangen til et nytt årtusen, ble de enige om et felles rammeverk for verdenssamfunnets arbeid med fred, sikkerhet og fattigdomsbekjempelse fram mot år 2015. FNs tusenårserklæring som ble vedtatt på dette møtet, legger føringer på en rekke sentrale områder slik som utvikling, miljø, menneskerettigheter, demokrati, rustningskontroll, FN-reform m.m. Tusenårsmålene som er avledet av erklæringen, er rettet inn på konkrete, tidsbestemte og målbarbare resultater, blant annet når det gjelder å bekjempe fattigdom, sult og sykdommer.

Som et ledd i oppfølgingen av tusenårsmøtet og generalsekretærens reforminitiativ, ble verdens ledere samlet under FNs 60. generalforsamling

i 2005 til et nytt toppmøte. Under møtet gjennomgikk man arbeidet med å implementere Tusenårserklæringen, og forsøkte å stake ut veien videre i arbeidet med å nå tusenårsmålene. Inkludert i agendaen var også en rekke helt sentrale reformspørsmål med hensyn til FNs struktur og arbeidsformer. Disse er blitt fulgt opp i 61. generalforsamling, med varierende hell.

Til tross for en rekke tilbakeslag for FN som organisasjon, har FNs tjenester vært mer etterspurt enn noen sinne de siste årene. Løsninger på de utfordringene nasjonalstatene står overfor i en stadig mer globalisert verden, må i økende grad søkes gjennom multilaterale forhandlinger og avtaler. Men de siste årenes utvikling har også tydeliggjort det økende gapet mellom de stadig flere oppgaver FN blir pålagt og de ressurser som verdenssamfunnet er villig til å stille til rådighet for å løse disse oppgavene.

1.3 Norge og FN

I Soria Moria-erklæringen slår regjeringen fast at «det er i norsk interesse at vi har en FN-ledet verdensorden og ikke en situasjon der nasjoner tar seg til rette på egenhånd». Regjeringen legger på denne bakgrunn opp til at Norges sterke FN-engasjement og betydelige frivillige bidrag til FN-systemet styrkes og videreføres. Norge arbeider for et sterkt og handlekraftig FN som hovedgrunnlag for en internasjonal rettsorden og et verdensomspennende sikkerhetssystem.

Norge går inn for å styrke FNs evne til å fremme bærekraftig utvikling med vekt på fattigdomsreduksjon. Vi anser FN som et viktig instrument for å sikre økonomisk og sosial utvikling i verdens fattigste land. Derfor er Norge en betydelig bidragsyter til FNs fond og programmer som arbeider med utvikling, blant annet FNs utviklingsprogram (UNDP), FNs barnefond (UNICEF) og FNs befolkningsfond (UNFPA).

Fra norsk side støtter vi sterkt opp om det pågående arbeidet med å reformere og effektivisere FN. Dette var bakgrunnen for at statsminister Jens Stoltenberg, på anmodning fra FNs daværende generalsekretær Kofi Annan, påtok seg oppgaven med å lede et panel, kalt «koherens-panelet», som så på FNs effektivitet innenfor miljø, humanitær bistand og utvikling. Panelet leverte sin rapport i november 2006, med konkrete forslag til forbedringer som nå er til utprøving. Styrking av FNs evne til å levere resul-

tater er et viktig bidrag til oppfyllelsen av tusenårsmålene. Derfor vil oppfølgingen av koherenspanelets anbefalinger stå sentralt i norsk FN-politikk i tiden framover. Målet er at FN på landnivå skal «levere sammen som én», med effektiv og samordnet ledelse, planlegging, budsjett disponering og gjennomføring av aktiviteter.

Norge støtter aktivt opp om styrkingen av FNs kapasitet til å forebygge væpnede konflikter, håndtere kriser og bygge varig fred. Derfor har Norge i lang tid bidratt til å styrke FNs kompetanse, meklingskapasitet og evne når det gjelder fredelig konfliktløsning i land og regioner som er herjet av krig og uro. Norge bidrar også i betydelig grad til FNs fredsbyggingskapasitet, blant annet som medlem av FNs fredsbyggingskommisjon, og som tilrettelegger for det internasjonale fredsbyggingsarbeidet i Burundi. FNs fredsoperasjoner er et viktig instrument i FNs freds- og sikkerhetsarbeid, og Norge er i gang med å styrke sin innsats og deltakelse, militært, men i stor grad i sivile funksjoner. Norge legger stor vekt på å styrke det sivil-militære samarbeidet i felt, slik at både militære og humanitære aktører får gjort den jobben de er satt til å gjøre. Norge arbeider også for bedre samordning mellom de tre «stolpene» i FNs fredsoperasjoner: sikkerhet, humanitær innsats og langsiktig utvikling, i nye samordningsmodeller for «integreerte operasjoner». Også i krigsområder skal de ulike deler av FNs apparat «levere sammen som én», med koordinering mellom FNs politiske og utviklingspolitiske aktiviteter.

Demokratiutvikling og respekt for menneskerettighetene er sentrale mål for Norges utenriks- og utviklingspolitikk, og Norge arbeider aktivt for å styrke FNs rolle på disse områdene. Generalforsamlingen har en viktig rolle som normgivende arena og har bidratt til å løfte ulike tema som sosiale spørsmål, helse, befolkning, likestilling og bosetting opp på den internasjonale dagsorden.

Norge betaler 0,782 prosent både av FNs regulære budsjett og av budsjettene til FNs fredsbevarende styrker. Norges pliktige bidrag til FN er imidlertid svært små sammenliknet med våre frivillige bidrag. Når det gjelder FNs fond og programmer, er Norge blant de aller største bidragsyterne også i absolutte tall. FN selv beregnet i 2006 at om man regner med de frivillige bidragene, er Norge den 7. største økonomiske bidragsyter til FN. Norge er blant annet en større økonomisk bidragsyter enn tre av de fem faste medlemmene av FN sikkerhetsråd. Det er tankevekkende at Norges støtte betyr så mye for FNs arbeid, spesielt når det gjelder huma-

nitær innsats og utvikling. Det gir Norge en viktig rolle og et tungt ansvar.

Alle FNs 192 medlemsland er representert i **Generalforsamlingen**. Hvert land har én stemme og like rettigheter for øvrig. Mens Sikkerhetsrådet kan vedta bindende pålegg, kan Generalforsamlingen bare vedta anbefalinger til medlemslandene. FNs 62. generalforsamling vil bli ledet av Srgjan Kerim fra Makedonia.

Sikkerhetsrådet har hovedansvaret for å opprettholde og sikre fred. Her har de fem faste medlemmene spesielle rettigheter og et særlig ansvar som kommer til uttrykk i vetoretten. Norge oppfordrer de fem faste medlemmene til å utøve denne retten med stor tilbakeholdenhet, slik at Sikkerhetsrådet kan virke som et mest mulig effektivt organ.

Sikkerhetsrådets dagsorden styres i stor grad av internasjonale begivenheter, og arbeidet med rådets løpende saker krever mye oppmerksomhet. Sist Norge var medlem av Sikkerhetsrådet (2001–2002), søkte vi å bidra til en helhetlig tilnærming til fredsbygging og krisehåndtering. Norge prioriterte å fokusere på de underliggende årsakene til konflikt og krig, å bidra til å styrke FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner og å fokusere på Afrikas utfordringer. Norge ledet også sanksjonskomiteen for Irak.

Generalsekretæren har en sentral plass i FN-systemet. Generalforsamlingen har valgt Ban Ki-moon fra Korea til generalsekretær for FN i perioden 2007-2011. Det har vært og vil fortsatt være norsk politikk å støtte opp om Generalsekretærens uavhengige stilling. Samtidig legges det vekt på at Generalsekretærens initiativ og opptreden må være realistisk og ikke virke splittende innenfor organisasjonen. Generalsekretæren må gis fullmakter til å disponere sekretariatets ressurser innenfor gitte rammer uten å bli detaljstyrt av medlemslandene.

I FNs mange **særorganisasjoner** foregår det et utstrakt normgivende arbeid. Det ytes faglig bistand innenfor organisasjonenes kompetanseområder. Dette er av stor verdi både for de enkelte land og for verdenssamfunnet som helhet. Særorganisasjonene er frittstående med egne generalkonferanser, statutter og finansieringsordninger. Norge har gått inn for at særorganisasjonene bør konsentrere seg om sine faglige oppgaver innen sine respektive områder, og at utenforliggende politiske stridsspørsmål henvises til FNs politiske hovedorgan, Generalforsamlingen. For sterk politisering av særorganisasjonene vil kunne svekke det arbeidet de utfører, og undergrave tilliten til FN-systemet.

FNs mange **fond og programmer** er underlagt Generalforsamlingen, Generalsekretæren og ECOSOC, men flere av dem har egne styrer. De arbeider med utviklingshjelp, humanitær bistand og miljøspørsmål og forvalter størstedelen av de frivillige bidragene til FN.

Mens øst/vest-konfrontasjonen i FN er historie, har arbeidet i FN de senere årene vært preget av vedvarende motsetninger mellom de rike landene, OECD-landene, og fattige land organisert i G-77, utviklingslandenes organisasjon i FN, som har 130 medlemsland og kan kontrollere voteringer i Generalforsamlingen. I denne situasjonen er det viktig at Norge legger vekt på å bygge bro mellom de ulike synspunktene og motsetningene.

EU-landene framstår i økende grad som en samlet maktfaktor i FN. Etter at Sverige og Finland ble medlemmer av EU, i likhet med Danmark, har de tre nordiske EU-medlemmene i stadig større grad koordinert sine synspunkter på FN-spørsmål gjennom det politiske EU-samarbeidet. Det nordiske samarbeidet har imidlertid fortsatt stor betydning, særlig i særorganisasjoner, fond og programmer. Norge satser på å opprettholde og styrke den fellesnordiske profilen der dette er naturlig. Spesielt innenfor reformarbeidet i FN spiller det nordiske samarbeidet en betydelig rolle. Norge har et nært samarbeid med EU-landene i FN-spørsmål og slutter seg tidvis til EU-innlegg.

Norge deltar videre i JUSCANZ-samarbeidet (Japan, USA, Australia, New Zealand, Canada, Sveits og Norge). Dette samarbeidet er av uformell karakter og består hovedsakelig av informasjons- og meningsutveksling på det økonomiske og sosiale området. Vestlige lands kandidaturer drøftes innen Vest-gruppen (WEOG), som i hovedsak består av OECD-landene.

En hovedmålsetting for Norges deltakelse i den 62. generalforsamlingen vil være å drive reformarbeidet videre i retning av et **styrket, mer effektivt og mer relevant FN**, som politisk arena og som redskap for å møte medlemslandenes felles utfordringer. Dette gjelder både i forhold til tradisjonelle sikkerhetstrusler, i forhold til å videreutvikle FN som den beste arenaen for politisk diskusjon om felles, globale utfordringer, i forhold til folkeretten som forpliktende avtaleverk for alle stater og i forhold til å oppfylle de sosiale og økonomiske forpliktelsene som ligger i Tusenårserklæringen.

1.4 FNs 61. generalforsamling

Den 61. generalforsamling var preget av en viss reformtrettethet, og det var enkelte tilbakeslag for reformene som ble vedtatt på forrige generalforsamling. Det forestående skiftet av generalsekretær førte i tillegg til at høstens sesjon bar preg av en overgangstid. Avtroppende generalsekretær Kofi Annan gjorde inntil siste slutt forsøk på å bringe reformprosessen han selv initierte i havn, og lyktes til en viss grad med det.

De underliggende konfliktene mellom nord og sør, og mellom Generalforsamlingen og særlig de dominerende maktene som har fast plass i Sikkerhetsrådet, som ble satt på spissen under reformprosessen, har fortsatt satt sitt preg på arbeidet i organisasjonen. Det har vært tendenser til omkamp fra den alliansefrie bevegelses og utviklingslandenes (NAM/G77) side på enkelte områder, noe både arbeidet i Fredsbyggingskommisjonen og Menneskerettighetsrådet bærer preg av. Atmosfæren under 61. generalforsamling var ofte preget av konfrontasjon.

Regnskapet for fjorårets sesjon vil utvilsomt måtte bli noe blandet. På den positive siden er det grunn til å merke seg at arbeidet i Fredsbyggingskommisjonen har kommet godt i gang, særlig i det landspesifikke formatet (Burundi og Sierra Leone).

Reformtrettetheten til tross, Reformpanelets rapport under ledelse av Norges statsminister samt statsministrene fra Pakistan og Mosambik, som ble fremlagt i midten av november, fikk stor oppmerksomhet, og legger føringer på det videre reformarbeidet. Positivt i så måte er at pilotland for ett FN på landnivå igangsettes raskt og uten en lang og splittende debatt blant medlemslandene.

Av konkrete vedtak som ble fattet er det grunn til å trekke fram den historiske beslutningen om å renovere FN-hovedkvarteret i New York, med planlagt ferdigstilling i 2014. Et annet viktig resultat er vedtaket om en konvensjon for funksjonshemmede. Generalforsamlingen vedtok også en konvensjon om beskyttelse mot tvungne forsvinninger.

I arbeidet med miljø og klimaspørsmål var det liten bevegelse før mot slutten av sesjonen, selv om problematikken stadig kommer høyere på den internasjonale dagsorden og forventes å bli en hovedsak under 62. generalforsamling.

Det var et stort tilbakeslag at vedtaket om en urbefolkningskonvensjonen, som ble vedtatt av Menneskerettighetsrådet i Genève, ble utsatt etter

initiativ fra den afrikanske gruppen. Den videre prosess i denne saken er uklar.

Fra norsk side ble det arbeidet særlig aktivt i Fredsbyggingskommisjonen ved viseformannskapet i organisasjonskomiteen og formann i Burundi-formatet, samt i 1. komite, der det var norsk formannskap. Norge har også blitt trukket inn av Generalforsamlingspresidenten i spørsmålet om forholdet mellom FN og det sivile samfunn. Fra NGO-hold uttrykkes det stor anerkjennelse for den rolle Norge har påtatt seg på dette feltet.

Norge spilte også en viktig brobyggerrolle i forbindelse med forslag fra generalsekretær Ban Ki-moon om omorganisering av FN-sekretariatet, spesielt i forhold til Avdelingen for fredsbevarende operasjoner (DPKO) og Nedrustningsavdelingen.

Generaldebatten

Temaet for generaldebatten under 61. generalforsamling var «gjennomføring av et globalt partnerskap for utvikling». I sitt siste innlegg som FNs Generalsekretær i generalforsamlingens åpningsdebatt fokuserte Kofi Annan på sikkerhet, utvikling og menneskerettigheter, og påpekte at en har en lang vei å gå.

Reformprosessen var et gjennomgående tema. Det ble nesten utelukkende gitt støtte til det nye Menneskerettighetsrådet, og både Rådet og den nye Fredsbyggingskommisjonen ble trukket frem som positive reformtiltak. FNs antiterrorismestrategi ble hilst velkommen av mange land både fra nord og sør. Reform av Sikkerhetsrådet var et utbredt tema blant utviklingslandene, og mye kritikk ble rettet mot den nåværende strukturen av rådet. Handel, og viktigheten av fremgang i WTO-forhandlingene, ble trukket frem av de fleste av utviklingslandene som selve nøkkelen til utvikling, og vestlige land ble anmodet om å gi utviklingsland bedre tilgang, og å åpne opp sine markeder for handel med utviklingsland.

Når det gjelder regionale konflikter ble situasjonen i Midtøsten viet oppmerksomhet i debatten, med mye kritikk fra arabiske land mot Israel etter sommerens bombing av Libanon. USAs president fokuserte også på Midtøsten i sitt innlegg, og la vekt på USAs innsats for å hjelpe regionen med å konsolidere utvikling, demokrati, og fremgang. USA kritiserte videre Irans ledelse. Iran ble anmodet fra flere hold om å slippe IAEA inn i landet, og mange oppfordret til bruk av diplomati og dialog i forhold til

Irans atomprogram. Situasjonen i Darfur, og viktigheten av å finne en løsning ble trukket frem av mange av de vestlige landene, samt afrikanske land, som en av de store utfordringene verdenssamfunnet står overfor.

Generalforsamlingens mest fargerike innspill kom fra Venezuelas president Hugo Chávez som gikk hardt ut mot President Bush og USAs politikk, og anklaget USAs regjering for å utnytte, plyndre og true resten av verden.

Norge, ved statsminister Stoltenberg la i sitt innlegg vekt på anbefalingene til FN-reformpanelet, som den norske statsministeren var med på å lede, om viktigheten av et samordnet og effektivisert FN på landnivå for at organisasjonen skal kunne levere mer og bedre støtte til utviklingslandene.

2 Saker som behandles direkte i plenum

2.1 Valgspørsmål

(Dagsordenspunkt 4–6)

Generalforsamlingen velger president for sesjonen, 21 visepresidenter samt komitéledere, nestledere og rapportører for Generalforsamlingens seks komiteer. Videre skal det velges medlemmer til forskjellige råd og styrer, blant annet Sikkerhetsrådet og Det økonomiske og sosiale rådet (ECOSOC). Ved valg er det allerede fastlagt hvor mange medlemmer som skal velges fra de forskjellige regionene. Siden høsten 1978 har Generalforsamlingen hatt en geografisk fordeling av ledelsen i komiteene. Dette innebærer at to lederstillinger nå går til den afrikanske gruppen, én til den asiatiske gruppen, én til Øst-Europa, én til Latin-Amerika og én til Vest-Europa og andre «vestlige» stater (WEOG).

De enkelte geografiske gruppene blir normalt enige seg imellom om hvilke land som skal velges. Ved enighet innen gruppen støttes kandidatene normalt av de andre gruppene. Hvis ikke gruppen blir enig og det er flere kandidater, er avstemningsresultatet ofte ikke gitt på forhånd. Geografisk fordeling gjelder også ved de fleste andre valgene. Generalforsamlingens president velges også etter tur blant de geografiske gruppene. Norge hadde presidentvervet i 1970 ved daværende ambassadør Edvard Hambro. FNs 62. generalforsamling vil bli ledet av Srgjan Kerim fra Makedonia.

Ved åpningen nedsetter Generalforsamlingen en fullmaktskomité som gjennomgår de enkelte delegasjonenes fullmakter.

2.2 Medlemskapsspørsmål

(Dagsordenspunkt 117)

FN har 192 medlemsland. Nye medlemmer til FN velges av Generalforsamlingen etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet. Siden 1991 har hele 29 stater blitt opptatt som nye medlemmer av De forente nasjoner. Dette skyldes hovedsakelig oppløsningen av det tidligere Sovjet-

unionen og det tidligere Jugoslavia. Siste utvidelse fant sted i juni 2006 da Montenegro ble tatt opp som medlem under den 60. generalforsamlingen.

Norges holdning

Når det gjelder spørsmål om medlemskap i FN, følger Norge «universalitetsprinsippet»: Alle suverene stater har rett til å være medlem av FN og FNs særorganisasjoner og til å møte der med sine representanter. En medlemsstat bør ikke utelukkes fra organisasjonen eller fra deltakelse i dens virksomhet med mindre det foreligger klar hjemmel for dette i FN-pakten. Norge vil stemme for medlemskap for alle stater som er selvstendige etter folkeretten.

Norge vil ikke stemme for forslag om utelukkelse eller suspensjon som ikke er hjemlet i FN-pakten.

2.3 Oppfølging av Tusenårserklæringen

(Dagsordenspunkt 118)

Bakgrunn

Generalforsamlingens tusenårsforsamling (55. generalforsamling) vedtok høsten 2000 Tusenårserklæringen. Resolusjonen referer til de store utfordringene verden står overfor i det nye århundret, setter opp grunnleggende felles verdier (frihet, likeverd, solidaritet, toleranse, respekt for naturen og felles ansvar) og skisserer viktige tiltak som må settes inn på de prioriterte områdene: fred, sikkerhet og nedrustning, utvikling og utryddelse av fattigdom, beskyttelse av miljøet, menneskerettigheter, demokrati og godt styresett, beskyttelse av de sårbare, møte Afrikas særskilte behov og styrke De forente nasjoner.

Ved siden av FN-pakten og Den universelle menneskerettighetserklæringen er Tusenårserklæringen nå det viktigste referansedokumentet for FNs virksomhet. Den slår fast at den fremste utfordringen verden står overfor i dag er å sikre at globaliseringen blir en positiv kraft for alle verdens folk. Selv om globaliseringen representerer store muligheter, er situasjonen i dag at globaliseringens fordeler og ulemper er veldig ujevnt fordelt. Ved siden av å identifisere konkrete målsettinger for FNs virksomhet,

understreker Tusenårserklæringen betydningen av bedre samordning og samarbeid mellom FN, Bretton Woods-institusjonene og Verdens handelsorganisasjon, så vel som andre multilaterale organer, for å sikre en koordinert tilnærming til problemene rundt fred og utvikling.

Blant FNs målsettinger er målene på utviklingsområdet konkretisert og har fått navnet «tusenårsmålene». Tusenårsmålene er tallfestet med utgangspunkt i situasjonen i 1990. På sikt er målet å utrydde ekstrem fattigdom og sult. Foreløpige mål er at andelen av jordens befolkning som lever på under én dollar per dag, og andelen som sulter, skal være halvert innen år 2015. Videre skal grunnskoleutdanning for alle gutter og jenter sikres innen 2015. Dødeligheten blant barn under fem år skal reduseres med to tredjedeler og mødredødeligheten med tre fjerdedeler innen 2015. Spredningen av hiv/aids, malaria og andre sykdommer som truer menneskeheten, skal stoppes innen 2015. Andre mål, som ikke er tidfestet, er å sikre miljømessig bærekraftig utvikling, styrke kvinners stilling, fremme likestilling og utvikle et globalt partnerskap for utvikling.

Foran den 60. generalforsamling fremla daværende generalsekretær Kofi Annan en statusrapport for gjennomføringen av tusenårserklæringen etter de første fem årene, rapporten «In Larger Freedom» (21. mars 2005), som også er en programerklæring for reform av FN-systemet og FNs arbeidsmåter. Annan gikk inn for en tilnærming som gir like stor oppmerksomhet til hvert enkelt av FNs tre hovedformål: utvikling, sikkerhet og menneskerettigheter, som alle må underbygges av internasjonale og nasjonale lovverk og rettssystemer. De enkelte medlemsland vil ha ulike prioriteringer, men for å oppnå internasjonal enighet, må FN gi de tre formålene lik prioritet.

I første del av rapporten, om utvikling (*Freedom from Want*), foreslo Annan en rekke tiltak for oppfølging av erklæringen fra toppmøtet om utviklingsfinansiering i Monterrey i 2002, med tiltak både fra utviklingslandenes og giverlandenes side. Han ba utviklingslandene lage og gjennomføre planer for hvordan tusenårsmålene skal oppnås innen 2015, og mobilisere egne ressurser til gjennomføringen. Han ba også utviklingslandene sørge for godt styresett, bekjempe korrupsjon og involvere hele samfunnet i utviklingsprosessen. Samtidig ba han de rike landene sørge for markedsadgang for utviklingslandenes produkter, øke bistanden til 0,7% av BNI og sørge for finansiering av tiltak for å oppnå tusenårsmålene.

I andre del, om sikkerhet (*Freedom from Fear*), oppfordret han til

«en ny sikkerhetskonsensus», der alle medlemsland forplikter seg til å bekjempe terrorisme, hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen, få slutt på borgerkriger og bygge varig fred i krigsherjede land. Han foreslo bl.a. opprettelse av en fredsbyggingskommisjon.

I tredje del, om menneskerettigheter (*Freedom to Live in Dignity*), anmodet han alle medlemsland om å styrke folkeretten, rettstaten, menneskerettighetene og demokratiet. Han la særlig vekt på prinsippet «ansvar for å beskytte», som grunnlag for kollektiv innsats mot folkemord, etnisk rensing og forbrytelser mot menneskeheten.

I fjerde del foreslo Annan en rekke tiltak for å styrke FN og FNs posisjon som politisk arena, beslutningsorgan og utøvende organ. Han gikk inn for utvidelse av sikkerhetsrådet, nye og mer effektive arbeidsformer for ECOSOC, og opprettelse av et menneskerettighetsråd til erstatning for menneskerettighetskommisjonen.

Toppmøtet under 60. generalforsamling, 14.–16. september 2005, som diskuterte på grunnlag av Annans rapport, resulterte i en erklæring som skisserer reformer og tiltak på mange områder. Blant de viktigste resultatene var beslutningene om å etablere en fredsbyggingskommisjon og et menneskerettighetsråd.

På utviklingsområdet fikk man på plass en omfattende tekst, men med få unntak representerer teksten en bekreftelse av prosesser og utviklings-trekk de senere årene, herunder beslutninger fattet på toppmøtene i Monterrey og Johannesburg, samt G-8 og EUs forpliktelser hva gjelder Afrika, bistand og gjeldslette. Toppmøtet ble på utviklingsområdet en bekreftelse på de siste års nytenkning innenfor bistand og utvikling, underbygget med fornyede forpliktelser knyttet til ressurser og styresett.

På øvrige områder ble toppmøteerklæringen heller et startskudd for intense og vanskelige forhandlinger. Blant annet har det vist seg vanskelig å få til konkretisering av prinsippet om «ansvar for å beskytte» og vilkårene for maktbruk, en antiterrorismekonvensjon, reform av FN-sekretariatet, opprydning i utdaterte FN-mandater, utvidelse av Sikkerhetsrådet og fornyelse av Generalforsamlingens og ECOSOCs arbeidsformer.

Den aktuelle situasjonen

Oppfølgingen av Tusenårserklæringen foregår i en lang rekke separate prosesser som er nærmere beskrevet i 2.4.

Når det gjelder tusenårsmålene ble det ved innledningen til den 61. generalforsamling arrangert et ekspertmøte og et påfølgende høynivåmøte i anledning femårsgjennomgangen av det tredje handlingsprogrammet for de Minst Utviklede Landene 2001-2010. Norge ledet arbeidet med å enes om en ministererklæring etter forespørsel fra de minst utviklede landene. Erklæringen la vekt på hvor langt man har kommet i gjennomføring av forpliktelsene i handlingsprogrammet. På flere områder har det vært fremgang. Like fullt ble det understreket at de minst utviklede landene ligger dårligst an i forhold til å oppfylle Tusenårsmålene.

Studier viser at gjennomføringen av tusenårsmålene er varierende. Fremgangen varierer kraftig mellom regioner, innen regioner og mellom enkeltland. Den største framgangen har man i Øst- og Sør-Asia, mens Afrika ligger etter. Rask økonomisk vekst i nøkkelland i Asia overskygger ofte at andre tusenårsmål, som miljøbeskyttelse, barnedødelighet eller bekjempelse av smittsomme sykdommer, kan bli hengende etter også i disse landene. Utviklingslandenes største utfordring er å bedre produktiviteten ved å øke investeringstakten i økonomien, gjennom både private og offentlige investeringer. Offentlige investeringer vil være avgjørende for mange utviklingslands vedkommende. De fattigste landene rår ikke selv over tilstrekkelige midler, slik at oppnåelsen av tusenårsmålene vil være avhengig av betydelig økning i bistanden. Samtidig må utviklingslandene gjøre sitt for å legge forholdene til rette for utvikling, særlig mht godt styresett og økonomiske rammevilkår. Internasjonale rammevilkår knyttet til investeringer, handel og gjeld, samt bedre giverkoordinering rundt nasjonale fattigdomsstrategier og betydningen av offentlig/privat partnerskap fortjener også større oppmerksomhet.

Høsten 2008 planlegges et toppmøte om Finansiering for utvikling (jfr. 4.1). Som foreberedelse til dette vil det bli gjennomført konsultasjoner i generalforsamlingen, og det forventes at temaet vil få betydelig oppmerksomhet.

Norges holdning

Norsk utenrikspolitikk skal bidra til å fremme internasjonale fellesgoder og bygge en bedre organisert verden, i form av en FN-ledet verdensorden. Norge vil styrke FN og folkeretten. Det gis høy prioritet til fattigdomsbekjempelse, mer rettferdig fordeling og en mer demokratisk verdensorden, både globalt og regionalt. FN er en viktig arena for å møte globaliserings-

ens utfordringer. Globaliseringen har en sosial dimensjon, en miljødimensjon og en sikkerhetsdimensjon som byr på utfordringer som bare kan løses på det samme globale nivået der de har oppstått.

Norge gir full støtte til ambisjonene i FNs tusenårsmål om å halvere ekstrem fattigdom innen 2015 og har ledet an i arbeidet med å slette de fattigste landenes gjeld. Norge har påtatt seg en sentral rolle når det gjelder tusenårsmål 4, om å sikre barns overlevelse. Norge legger også spesiell vekt på målsettingene som gjelder likestilling.

2.4 Reform av FN-systemet

(Dagsordenspunkt 119)

Bakgrunn

Med sin rapport «In Larger Freedom», som ble behandlet under FN-toppmøtet ved åpningen av FNs 60. generalforsamling, presenterte Generalsekretær Kofi Annan sitt mest omfattende og vidtrekkende initiativ til reform av FN. Reformforslagene var utarbeidet bl.a. på grunnlag av egne panelrapporter om FNs arbeid med globale sikkerhetstrusler, utfordringer og endringsbehov og om hvordan tusenårsmålene for langsiktig utvikling kan nås. Forslagene ble også fremmet på grunnlag av økende kritikk mot mangler ved FNs administrative system og budsjett, ikke minst kritikken som framkom ved granskingen av «olje-for-mat»-programmet.

Annan innledet imidlertid sine reforminitiativ allerede i 1997, da han også la frem et omfattende reformprogram. Hensikten var å effektivisere FN og gjøre systemet bedre egnet til å møte de nye globale utfordringene. Reformprogrammet av 1997 inneholdt to «spor». Det første reformsporet omfattet tiltak som Generalsekretæren på selvstendig grunnlag hadde fullmakt til å gjennomføre. Disse reformene er for en stor del iverksatt og inkluderer bl.a. tiltak for bedre integrering av FNs virksomhet på landnivå, opprettelse av en egen utviklingsgruppe (UNDG) i New York og reduksjon av FNs dokumentmengde og administrative utgifter.

Det andre reformsporet omfattet en mer langsiktig plan for grunnleggende og langsiktige reformer som krever medlemslandenes godkjenning. Det har vist seg vanskelig å få enighet om en rekke av disse tiltakene. Under den 55. generalforsamlingen ble det vedtatt at FN skulle gå

over til resultatbasert budsjettstyring. Dette har ført til bedre oppfølging og resultatrapportering, men det gjenstår mye i gjennomføringen, og budsjetteringen bærer fortsatt mer preg av innsatsfaktorer enn hvilke resultater man ønsker å oppnå.

Det ble også forhandlet om en ny bidragsskala for FNs budsjett. USA hadde i flere år ønsket å få satt ned sitt pliktige bidrag fra 25 til 22 prosent. Etter svært langvarige og vanskelige forhandlinger kom man til enighet ved at USA fikk sin reduksjon, og andre land aksepterte en høyere bidragsandel. Bidragsskalaen var til ny behandling under 61. generalforsamling, og forhandlingene ble igjen kompliserte. Man endte opp med en ny bidragsskala basert på samme beregningsmåte som tidligere, der alle land som nyter godt av de mange ulike «rabattordningene» fikk fortsette som før. Store land som Kina, Russland og India betaler bare en liten andel av FNs budsjett, mens EU-landene betaler en meget stor andel. USA fikk beholde sitt nedsatte bidrag på 22 prosent, selv om USA igjen ligger etter med betalingen, og skylder FN mer enn en milliard dollar.

Den såkalte «Brahimi-rapporten», framlagt under den 55. generalforsamlingen, innholdt en rekke forslag til forbedringer mht. FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner. FNs fredsbevarende virksomhet har økt betydelig og får stadig nye dimensjoner. De fleste nye fredsoperasjoner skal ikke bare fremme sikkerhet, men legge til rette for humanitær innsats og bidra til fredsbygging og langsiktig utvikling (multi-dimensjonale operasjoner), og det er derfor viktig å styrke organisasjonens evne til å gjennomføre de mer omfattende mandatene, bl.a. ivareta kjønnsperspektivet og ta hensyn til kvinners situasjon og behov, og hensynet til menneskerettighetene. En rekke av rapportens mest sentrale anbefalinger er vedtatt. Norge bidrar aktivt til å fremme en prosess i retning av stadig mer integrerte fredsoperasjoner, der både sikkerhet, humanitær innsats og utviklingsmål blir ivaretatt.

FN-toppmøtet under 60. generalforsamling var et godt utgangspunkt for en reformprosess som bygger på resultatene siden 1997 og som har fortsatt gjennom hele 61. generalforsamling. Toppmøteerklæringen inneholder bl.a. vedtak om styrking av innsatsen for menneskerettighetene, bedre innsats for fredsbygging, en universell bekreftelse av tusenårsmålene for utvikling, forpliktelse om økt bistand, gjeldslette og styrking av fattigdomsorientert politikk og styresett i landene som mottar bistand. Videre var det enighet om styrking av FNs humanitære innsats, bl.a. ved

opprettelse av et beredskapsfond (CERF). Erklæringen legger et grunnlag for reformer av administrasjonen i FN og FNs miljøarbeid. Erklæringen inneholder også formuleringer som langt på vei innebærer allmenn aksept av prinsippet om staters og det internasjonale samfunns ansvar for vern av sivile. Alt dette er tiltak som sett med norske øyne er positive, og som peker i riktig retning for et reformert FN. På den negative siden kommer manglende omtale av tiltak om nedrusting og ikke-spredning. Toppmøtet klarte heller ikke å enes om en balansert utvidelse av Sikkerhetsrådet.

Den aktuelle situasjonen

I løpet av 61. generalforsamling ble vedtakene om FN-reform i toppmøteerklæringen fulgt opp gjennom til dels kompliserte forhandlinger:

Bistandsvirksomheten

FN-toppmøtet i 2005 anmodet Generalsekretæren om å legge frem forslag til ytterligere reformer av FNs bistandsvirksomhet. Generalsekretæren fulgte opp dette på nyåret 2006 da han anmodet statsminister Stoltenberg om å lede et Høynivåpanel som skulle se på hvordan man kunne gjøre FN mer effektivt innen utviklingshjelp, humanitær bistand, og miljø. Høynivåpanelet bestod av 13 medlemmer fra giverland og mottakerland. Medformenn var statsministerne fra Pakistan og Mosambik. Panelet arbeidet i 6 måneder. Den 9. november 2006 overleverte statsminister Stoltenberg Høynivåpanelets rapport til Generalsekretæren, og presenterte samtidig forslagene i et møte med FNs generalforsamling. Budskapet fra panelet var at reformer er helt nødvendig for å sikre FNs høye legitimitet og evne til å levere på tusenårsmålene. Et mer enhetlig, samordnet og effektivt FN har mulighet til å bli bærebjelken i det internasjonale utviklingssamarbeidet. FNs mange fond, programmer og særorganisasjoner må samarbeide på en ny måte. På landnivå må FNs ulike kontorer samles til ett kontor med én leder, ett program og ett budsjett. Organisasjonene i FN-systemet må samarbeide bedre og tettere og administrasjon, økonomistyring og personalforvaltning må moderniseres. Det foreslås styrking av FNs arbeid med kvinner og likestilling, samt bedre håndtering av humanitære saker og miljø. Nye mellomstatlige styringsstrukturer skal sikre at FN opptrer og leverer mer samlet og effektivt.

FNs nåværende generalsekretær har gitt sin fulle støtte til Høynivå-

panelets anbefalinger og har anmodet medlemslandene om å gjøre de nødvendige vedtak for å iverksette reformene. Generalsekretæren var selv raskt på banen og igangsatte en rekke tiltak for å modernisere FN-systemet, samt å sikre tettere samarbeid mellom organisasjonene. Videre ga han instruks om iverksettelse av pilotprosjekter i flere mottakerland for «Ett FN» på landnivå. Han har også fremmet forslag til styrking av arbeidet med kvinne- og likestillingsspørsmål. Arbeidet med gjennomføring reformforslagene vil bli videreført. Det forventes at forhandlingene om nye ordninger for styring og finansiering av FNs bistandsvirksomhet vil bli krevende. Det blir også en utfordring å sikre støtte til reformene fra FNs mange særorganisasjoner.

Humanitære spørsmål

Under debatten om styrking av FNs koordinering av humanitær bistand på 61. generalforsamling, ga Norge og mange andre medlemsland bred støtte til den humanitære reformprosessen. Betydningen av fortsatt effektivisering av FNs humanitære innsats ble understreket. Det gjaldt særlig innføringen av «klynge-tilnærmingen» («the cluster approach») og etableringen av FNs nye nødhjelpsfond (CERF). Kjønnbasert vold ble for første gang formelt anerkjent som en humanitær utfordring. Norge la i sitt innlegg vekt på at FN må integrere kjønnshensyn på en systematisk måte i alt humanitær arbeid, inkludert i sin forebyggende innsats.

Fredsbyggingskommisjonen

FN har gode resultater når det gjelder å forhindre krig mellom stater, men har organisatoriske svakheter i forhold til å forhindre og forebygge interne konflikter og å bistå svake stater som nylig har kommet ut av intern konflikt. Med bakgrunn i dette vedtok Toppmøtet i september 2005 å opprette en fredsbyggingskommisjon som et rådgivende organ under Sikkerhetsrådet og Generalforsamlingen, et fredsbyggingskontor, samt et fredsbyggingsfond. Fredsbyggingskommisjonen hadde åpningsmøte i juni 2006, der Angola ble valgt til leder og Norge og El Salvador nestledere. Kommisjonen har siden vært preget av kjente motsetninger mellom medlemslandene, som ventet er når et nytt sentralt organ opprettes i FN. Debatt om deltakelse utover medlemsland er særlig omdiskutert. Det er likevel bred enighet om at dette nye satsingsområdet må prioriteres av FN.

Kommisjonens landspesifikke arbeid har startet, med Burundi og Sierra

Leone som de første landene på kommisjonens agenda. To møter om henholdsvis Burundi og Sierra Leone har vært avholdt, og prioritetsområder for fredsbygging er identifisert i begge land. Norge har ansvar for å lede arbeidet vedrørende Burundi. Dette arbeidet viser god framgang. Kontoret for Fredsbygging er opprettet i sekretariatet. Kontoret har blant annet ansvar for å bistå kommisjonen, utføre strategisk arbeid og administrere Fredsbyggingsfondet. Norge har bidratt med 200 millioner kroner til fondet.

Menneskerettighetsrådet

Under 61. generalforsamling ble det vedtatt å opprette et menneskerettighetsråd til erstatning for den gamle menneskerettighetskommisjonen. Den viktigste endringen fra Menneskerettighetskommisjonen er at FNs menneskerettighetsarbeid er oppgradert ved at rådet skal være direkte underlagt Generalforsamlingen. Dessuten vil rådet være et permanent organ og ikke bare møtes til en sesjon en gang i året. Dette gjør rådet bedre i stand til å overvåke menneskerettighetssituasjonen i verden. Det nye rådet har begynt å fungere, men har på mange måter vært en skuffelse. Hovedinnvendningene er politisering av debattene, ensidig fokus på Israel og at rådet har vist for liten evne til å ta opp grove brudd på menneskerettene i andre land.

FNs sosiale og økonomiske råd (ECOSOC)

Som et ledd i oppfølgingen av erklæringen fra FN-toppmøtet i 2005, og etter press fra utviklingslandene, ble det under den 60. generalforsamling enighet om å styrke ECOSOC. Enighet om hvilke reformer som er nødvendige for å få til dette var det imidlertid mer krevende å få etablert. Det tok derfor nærmere ett år før forhandlingene ble sluttført. Vedtaket som endelig ble fattet med konsensus under den 61. generalforsamling er ikke veldig omfattende, men inneholder enkelte nye tiltak med sikte på å gjøre ECOSOC mer relevant og tyngre i håndtering av utviklingspolitiske spørsmål. Det legges opp til at medlemslandene årlig møtes på ministernivå for blant annet å gjøre opp status for arbeidet med å nå tusenårsmålene. Møtene legges til ECOSOCs hovedsesjon. I tillegg vil det annethvert år arrangeres et høynivåforum for utvikling. Formålet med dette er å få økt internasjonalt trykk i arbeidet med å løse sentrale utfordringer i utviklingssamarbeidet. Verdensbanken, WTO, sivilt samfunn og privat sektor vil også inviteres til å delta på disse møtene. Det første utviklingsforumet vil avholdes i 2007.

FNs administrasjon

Arbeidet med å reformere FNs administrasjon kom noen skritt videre også under den 61. generalforsamling, men arbeidet har vært vanskelig. Mens EU og USA har ønsket å fortsette arbeidet med reformresolusjonene, har G-77 vært skeptiske og heller gjort geografisk representasjon av utviklingsland i FN-sekretariatet til hovedsak. Japan på sin side har vært tilbakeholdende i forhold til ressursbruk, og har derfor gjort det enda vanskeligere å bevege reformprosessen fremover. I praksis har dette resultert i en utsettelse av den reelle behandlingen av flere store reformspørsmål. Det gjelder blant annet reform av FNs personalpolitikk, som er mangelfull på mange områder. Også reform av FNs innkjøpsordninger har vært vanskelige, og vil bli gjenstand for ytterligere forhandlinger.

Etter initiativ fra generalsekretær Ban Ki-moon ble det besluttet å dele Avdelingen for fredsbevarende operasjoner (DPKO) i to, der støttefunksjonene skilles ut i en egen avdeling. Nedrustningsavdelingen fikk også endret status. Denne prosessen tok mye oppmerksomhet bort fra det øvrige reformarbeidet, som må følges opp på 62. generalforsamling.

Norges holdning

Norge har hatt et langvarig og sterkt engasjement for å reformere FN-systemet. Norges engasjement på dette området kommer til uttrykk blant annet gjennom en egen stortingsmelding om FN-reformer (St. meld. nr. 43, 1996–1997) som Stortinget samlet sluttet seg til. Et hovedpoeng her var at bedre administrative rutiner og økt samarbeid og samordning mellom FN-institusjonene ville frigjøre ressurser til viktige utviklingsformål. Samtidig er det nå viktig at FN moderniseres og effektiviseres for bedre å møte de utfordringer det nye århundret stiller organisasjonen overfor. Et bedre fungerende FN-system – bl.a. med styrket administrasjon, klarere ansvarsforhold og økt innsyn – vil ha økt troverdighet i møte med utfordringene i en globalisert verden. Sammen med øvrige likesinnede land (bl.a. de nordiske, Canada, Nederland, Storbritannia og Tyskland) har Norge levert viktige innspill til prosessen med reform av FN på landnivå.

Til tross for konkret framgang under 61. generalforsamling har FN fortsatt et behov for å styrkes, kanskje også gjenreises, etter konfliktene rundt Irak-krigen og andre spørsmål som har splittet medlemslandene og satt FN som organisasjon og politisk arena i en vanskelig situasjon.

Men først og fremst tvinges behovet for reform frem av mer fundamentale utviklingstrekk i form av nye globale sikkerhetstrusler, alvorlig menneskerettighets- og demokratiproblemer, miljøutfordringene og behovet for økonomisk utvikling og fattigdomsbekjempelse.

Norge ser det derfor som avgjørende at den pågående reformprosessen – både mht. FNs operative arbeid, styrking av FNs arbeid med menneskerettigheter, fredsbygging, miljø og ivaretagelse av kvinner rettigheter og deltakelse, samt administrative reformer, videreføres under 62. generalforsamling. Samtidig må medlemslandene bidra med de ressurser som er nødvendige for at FN skal kunne utføre de oppgavene organisasjonen blir pålagt av sine medlemmer.

2.5 Reform av Sikkerhetsrådet

(Dagsordenspunkt 124)

Bakgrunn

Sikkerhetsrådet består i dag av fem faste medlemmer (Frankrike, Kina, Russland, Storbritannia og USA) og ti valgte medlemmer. De valgte medlemmene velges av Generalforsamlingen hvert år for en toårsperiode. Siste gang Norge var medlem, var for perioden 2001–2002. Forrige gang vi var medlem, var i 1979–1980.

I 1963 ble Sikkerhetsrådet utvidet fra 11 til 15 medlemmer. Resolusjonen trådte først i kraft i 1965, da to tredjedeler av FNs medlemsland, inkludert Sikkerhetsrådets fem faste medlemmer, hadde ratifisert paktendringen. Utvidelsen kom som en følge av at antallet medlemsland i FN hadde økt betraktelig. Spørsmålet om en ny utvidelse av Sikkerhetsrådet ble tatt opp av India allerede i 1980. I 1993 nedsatte Generalforsamlingen en åpen arbeidsgruppe for å vurdere alle sider ved spørsmålet om reform av Sikkerhetsrådet, inkludert utvidelse, arbeidsmetoder og forholdet til de andre medlemslandene i FN. Bakgrunnen var en økende tilslutning til at Rådet bør utvides for at sammensetningen bedre skal gjenspeile dagens økonomiske og politiske virkelighet.

Generalsekretærens høynivåpanel for trusler, utfordringer og endring framla i desember 2004 to alternative forslag til utvidelse av Sikkerhetsrådet, som de kalte modell A og modell B:

Modell A ville gi seks nye faste plasser uten vetorett, fordelt med to til Afrika, to til Asia, ett til Europa og ett til Amerika samt tre nye ikke-faste plasser.

Modell B ville ikke gi nye faste plasser, men derimot en ny kategori med åtte fireårige fornybare plasser (to til Afrika, to til Asia, to til Europa og to til Amerika), én ny toårig ikke-fornybar plass, og fordeling av de to-årige ikke-fornybare plassene med fire til Afrika, tre til Asia, én til Europa og tre til Amerika.

Panelet foreslo også endringer i Sikkerhetsrådets arbeidsformer, og påpekte at medlemskap ikke bare er en rettighet, men først og fremst en forpliktelse til, på vegne av alle FNs medlemsland, å gjøre det som er nødvendig for å sikre internasjonal fred og sikkerhet. Selv om det råder bred enighet om behovet for en utvidelse av Sikkerhetsrådet, står landene fortsatt langt fra hverandre når det gjelder størrelsen på et utvidet Sikkerhetsråd, hvorvidt en utvidelse skal omfatte både nye faste og ikke-faste plasser, og i forhold til vetoretten.

Land som Japan, India, Tyskland, Brasil, Storbritannia, Frankrike, USA, Norge og de øvrige nordiske landene har gått inn for en utvidelse av både faste og valgte plasser for å sikre bedre geografisk balanse. Denne gruppen støtter varianter av Høynivåpanelets modell A, men innen gruppen er det uenighet om størrelsen på utvidelsen, og om hvorvidt de nye faste medlemmene skal ha vetorett.

De såkalte «G-4» (Japan, India, Tyskland og Brasil) presenterte i 2005 et utkast til en rammeresolusjon for utvidelsen, med beslutningsprosess i flere faser. I første fase ville man fastlegge hovedprinsippene for en utvidelse med nye faste og valgte medlemmer og geografisk fordeling på regioner, og så i neste fase navngi de nye faste medlemmene fra hver region.

Alle forslag om å utvide Sikkerhetsrådet med flere faste medlemmer møter motstand fra en stor gruppe land, blant dem Pakistan, Italia, Spania, Sør-Korea, Mexico, Argentina og Canada. Disse frykter blant annet forskyvning i regionale maktbalanser, og argumenterer med at fast plass for enkelte land vil skje på bekostning av andre land, og at det er uheldig, og potensielt skadelig for internasjonal fred og sikkerhet og at noen medlemmer av Sikkerhetsrådet slipper å stå til ansvar for Generalforsamlingen gjennom valg. Denne grupperingen, som kaller seg «Uniting for Consensus» og ofte kalles «kaffeklubben», mener at en heller bør søke andre løsninger i

form av semipermanente plasser, mulighet for gjenvalg, regional representasjon m.v. for å gjøre Sikkerhetsrådets sammensetning mer representativ.

De afrikanske landene, med 54 stemmer i FN, kan komme til å bli avgjørende. Afrikanske land har tidligere gått inn for en rotasjonsordning mellom stormaktene i regionen, men etter vedtak i Den afrikanske union (AU) presenterte de i 2005 et eget forslag som blant annet innebærer seks nye faste plasser i Sikkerhetsrådet med vetorett, to av dem forbeholdt afrikanske land.

Vetoretten er omstridt både blant eksisterende og potensielle nye faste medlemmer av Sikkerhetsrådet. Mange, særlig utviklingsland, har tradisjonelt ønsket å begrense eller fjerne vetoretten. Land som ser seg som potensielle nye faste medlemmer, har likevel signalisert at de ikke kan akseptere et skille mellom gamle og nye faste medlemmer når det gjelder dette. Det er også lite som tyder på at dagens fem faste medlemmer er villige til å oppgi vetoretten.

Den aktuelle situasjonen

Eventuelle endringer i FN-charteret må ratifiseres av de fem faste medlemmene i Sikkerhetsrådet, de såkalte P5, for å bli gyldige. Motstand fra ett P5-land vil derfor være nok til å stanse en Sikkerhetsrådsreform. Generalforsamlingen har vedtatt, på initiativ fra «konsensusgruppen», at alle beslutninger om reform og utvidelse av Sikkerhetsrådet må fattes med to tredjedels flertall av alle FNs medlemsland. For å oppnå to tredjedels flertall i generalforsamlingen og unngå veto, ga G-4 avkall på sitt krav om vetorett for nye faste medlemmer. AU har imidlertid valgt å stå fast på kravet om vetorett, og ville ikke stille seg bak G-4's resolusjon. Da også Kina og USA uttrykte motstand, valgte G-4 å frafalle sitt resolusjonsforslag, og det har ikke kommet til behandling. Tre av forslagsstillerne (India, Tyskland og Brasil) tok resolusjonsforslaget opp igjen 5. januar 2006. Japan har på sin side sondert muligheten for å få gjennomslag for andre løsninger enn fast medlemskap.

En ny runde med konsultasjoner ble innledet i februar 2007 ved at presidenten for Hovedforsamlingen utpekte fem lands ambassadører til å lede debatten videre langs like mange hovedspor: i) medlemskapskategorier, ii) vetoretten, iii) regional representasjon, iv) omfang av en eventuell utvidelse, og v) arbeidsmetoder og forholdet mellom Sikkerhetsrådet og

Generalforsamlingen. En samlet rapport fra konsultasjonene ble fremlagt i april. Denne slår fast at posisjonene til de større grupperingene (G4, Konsensusgruppen og Den afrikanske union) mangler den nødvendige støtten og at et kompromiss er nødvendig. Den understreker også at reform av Sikkerhetsrådet er en integrert del av den overordnede reformprosessen, og at den nåværende situasjonen ikke er akseptabel for flertallet av medlemslandene. Rapporten fremhever behov for fleksibilitet og tar til orde for overgangsordninger, samtidig som den slår fast at ideelle løsninger ikke synes mulig å oppnå i øyeblikket. I stedet foreslås det at medlemslandene må bli enige om en prosess der man forsøker forskjellige løsninger som så skal evalueres før man kan foreta en endelig beslutning om Rådets sammensetting og virkemåte.

Det er enighet om at visse prinsipper må ligge til grunn for reform: Medlemslandenes tilgang til Rådet må styrkes, både for medlemmer og ikke-medlemmer. Dette innebærer en reform av både sammensetning og arbeidsmetoder. Utvidelsen og fordelingen av setene må baseres på medlemslandenes bidrag til internasjonal fred og sikkerhet, i tillegg til hensynet til geografisk representasjon. Her nevnes spesielt hensynet til utviklingslands underrepresentasjon. Det presiseres også at FNs mangfold må reflekteres i Rådet.

Norges holdning

Norge har både selvstendig og innenfor en nordisk ramme spilt en aktiv rolle i arbeidet med reform av Sikkerhetsrådets arbeidsmetoder. Norge var blant annet medforlagsstiller til resolusjonen om dette, presentert av S-5-gruppen (Costa Rica, Jordan, Liechtenstein, Singapore og Sveits), som ble behandlet i Generalforsamlingen 20. juli 2006, og som særlig la vekt på behovet for økt åpenhet og bedre konsultasjonsmekanismer med ikke-medlemmer av Sikkerhetsrådet. Fra norsk side har en lagt vekt på at en utvidelse skal styrke Sikkerhetsrådets representativitet og legitimitet uten at effektiviteten svekkes. Norge er opptatt av å finne en mest mulig samlende modell for utvidelse av Sikkerhetsrådet og unngå voteringer som i verste fall kan skape varig misnøye og konflikt blant FNs medlemmer. En har også søkt å bidra til kompromissløsninger, og Norge har med dette for øyet gått inn for en utvidelse med både faste og valgte plasser. Vi har gitt støtte til faste plasser for Tyskland, Japan og India fordi disse landene er betydelige

globale politiske og økonomiske aktører som gir viktige bidrag til FN og global sikkerhet, og vi har gått inn for bedre representasjon fra Asia, Afrika og Latin-Amerika. Vi ønsker at regionene selv skal ha avgjørende innflytelse på hvordan de skal være representert, og er åpne for at også land fra Afrika og Latin-Amerika kan ha faste plasser dersom regionene ønsker en slik løsning, eller fast representasjon gjennom rotasjonsordninger dersom de heller ønsker det. Vi er også opptatt av at spørsmålet om reform av Sikkerhetsrådet ikke må overskygge andre viktige reformspørsmål.

Norge ønsker ikke at nye faste medlemmer av Sikkerhetsrådet skal ha vetorett, og vi oppfordrer de nåværende faste medlemmene til å begrense bruken mest mulig. Vi går inn for en nærmere utredning av spørsmålet om begrensning av veto retten i særlig viktige saker. Veto retten bør ikke kunne brukes mot resolusjoner som skal forhindre folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og alvorlige brudd på internasjonal humanitær rett.

I kommentarer til rapporten fra siste runde av konsultasjonene har Norge fremholdt at det er viktig å finne løsninger som vil sikre Rådets legitimitet og en bredere representasjon for de ulike regionene. Dette må imidlertid ikke skje på bekostning av Rådets effektivitet. Norge opprettholder sine prinsipielle synspunkter, men er samtidig villig til å diskutere alle forslag som bidrar til å nå disse målsettingene.

2.6 Forebygging av væpnet konflikt

(Dagsordenspunkt 14)

Bakgrunn

En av FNs sentrale arbeidsoppgaver er å forebygge konflikt. I en verden der det internasjonale samfunnet stadig tvinges til å fokusere på krisehåndtering, blir det mer langsiktige konfliktforebyggende oppdraget lett nedprioritert. Det har imidlertid vært vanskelig å skape tilstrekkelig enighet om FNs rolle og oppgaver i en slik sammenheng. Generalsekretær Kofi Annan la i 2001 fram en rapport (A/55/985-S/2001/574) med forslag til styrking av FNs arbeid med konfliktforebygging. Store motsetninger gjorde at man ikke klarte å samle seg om noen resolusjon under den 56. generalforsamlingen. Etter en langvarig prosess klarte man å komme fram til enighet, og en konsensusstekst ble vedtatt 3. juli 2003 (A/RES/57/337).

Det var nødvendig å inngå en rekke kompromisser for å få et endelig vedtak. Selv om resolusjonen på mange områder ikke oppfyller alle de ambisjonene som ble lagt til grunn da forhandlingene ble satt i gang, er likevel resolusjonen en milepæl i FNs konfliktforebyggende arbeid. Det gir FN-sekretariatet fullmakt til å arbeide videre på en rekke områder, og spørsmålet har kommet på Generalforsamlingens dagsorden. Sekretariatet bør særlig styrke sin analysekapasitet, preventivt diplomati og kapasitet til mekling.

FNs rolle i forebygging av krig kan styrkes gjennom sterkere internasjonale normer og instrumenter for å håndtere årsakene og drivkreftene bak væpnet konflikt. Den internasjonale straffedomstolen (ICC) er et slikt instrument som kan bidra til å hindre stridende parter fra å begå krigsforbrytelser. Regulering av handelen med håndvåpen, styrking av minoriteters rettigheter og støtte til demokratisk valgte regjeringer er andre viktige virkemidler. Konfliktene omkring utnyttelse av naturressurser kan begrenses med bedre internasjonale regler og straffemekanismer, sammen med støtte til fattige lands myndigheter for å gi dem mulighet til å forvalte egne naturressurser.

Særlig viktig er det å sikre varig fred i land som kommer ut av væpnet konflikt, og her ble det tatt et viktig skritt under 60. generalforsamling med opprettelsen av Fredsbyggingskommisjonen. Det internasjonale samfunnets evne til å håndtere slike utfordringer avhenger i stor grad av evnen til å drive effektiv forebygging. Ettersom land som nylig er kommet ut av voldelig konflikt er blant de mest utsatte for nye konflikter, er effektiv forebygging et sentralt element i den internasjonale innsatsen for gjenoppbygging og bærekraftig utvikling også etter konflikt. Det er bred enighet om at FN, i samarbeid med de internasjonale finansinstitusjonene, regionale organisasjoner og andre aktører, spiller en viktig rolle.

Den aktuelle situasjonen

Konfliktforebygging skulle komme opp under den 59. generalforsamlingen, for første gang etter at medlemslandene omsider klarte å enes om en konsensustekst under den 57. generalforsamlingen. Per juli 2007 var saken foreløpig ikke behandlet. Temaet står likevel sentralt i debatten i FN. Det fikk ny dynamikk som følge av arbeidet til Høynivåpanelet nedsatt av generalsekretær Annan i 2003, som vurderte trusler mot global sikkerhet

og avla sin rapport i desember 2004, og Generalsekretærens rapport «In Larger Freedom» i 2005, som bl.a. førte til opprettelsen av Fredsbyggingskommisjonen.

Uten dypere forståelse av hvordan kvinners situasjon påvirkes og endres som følge av konflikt og under postkonflikt-overgangsprosesser, risikerer den internasjonale innsatsen å feile eller aldri realisere sitt fulle potensial. Dermed vil heller ikke de samlede ressursene som settes inn i en fredsprosess komme til full utnyttelse. Sikkerhetsrådets enstemmige vedtak av resolusjon 1325 (2000) om kvinner, fred og sikkerhet var banebrytende og satte for alvor kvinners rolle i freds- og sikkerhetsspørsmål på den internasjonale dagsordenen. Generalforsamlingen og FNs øvrige hovedorgan er naturlige arenaer for tverrgående satsing på oppfølging av Sikkerhetsrådsresolusjon 1325.

Norges holdning

Norge vil arbeide for at FN opprettholder og styrker fokus og innsats på konfliktforebygging, og mener at Høynivåpanelet om trusler, utfordringer og endring og Toppmøteerklæringen fra 60. generalforsamling danner et godt grunnlag for videre diskusjon og nødvendige vedtak om hvordan det internasjonale samfunnet best kan møte det brede spekteret av utfordringer på dette området. Norge vil spesielt legge vekt på oppfølgingen av Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (2000) om kvinner, fred og sikkerhet, som angitt i den norske handlingsplanen for SR 1325 som ble presentert 8. mars 2006.

2.7 Styking av FNs nødhjelpskoordinering

(Dagsordenspunkt 73a)

Bakgrunn

Kontoret for koordinering av FNs humanitære aktiviteter (OCHA) er en del av FN-sekretariatet og ledes av visegeneralsekretær John Holmes, som også har tittelen «nødhjelpskordinator». OCHAs mandat omfatter både naturkatastrofer og mer sammensatte nødssituasjoner hvor gjerne flere FN-organisasjoner, andre internasjonale og ikke-statlige organisasjoner og nasjonale myndigheter er involvert. Samordningsoppgaven er svært viktig

for å sikre best mulig bruk av ressursene og for at alle nødlidende får hjelp. OCHA har egne landkontorer i nødhjelpsområder, i tillegg til regionale kontorer.

OCHAs arbeid blir hovedsakelig finansiert med frivillige bidrag. Gjennom ordningen med konsoliderte appeller og flash-appeller er OCHA ansvarlig for å samordne de forskjellige FN-organisasjonenes bidrag til nødhjelpsarbeidet i land og regioner med store humanitære behov. Stadig flere frivillige organisasjoner deltar i appellene. OCHA administrerer også FNs nye nødhjelpsfond (CERF) som i 2007 er på ca. USD 350 millioner.

Den aktuelle situasjonen

61. generalforsamling behandlet Generalsekretærens rapport om samordning av humanitær bistand, samt humanitære spørsmål i enkeltland og regioner som er utsatt for krig eller naturkatastrofer. Et tilbakevendende tema er behovet for å bedre samordningen av den humanitære innsatsen, hurtigere respons og bedre finansiering. Oppgraderingen av FNs nødhjelpsfond (CERF) til ikke bare å gi lån, men også yte tilskudd, har vært et hovedspørsmål de siste par årene. Fondet representerer en vesentlig styrking av FNs evne til hurtig respons, bedre koordinering og dermed større forutsigbarhet på det humanitære området. Fondet vil ha en hovedoppgave i å sikre bedre finansiering av humanitære behov i verdens glemte konflikter. Fondet har også bidratt til å utvide kretsen av givere på det humanitære området.

Norges holdning

Norge er en av de største bidragsyterne til FNs humanitære arbeid, den aller største regnet i prosent av BNP, og en sterk støttespiller for nødhjelpskoordinatoren. Humanitær reform og bedre koordinering av FNs humanitære innsats er viktige redskaper for å styrke innsatsen for de nødlidende, inkludert internt fordrevne. Dette omfatter også utviklingen av bedre partnerskap mellom FN-organisasjonene og frivillige organisasjoner. Norge har deltatt aktivt i arbeidet med opprettelsen av CERF. Vi ser det som viktig at giverlandene fremmer godt humanitært giverskap i praksis. Dette omfatter ubundet støtte til (kjernebidrag) OCHA, FNs nødhjelpsfond, humanitære landfond (Sudan, DR Kongo) og fleksibel støtte til klynge-

modellen for koordinert humanitær innsats. Norge legger også økende vekt på tiltak for å forebygge humanitære katastrofer, samt arbeidet for fred og forsoning for å forebygge ytterligere konflikt.

2.8 Bistand til minetiltak

(Dagsordenspunkt 100x)

Bakgrunn

Konvensjonen om et totalforbud mot antipersonellminer (Minekonvensjonen) ble åpnet for undertegning 3. desember 1997 og trådte i kraft 1. mars 1999. Konvensjonen har ført til en kraftig redusert bruk av antipersonellminer, en dramatisk nedgang i produksjonen, en nærmest fullstendig stopp i handelen, rask nedbygging av lagre, mer rydding av minefelt og, ikke minst, en betydelig nedgang i antall nye mineofre. Arbeidet med å begrense humanitære problemer forårsaket av antipersonellminer har siden midten av 1990-tallet vært høyt prioritert fra norsk side. I tillegg til at Norge var sentral i framforhandlingen av Minekonvensjonen, har vi vært en sterk pådriver for implementering av konvensjonen blant annet gjennom å bidra med faglig ekspertise og omfattende støtte til minetiltak internasjonalt.

Minekonvensjonen er det sentrale internasjonale rammeverket for minetiltak. Samtidig må det være et nasjonalt ansvar for og eierskap til minetiltak. Bruk av lokale ressurser og frivillige organisasjoners innsats bør være sentrale faktorer i minearbeidet. Dette bør også innarbeides i andre internasjonale organisasjoners, herunder FNs, virksomhet. Arbeidet med resolusjonen om minetiltak har i flere år vært preget av at det er ulike oppfatninger om hvilken rolle UNMAS (UN Mine Action Service) skal spille når det gjelder tiltak mot miner. Norge mener UNMAS' rolle skal være begrenset til koordinering internt i FN-systemet til støtte for operative FN-organisasjoner som UNDP og UNICEF og ikke duplisere eller fortrenge disses arbeid på området.

Den aktuelle situasjonen

I år fyller Minekonvensjonen 10 år og dette markeres i flere sammenhenger i mange land, også i Norge. Minekonvensjonen oppfordrer til samarbeid

mellom statspartene for å oppfylle konvensjonens forpliktelser. Per 1. mai 2007 hadde 153 land ratifisert konvensjonen. Minekonvensjonens første tilsynskonferanse ble avholdt i Nairobi i 2004. Det ble vedtatt en handlingsplan for perioden 2004–2009. Sett med norske øyne kunne planen vært mer ambisiøs, men den inneholder en rekke sentrale elementer som Norge går inn for. Det har lenge vært klart at det ikke vil være mulig å gjennomføre Minekonvensjonens forpliktelser og humanitære målsettinger uten fortsatt god ressurstillgang. I 2002 tok Norge derfor initiativ til opprettelsen av en kontaktgruppe for mobilisering av ressurser. Denne gruppen, som koordineres av Norge, har i tillegg til å ta opp spørsmål knyttet til ressurstillgang også satt søkelys på hvordan eksisterende ressurser kan benyttes mest mulig effektivt. I 2007 har Norge, i samarbeid med Chile, ledet Minekonvensjonens arbeidsgruppe for minerydding, og har bidratt med innspill for å ivareta en god prosess rundt håndteringen av fremtidige søknader om utsettelse av 10 års fristen for minerammede statsparter til å ha ryddet alle miner. Dette arbeidet ser vi også i sammenheng med vår innsats for å øke effektivitet og kvalitet i ressursmobiliseringsarbeidet.

Norges holdning

Norge er opptatt av å fremme og synliggjøre statspartenes forpliktelser og krav til etterlevelse av konvensjonen i relevante resolusjoner og annet arbeid i FN. Norge er glad for at over 80 land har signert den nylige vedtatte Konvensjonen for funksjonshemmedes rettigheter. Vi legger også vekt på integrering av minetiltak, herunder bistand til mineofre, i utviklingspolitiske tiltak og på oppbygging av nasjonal kapasitet og kompetanse. Av humanitære grunner og for utviklingen innenfor humanitær rett er det positivt at Generalforsamlingen bekrefter den internasjonale normen Minekonvensjonen har skapt vedrørende antipersonellminer, og forpliktelserne vedrørende minerydding og bistand til minerammede.

2.9 Situasjonen i Midtøsten/Palestinaspørsmålet

(Dagsordenspunkt 17 og 18)

Bakgrunn

FN har behandlet Midtøsten-konflikten helt siden Palestina-spørsmålet ble brakt inn for verdensorganisasjonen av mandatmakten Storbritannia i 1947. Den 29. november 1947 vedtok Generalforsamlingen resolusjon 181, som anbefalte opprettelsen av en jødisk og en arabisk stat i mandatområdet Palestina. Jerusalem skulle ha internasjonal status. Mens jødene godtok resolusjonen, ble den avvist av araberne, som erklærte krig da staten Israel ble opprettet 14. mai 1948. Etter krigen kom Gaza under egyptisk kontroll og Vestbredden under jordansk kontroll. Jerusalem ble delt mellom Israel og Jordan. Under krigen i 1967 okkuperte Israel Vestbredden, Gaza og Golanhøyden. Krigene i 1948 og 1967 førte til et stort antall palestinske flyktninger. Flere forsøk på å skape fred mellom partene har mislyktes.

I 1993 ble Prinsippklæringen om midlertidig palestinsk selvstyre undertegnet. Avtalen innebar at Israel og Palestinian Liberation Organization – PLO – anerkjente hverandre, innledet en fredelig politisk prosess og at den palestinske selvstyreadministrasjonen ble opprettet. Siden 1993 har partene undertegnet en rekke avtaler, og det ble innført palestinsk selvstyre på deler av Vestbredden og i Gaza. Selvstyret skulle være en overgangsordning i fem år, som skulle ende opp med en permanent løsning på konflikten basert på Sikkerhetsrådets resolusjoner 242 og 338. Tidsrammen for Oslo-avtalene sprakk i 1999 uten at man hadde kommet fram til en løsning på sluttstatusspørsmålene – Jerusalems status, flyktningsspørsmålet, endelige grenser og de israelske bosettingene, sikkerhetsspørsmål og regionalt samarbeid. Forhandlinger på Camp David i USA i juli 2000 og i Taba i Egypt i 2000/2001 ga ingen avtale.

Under den andre palestinske intifadaen som startet høsten 2000 gjennomførte militante palestinske organisasjoner flere terroraksjoner mot sivile israelere. Den israelske regjeringen svarte med å reokkupere store deler av Vestbredden og Gaza. Samtidig fortsatte Israel med å utvide de ulovlige bosettingene og startet byggingen av en separasjonsmur på og rundt Vestbredden. Den delen av muren som bygges inne på Vestbredden er ulovlig ifølge folkeretten.

Sikkerhetsrådets resolusjon 1397 av mars 2002 fastslår «en visjon om en region der to stater, Israel og Palestina, lever side om side innenfor sikre og anerkjente grenser». En «diplomatisk kvartet» bestående av FN, USA, EU og Russland presenterte en ny fredsplan, «Veikartet for fred», for israelske og palestinske myndigheter 30. april 2003. Sikkerhetsrådet ga sin tilslutning til veikartet i november 2003 i resolusjon 1515. Selv om iverksettingen av planen har stoppet opp, gir begge parter uttrykk for at de fortsatt er forpliktet til å iverksette veikartet.

Israel erklærte i 2004 at det ikke fantes noen palestinsk partner og besluttet å trekke seg ut av Gaza unilateralt med sikte på å konsolidere kontrollen over viktige deler av Vestbredden. Israel erklærte målsetting om begrenset tilbaketrekning fra Vestbredden ble etter krigføringen i Libanon i 2006 lagt til side. De arabiske statene, anført av Den arabiske liga, har lansert et fredsinitiativ basert på full israelsk tilbaketrekking fra områdene okkupert i 1967.

Den aktuelle situasjonen

Valget til palestinsk nasjonalforsamling 25. januar 2006, det første på 10 år, ga flertall til opposisjonspartiet Hamas. Manglende resultater fra fredsprosessen og stadig forverrede levevilkår i Det palestinske området de siste fem år bidro trolig til den store oppslutning for Hamas og tilbakegang for det regjerende Fatah-partiet. Fra norsk side ble vist til at man respekterte resultatet av en demokratisk prosess, og at det ble forventet at Hamas ville følge demokratiske spilleregler. Den nye regjeringen ble tatt i ed 29. mars 2006. Indre splid mellom palestinske fraksjoner førte imidlertid til at regjeringen ble splittet i 2007, da Hamas tok kontroll over Gaza. President Abbas oppløste samlingsregjeringen, satte inn en kriseregjering og avbrøt dialog med Hamas. Israel har gjenopptatt forbindelse med den palestinske regjeringen utnevnt av Abbas. Kvartetten har uttrykt som forutsetning for et økonomisk og politisk samarbeid med den nye regjering at den respekterer grunnleggende verdier som det internasjonale samfunnet står sammen om, nemlig å anerkjenne staten Israel, ta avstand fra bruk av vold og å respektere inngåtte avtaler. Norge og det øvrige giversamfunn, de fleste arabiske stater og president Abbas støtter disse kravene, mens Hamas ikke er villig til å oppfylle dem.

Norges holdning

Norge støtter opprettelsen av en uavhengig, demokratisk og levedyktig palestinsk stat som kan leve i fred side om side med Israel. Norge støtter president Abbas som den demokratisk valgte lederen for det palestinske folk og hans bestrebelser for å stabilisere situasjonen og legge til rette for fredsforhandlinger med Israel. Norge mener at Israel må trekke seg ut av de okkuperte områdene og respektere Sikkerhetsrådets resolusjoner og internasjonal humanitær rett. Israel må stanse utvidelsene av bosettingene og byggingen av muren på okkupert land. De palestinske myndighetene må gjøre sitt ytterste for å forhindre nye terroraksjoner, i tråd med anbefalingene i Veikartet, og videreføre arbeidet med økonomiske, politiske og demokratiske reformer.

Norges støtte til det palestinsk folk ligger fast. Norge opprettholder og øker sin bistand til den palestinske befolkningen, i samarbeid med FN og uavhengige organisasjoner.

Norge er leder for giverlandsgruppen for palestinerne (AHLC – Ad Hoc Liaison Committee) og for den internasjonale observatørstyrken i Hebron (TIPH – Temporary International Presence in Hebron). Norge har gjennom mange år gitt betydelig støtte til Det palestinske området. Samlet norsk økonomisk støtte i 2006 var på vel 650 mill. kroner. Dette inkluderer vel 100 mill. til FNs organisasjon for palestinske flyktninger (NWRWA).

2.10 NEPAD – New Partnership for Africa's Development

(Dagsordenspunkt 66)

Bakgrunn

NEPAD er ikke et FN-initiativ, men resultat av et initiativ fra statsoverhodene i Algerie, Egypt, Nigeria, Senegal og Sør-Afrika. NEPAD er Den afrikanske unions (Africa Union, AU) sosioøkonomiske utviklingsinitiativ. Det har sekretariat i Sør-Afrika, men målet er å integrere NEPAD i AUs institusjoner i Addis Abeba i Etiopia. NEPAD ble drevet fram av reformvillige ledere, og det har derfor vært viktig for toneangivende land i vest å gi sin støtte til NEPAD. Dette har blant annet resultert i G8-landenes hand-

lingsplan for Afrika. For ytterligere å styrke dialogen mellom det internasjonale samfunn og NEPAD-landene, ble Africa Partnership Forum (APF) etablert i 2003.

Den aktuelle situasjonen

Handlingsplanen til NEPAD har en tredelt strategi med tiltak for å skape betingelser for utvikling, reversere Afrikas marginalisering og mobilisere ressurser. NEPAD skal ikke gjennomføre utviklingsprogrammer, men være tilrettelegger, katalysator og forhandlingsforum for å styrke politisk lederskap, stimulere til investeringer for utvikling og til regionalt samarbeid, fremme godt styresett og bidra til å øke landenes kapasitet til å delta i globale forhandlingsprosesser. Det er de enkelte landene som skal stå for gjennomføringen, eventuelt samordnet av de subregionale organisasjonene. Handlingsplanen stiller forventninger til bedret markedsadgang og ytterligere gjeldslette. Ett av de viktigste resultatene av NEPAD er gjennomføringen av brede og deltakende gjennomganger av styresett (African Peer Review Mechanism). Flere land har nå gjennomført slike prosesser med interessante resultater og viktige forslag til oppfølging. Et annet viktig resultat er at NEPAD har fått gjennomslag for at utbygging av grunnleggende økonomisk infrastruktur og landbruk må prioriteres høyere av internasjonale partnere. Opprettelsen av en internasjonal finansieringsordning for bedring av investeringsklima (Investment Climate Facility) og et konsortium for støtte til infrastrukturutbygging (Infrastructure Consortium for Africa) tilknyttet Afrikabanken er blant de viktigste resultatene på dette området.

I forbindelse med G8-toppmøtet i Gleneagles i 2005 ble det besluttet å gi APF en mer sentral rolle når det gjelder å overvåke oppfølgingen av internasjonale forpliktelser i forhold til Afrikas utvikling. I 2006 ble det etablert et lite sekretariat ('Support Unit') tilknyttet OECD som skal samarbeide med NEPADs sekretariat og styrke forberedelsene til forumets møter. I 2007 har Tyskland aktivt utnyttet APF og dialogen med NEPAD til å utvikle agendaen for afrikadelen av G8 toppmøtet i Heiligendamm. I 2007 har styresett og investeringer, klima, likestilling og fred og sikkerhet stått sentralt i dialogen med NEPAD. Det er fortsatt betydelig usikkerhet knyttet til hvordan NEPAD skal integreres institusjonelt i AU. Det synes imidlertid klart at sekretariatet for NEPAD fortsatt vil ligge i Sør Afrika.

Norges holdning

Det har vært viktig å understreke Norges støtte til NEPAD. Prosessen styres av reformvillige afrikanske ledere og bør stimuleres. I motsetning til tidligere initiativer er NEPAD en prosess som drives fram og styres av afrikanske land. I 2006 bidro Norge aktivt til å styrke den internasjonale støtten og dialogen med NEPAD. Sammen med Russland hadde Norge formannskapet i Africa Partnership Forum på vegne av internasjonale partnere. I 2007 har Danmark overtatt Norges rolle.

2.11 Årsaker til konflikt og fremme av fred og bærekraftig utvikling i Afrika

(Dagsordenspunkt 66 b)

Bakgrunn

Situasjonen i den delen av Sentral-Afrika som kalles **Great Lakes-regionen** (Den demokratiske republikken Kongo (DRC), Burundi og Rwanda) har vært preget av konflikter, svake og labile statsdannelser og en alvorlig humanitær situasjon i mange år. Regionen har et stort antall flyktninger og internflyktninger, og man antar at flere enn fire millioner mennesker har mistet livet som direkte eller indirekte følge av de ulike væpnede konfliktenes. Det har også foregått utstrakte brudd på menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett.

Etter flere forsinkelser ble det i 2006 avholdt valg i **DR Kongo** for første gang på over 40 år, og Joseph Kabila ble innsatt som folkevalgt president. Valgene har likevel ikke kunnet forhindre at krigshandlingene fortsetter. Det har vært harde kamper i hovedstaden mellom styrkene til presidenten og rivaliserende grupper. Det er fremdeles betydelige problemer i Øst-Kongo, hvor regjeringen ikke har reell kontroll. Den humanitære og sikkerhetsmessige situasjonen er svært vanskelig i denne delen av landet, og sivilbefolkningen utsettes for store lidelser. Flere av de opprørske militsene er utenlandske, og konflikten i DR Kongo er på mange måter en regional konflikt. Med utvidet mandat og fokus på problemene i øst, er FNs fredsbevarende styrke, MONUC (Mission des Nations Unies en République Démocratique du Congo), blitt en effektiv organisasjon og har

en slagkraftig kampstyrke som gjennomfører offensive militære operasjoner. DR Kongo er likevel et vanskelig land å operere i på grunn av store avstander, manglende infrastruktur og svake samfunnsinstitusjoner, også innenfor sikkerhetssektoren. Avsløringer av seksuelle overgrep begått av enkelte FN-soldater og FN-ansatte i DR Kongo har preget den internasjonale diskusjonen om MONUC, og Norge og andre land har arbeidet aktivt med å fremme forebyggende og andre tiltak. MONUC spilte en viktig rolle i forberedelsene og gjennomføringen av valget i 2006, og FN-styrkens nærvær er fortsatt nødvendig for å få en positiv utvikling i DR Kongo.

Rwanda har siden folkemordet i 1994 gjenopprettet stabilitet og sikkerhet, men har likevel store utfordringer både nasjonalt og regionalt. I 2003 ble en ny grunnlov vedtatt i en folkeavstemning, og det ble avholdt president- og parlamentsvalg. Regjeringen har imidlertid blitt kritisert for sin sterke kontroll over befolkningen, mangel på demokratisk utvikling, undertrykkelse av opposisjonen og sitt engasjement i DR Kongo.

I **Burundi** har lederen for de tidlige hutu-opprørerne, Pierre Nkurunziza, sittet som folkevalgt president siden 28. august 2005. Dette er den lengste perioden med demokratisk styre i landets historie. Den 7. september 2006 ble en våpenhvileavtale undertegnet mellom regjeringen og den siste væpnede opprørsgruppen Palipehutu-FNL. United Nations Operation in Burundi (ONUB), som ble etablert 1. juni 2004, har vært en viktig faktor i arbeidet med å stabilisere landet. Den 1. januar 2007 ble ONUB erstattet med United Nations Integrated Office in Burundi (BINUB). Burundi er, sammen med Sierra Leone, det første landet på Fredsbyggingskommisjonens dagsorden. Kommisjonens arbeid i Burundi er ledet av Norge.

Situasjonen på **Afrikas Horn** er fortsatt spent og preges av grensekonflikten mellom Etiopia og Eritrea, samt situasjonen i Sudan og Somalia. Algiers-avtalene, som ble underskrevet av Etiopia og Eritrea i desember 2000, avsluttet den drøyt to år lange krigen mellom de to partene. Som følge av avtalen ble FN-styrken UNMEE opprettet med mandat til å overvåke en midlertidig sikkerhetssone langs hele grensen. Den uavhengige grensekommisjonens (EEBC) kjennelse fra april 2002 stadfestet grensen mellom de to landene. Etiopia kom imidlertid raskt ut med reservasjonen ift. til kjennelsen, noe som førte til stillstand i fredsprosessen. Eritrea mener det internasjonale samfunn ikke har vist vilje til å legge press på Etiopia, og reagert med å begrense UNMEEs bevegelsesfrihet og å føre

egne tropper inn i den midlertidige sikkerhetssonen. Dette har medført manglende mulighet for UNMEE til å oppfylle sitt mandat, noe som har ført til nedbemanninger. Situasjonen i grensekonflikten er fortsatt fastlåst.

Freds- og forsoningsprosessen for **Somalia** som i 2001–2004 pågikk i Kenya, resulterte i opprettelsen av et overgangsparlament, valg av president og endelig utnevning av en overgangsregjering (TFG) i januar 2005. Parlamentssesjonen som startet i Baidoa i februar 2006 ga grunnlag for forsiktig optimisme og håp om fornyet framdrift. Krigshandlinger mellom stridende fraksjoner i Mogadishu brøt imidlertid løs allerede i mars samme år, med det resultat at Islamic Courts Union (ICU) tok full kontroll over Mogadishu i juni 2006. Utover høsten økte spenningen mellom TFG og ICU. I løpet av julehelgen intervenserte etiopiske styrker militært til fordel for TFG og drev ICU ut av Mogadishu. 20. februar 2007 autoriserte Sikkerhetsrådet en fredsbevarende AU styrke (AMISOM) på opptil 8000 soldater. Pr. juli 2007 er det imidlertid bare blitt deployert en ugandisk styrke på om lag 1500 mann til AMISOM. Den etiopiske hæren står derfor fortsatt i stort antall inne i Somalia. Andre afrikanske land har så langt uttrykt betydelige reservasjoner mot å sende tropper til Somalia på grunn av sikkerhetssituasjonen i landet. Både AU og enkelte land i Sikkerhetsrådet har tatt til ordet for at FN snarlig bør ta over den fredsbevarende operasjonen. En avgjørende forutsetning for at en FN-styrke skal kunne bli sendt til Somalia, vil imidlertid være at det foreligger en stabilisering av situasjonen i landet, noe som bare vil være mulig ved en bred og inkluderende forsoningsprosess hvor alle sentrale aktører i det somaliske samfunn deltar.

Norge støtter de føderale overgangsinstitusjonene i Somalia, men har uttrykt betydelig bekymring over den måte forsoningsprosessen hittil har vært håndtert på, og mener det er avgjørende for en stabilisering av situasjonen at de ulike opposisjonsgruppene blir inkludert i en reell dialog og forsoningsprosess. Norge gir betydelige beløp (i 2007 over 200 millioner) til humanitær bistand og bistand til langsiktig stabilitet, gjenoppbygging og utvikling i Somalia, inkl. bl.a. til sivilt politi og institusjonsbygging.

I **Sudan** ble det inngått en fredsavtale mellom regjeringen i Khartoum og SPLM 9. januar 2005. Implementeringen av avtalen er nå kommet i gang. Det er etablert en regional myndighet i Sør-Sudan og en samlingsregjering i Khartoum. Avtalen gjelder for en seks års interimperiode, der befolkningen i Sør-Sudan i slutten av perioden skal avgjøre gjennom et

referendum om de vil fortsette som en del av landet eller løsrives som eget land. Det er etablert en FN-styrke i Sudan, UNMIS, som overvåker våpenhvilen og som utfører en rekke sivile oppgaver. Fredsavtalen gjelder ikke for Darfur i den vestlige delen av Sudan. Her har en borgerkrig herjet siden 2003. Den afrikanske unionen (AU) fremforhandlet en fredsavtale (Darfur Peace Agreement) 5. mai 2006, mellom regjeringen og en av opprørgruppene. Avtalen har ikke stanset krigen som nå er spredd til nabolandene Tsjad og Den sentralafrikanske republikk. AUs fredsbevarende operasjon, AMIS, skal overvåke fredsavtalen i Darfur, og AU leder arbeidet med å implementere avtalen. Dette har vært en meget vanskelig oppgave. Det internasjonale samfunn har presset på for å få etablert en FN-styrke i Darfur, noe regjeringen i Khartoum har motsatt seg. Det ble på et toppmøte i Addis Abeba i november i 2006 enighet mellom FN, AU og regjeringen i Khartoum om at FN skal støtte AMIS. Samtidig har FN og AU, sammen med regionale aktører og det internasjonale samfunnet, begynt et arbeid for å få til nye forhandlinger mellom regjeringen og opprørsgruppene i Darfur. FNs arbeid i Darfur og AMIS ledes av Rudolf Adada som er Generalsekretærens spesialrepresentant.

Sierra Leone står ved et veiskille i sin historie. FN-styrken ble avviklet ved årsskiftet 2005/06 og erstattet av UNIOSIL (United Nations Integrated Office in Sierra Leone). Sierra Leones myndigheter overtar nå stadig mer av ansvaret som tidligere lå hos UNAMSIL. Leonske myndigheter er imidlertid svake og skatteinngangen lav, samtidig som mange av ulikhetene som bidro til borgerkrigen fremdeles ligger der, og synlige fredsresultater i form av bedre levestandard, helse- og skoletilbud, tar tid. Spesialdomstolen for Sierra Leone (SCSL), som ble opprettet i januar 2002, avsluttet rettsforhandlingene i Freetown i november 2006. Rettssaken mot Charles Taylor, som er flyttet til Haag av sikkerhetsmessige grunner, gjenstår.

I **Liberia** står president Ellen Johnson Sirleaf, hennes regjering og det internasjonale samfunn fortsatt overfor enorme utfordringer i forhold til gjenoppbyggingen. Liberia ble underlagt FN-sanksjoner i 2001, som omfattet handel med våpen, tømmer og diamanter. I juni 2006 ble sanksjonene for tømmer opphevet, og det ble lettet noe på våpenembargoen. Sanksjonene i forhold til diamanter vil bli opphevet i mai 2007 og Liberia ble samtidig tatt opp som medlem av Kimberley-prosessen. FN-styrken i Liberia, UNMIL, har om lag 15 000 personer utplassert i de mest sentrale områdene. I juli 2006

besluttet Sikkerhetsrådet å gradvis redusere den militære delen av UNMIL-styrken, samtidig som den sivile delen styrkes tilsvarende.

Elfenbenskysten var delt i to siden et kuppforsøk i 2002, med en opprørsone i nord og en regjeringskontrollert sone i sør. Mellom disse sone-ene vokter 6000 FN-soldater (UNOCI) og 4000 franske Licorne-soldater en tillitssone for å hindre at konflikten blusser opp igjen. Delingen har ført til stagnasjon og humanitær lidelse i et land som tradisjonelt har vært regionens økonomiske lokomotiv. Verst er situasjonen i det rebellkontrollerte nord, uten sivil administrasjon, hvor infrastruktur og offentlige tjenester har brutt helt sammen. Den politiske utviklingen i Elfenbenskysten har imidlertid vært mer positiv enn tidligere forutsett av det internasjonale samfunnet. Ved en vellykket mekling gjennomført av ECOWAS' presidentskap, Burkina Fasos president Compaoré og AU har partene kommet frem til en fredsløsning gjennom direkte dialog mellom President Gbagbo og rebellene. Fredsavtalen, den såkalte «Ouaga-avtalen», ble undertegnet i mars 2007. På kort tid er det utnevnt ny regjering, med rebellederen Guillaume Soro som statsminister. Nedbygging av tillitssonen er påbegynt. Det er opprettet en felles hærkommando, men det ligger fortsatt store utfordringer i avvæpning, identifisering og redeployering av administrasjonen. Landet vil trenge mye internasjonal hjelp til fred- og forsoningsarbeidet. Støtte til valgforberedelser vil stå sentralt.

Den aktuelle situasjonen

FNs forrige generalsekretær, Kofi Annan fra Ghana, presenterte høsten 1998 en rapport om bakgrunnen for konflikter i Afrika. Her skisseres det hvordan det internasjonale samfunnet kan bidra til å fremme varig fred og utvikling i Afrika. Rapporten trekker fram tre faktorer som må være på plass om arbeidet skal lykkes: 1. Klar forståelse av de underliggende politiske, sosiale og økonomiske årsakene til konflikten. 2. Politisk vilje til å handle, både fra de afrikanske landenes og det internasjonale samfunnets side. 3. Tilstrekkelige ressurser til å møte de mange og kostnadskreven- de utfordringene. Generalforsamlingen besluttet høsten 1999 at det skulle nedsettes en arbeidsgruppe for å fremme anbefalinger for gjennomføring av rapporten. Denne gruppen la fram sine anbefalinger under generalforsamlingen høsten 2000. Oppfølginger og videre anbefalinger for gjennomføring av denne rapporten har stått på dagsorden for alle senere generalforsamlinger.

Norges holdning

Fred og utvikling i Afrika er et mål i seg selv. Samtidig fremmer det vår egen sikkerhet. Stabile og velfungerende stater er en forutsetning for sosial og økonomisk utvikling. Det er også en forutsetning for å forebygge humanitære kriser, hindre flyktningstrømmer samt bekjempe organisert kriminalitet og terrorisme.

Det må være de afrikanske landenes ansvar å arbeide for og sikre en fredelig utvikling på kontinentet. Afrika viser i økende grad vilje og evne til å forebygge og løse konflikter, og Norge ønsker å støtte Den afrikanske union (AU) og subregionale organisasjoner i deres arbeid med konfliktløsning. Fra norsk side har vi understreket at det internasjonale samfunnets rolle primært bør være å styrke og støtte de fredsinitiativene som kommer fra regionale og subregionale organisasjoner i Afrika. Det er behov for en mer helhetlig og effektiv FN-innsats, som ser fredsbevaring, fredsbygging og humanitær innsats mer i sammenheng.

2.12 Havrettsspørsmål

(Dagsordenspunkt 79)

2.12.1 Havene og havretten

(Dagsordenspunkt 79 a)

Bakgrunn

FNs havrettskonvensjon av 1982 (HRK) utgjør den overordnede rettslige ramme for alle nasjonale, regionale og internasjonale tiltak i marin sektor. Fra og med HRKs ikrafttredelse i 1994 har Generalforsamlingen hatt en årlig behandling av gjennomføringen av HRK og andre utviklingstrekk på havrettsområdet. De anbefalingene Generalforsamlingen gir, er retningsgivende både for stater og for hele FN-systemet. Behandlingen er basert på en årlig rapport lagt fram av FNs generalsekretær i henhold til HRK art. 319. Rapporten er et omfattende dokument som bygger på innspill fra hele FN-systemet og gir en oversikt over alle sider ved marin aktivitet. Her integreres både rettslige, økonomiske, sosiale og miljømessige spørsmål.

For å legge forholdene til rette for behandlingen av havrettsspørsmål

under Generalforsamlingen, ble det under den 54. generalforsamlingen (RES 54/33) opprettet en uformell konsultativ prosess om hav og havretts-spørsmål. Prosessen skal bidra til å legge forholdene bedre til rette for en mer effektiv, konkret og målrettet havrettsdebatt under Generalforsamlingen. Den inkluderer ikke bare statlige aktører og internasjonale organisasjoner, men også frivillige organisasjoner og det sivile samfunn for øvrig, forskningsmiljøene og andre eksperter utenfor FN-familien.

Den aktuelle situasjonen

Generalforsamlingens behandling av spørsmål knyttet til havene og havretten er en sentral arena for profileringen av Norge som ressursnasjon med viktige interesser på det marine området. HRK er blant de mest omfattende konvensjonene som noen gang er forhandlet i FNs regi, og er av sentral betydning for Norge hva gjelder oljeutvinning, fiske, skipsfart, miljø og sikkerhetspolitiske interesser. Generalforsamlingen er det viktigste globale forumet for debatt på det marine området.

HRK representerer en harmonisering av til dels kryssende hensyn og er et kompromiss mellom forskjellige interessegrupper. I den senere tid har en sett flere forsøk på å gjenoppta noen av de kompromissene konvensjonen representerer. Likeledes har debattene om de sentrale prinsippene for bevaring og forvaltning av de levende ressursene i havet blitt betydelig tilspisset og polarisert. Forhandlingene om den generelle havrettsresolusjonen har på denne bakgrunn vært vanskelige de seneste år. Resolusjonen omhandler spørsmål hvor mange stater har tunge interesser. I grove trekk kan man si at det er et hovedskille mellom stater med en tilnærming klart rettet mot bærekraftig ressursutnyttelse og stater med en tilnærming rettet mot bevaring av det marine miljøet. Generelt er bevarings- og miljøspørsmål blitt mer sentrale de siste årene. Under den 61. generalforsamlingen satte Norge fokus bl.a. på skadevirkningene på det marine miljøet forårsaket av klimagassutslipp. Videre satte en fokus på ulovlig, uregulert og urapportert fiske som er et omfattende problem, og at landene egentlig besitter egentlig de nødvendige virkemidler for å stoppe slik virksomhet. Særlig viktig er gjennomføring av effektiv havnestats- og flaggskipskontroll. En la fra norsk side også stor vekt på at det etableres regionale forvaltningsorganisasjoner, slik det er gjort i Norges nærområder. Bærekraftig forvaltning av ressursene på det åpne hav krever internasjonalt samarbeid,

men forvaltningen i de nasjonale sonene, som strekker seg 200 nautiske mil ut, og tiltak mot landbasert forurensning, er avgjørende for den marine miljøtilstanden. Dette gjelder også for å få bukt med destruktiv fiskepraksis, herunder bunntråling. Norge la også vekt på betydningen av at en i forvaltningen av marine områder anvender prinsippet om økosystemtilnærming og fremhevet den norske forvaltningsplanen for Barentshavet som et eksempel. For at utviklingslandene skal kunne make å oppfylle sine forpliktelser etter HRK og tilknyttede avtaler, og nyttiggjøre seg de marine ressursene på en bærekraftig måte, er det nødvendig å støtte opp om kapasitets- og institusjonsbygging i disse landene.

Et annet viktig poeng for Norge var avgrensning av kontinentalsokkelen for de lands vedkommende der denne strekker utover 200 nautiske mil. Frist for slik fremleggelse for Kontinentalsokkelkommisjonen, etablert under HRK, er for mange stater i mai 2009. Slik avgrensning er viktig for gjennomføring av HRKs bestemmelser. Også på dette området er det nødvendig å støtte utviklingslandene, og Norge bidro i 2006 med om lag 7 mill kroner til et FN-fond opprettet for dette formål. Norge foretok sin grensefremleggelse i november 2006.

Vedtakene fra Generalforsamlingen, som omfatter hele den hav-politiske agenda, innebærer bl.a. beslutning om at en skal drøfte videre problemstillinger knyttet til biodiversitet utenfor nasjonale soner, herunder forvaltning av genressurser, vitenskapens rolle i forvaltning og utvikling av biologiske ressurser og områdebaserte forvaltningstiltak. Et forslag fra EU om å iverksette forhandlinger om en havrettslig avtale om marine verneområder førte ikke frem. Etter norsk forslag ble det enighet om å uttrykke bekymring for klimaendringers forventede skadelige effekter på marint miljø.

Norges holdning

En styrking og utvikling av HRKs system som den overordnede rettslige rammen for alle tiltak i marin sektor vil være et hovedhensyn fra norsk side også i det videre arbeidet med havrettsspørsmål. Et sentralt element er å arbeide for at konvensjonens regler respekteres på alle nivåer. Det anses viktig å oppmuntre til at statspraksis i forbindelse med tradisjonelle havrettsområder utvikler seg i samsvar med HRKs bestemmelser, blant annet i FNs særorganisasjoner og i de regionale fiskeriorganisasjonene. Fra norsk side er det et hovedpoeng å arbeide for og bidra til at HRK

gjennomføres og respekteres og at man unngår alternative løsninger og prosesser som går på tvers av HRKs bestemmelser. Norges syn er derfor også at vern av det marine miljø bør sikres gjennom etablerte instrumenter og ordninger. For øvrig er det også et hovedanliggende for Norge at utviklingsland og små øystater blir satt i stand til å utnytte de rettighetene de gis gjennom HRK.

Norge tar sikte på fortsatt å opptre som en vesentlig premissleverandør under resolusjonsforhandlingene. Fra norsk side blir det lagt stor vekt på at man i resolusjonen finner en riktig balanse mellom ressursforvaltning og miljøinteresser. Videre vil man fra norsk side under forhandlingene videreføre et klart bistandspolitisk engasjement.

2.12.2 Bærekraftig fiskeriforvaltning, herunder FN-avtalen om fiske på det åpne hav av 1995 og andre relaterte instrumenter.

(Dagsordenspunkt 79 b)

Bakgrunn

Norge ratifiserte FN-avtalen om fiske på det åpne hav av 1995 som en av de aller første statene 30. desember 1996. Avtalen trådte i kraft 11. desember 2001. Avtalen representerer et internasjonalt gjennombrudd i arbeidet for forsvarlig forvaltning av vandrende og langtmigrerende fiskebestander. Avtalen supplerer FNs havrettskonvensjon og gir en folkerettslig ramme for framtidige bevarings- og forvaltningsregimer. Den får i hovedsak bare anvendelse på det åpne hav. Det bærende prinsipp i avtalen er kravet om samsvar mellom forvaltningen av fiskeressursene på det åpne hav og i tilgrensende nasjonale farvann. Fiskeriforvaltningen på det åpne hav skal ta hensyn til kyststatenes forvaltningstiltak og ikke undergrave disse, og sonetilhørigheten for bestanden skal være et sentralt kriterium for hvor mye som kan fiskes på det åpne hav.

Den aktuelle situasjonen

I forhandlingene om fiskeriresolusjonen må det forventes et fortsatt sterkt fokus på bekjempelse av IUU-fiske (ulovlig, ikke-rapportert og uregulert

fiske) og pågående prosesser i denne forbindelse. Også hva gjelder fiskeri-forhandlingene, er bevarings- og miljøspørsmål blitt mer sentrale de senere år.

Under den 59. generalforsamling sto problemstillinger knyttet til vern av sårbare habitat på havbunnen sentralt i drøftelsene. Etter vanskelige forhandlinger ble det enighet om å oppfordre statene til å vurdere foreløpig forbud mot skadelig fiskeripraksis, herunder bunntråling. Norge var pådriver for å få dette igjennom, og det ble også vedtatt å evaluere de tiltak som var foretatt, på den 61. generalforsamling.

På denne generalforsamlingen sto partene også i utgangspunktet langt fra hverandre. Selv om det ikke ble enighet om et forbud mot bruk av skadelig fiskeredskap i uregulert områder på det åpne hav, slik Norge og en rekke andre land foreslo, ble det enighet om omfattende tiltak mot fiskeriaktivitet som kan skade sårbare områder på det åpne hav. Etter norsk forslag ble det videre enighet om å initiere en prosess i FAO med sikte på å fremforhandle en rettslig bindende avtale om havnestatskontroll som redskap mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske. Det ble videre enighet om norske forslag om økt samarbeid knyttet til klargjøring av flaggstaters ansvar for sine fiskebåter, økt utveksling av informasjon om kvoter og landet fisk som ledd i kampen mot slikt fiske og en styrking av resolusjonens oppfordring om prioritering av gjennomføringen av Johannesburgplanen for så vidt gjelder fiskerier.

Det ble også enighet om å komme med en oppfordring til stater om å gjøre mer for å hjelpe utviklingsland til å bli part i FN-avtalen om fiske på det åpne hav.

Norges holdning

Etter norsk syn er det av stor betydning at Generalforsamlingen opprettholder en veiledningsfunksjon for FN-systemets befatning med fiskerispørsmål av global betydning, og at dette ikke utelukkende henvises til særskilte spesialistfora uten den politiske kontrollen som finnes i Generalforsamlingen.

Som for havrettsresolusjonen tar Norge sikte på fortsatt å være en vesentlig premissleverandør under fiskeriresolusjonsforhandlingene. Bekjempelse av IUU-fiske i soner under nasjonal jurisdiksjon og på det åpne hav er etter norsk oppfatning avgjørende for å sikre en forsvarlig res-

sursforvaltning. Bekjempelse av skadelig fiskeripraksis vil også stå sentralt. Det vil videre legges stor vekt på å få reflektert behovet for en balansert tilnærming som innebærer innsats mot negative faktorer som forurensning og overbeskatning sammen med en videreutvikling av bærekraftig og økosystembasert forvaltning av marine ressurser.

Fra norsk side vil en legge særlig vekt på å styrke grunnlaget for allmennlig oppslutning om FN-avtalen om fiske på det åpne hav, som har møtt motstand fra en rekke store fjernfiskenasjoner. I denne sammenheng vil man også videreføre Norges klare bistandspolitiske engasjement med henblikk på å hjelpe utviklingsland i implementeringen av FN-avtalen og til å nytte seg de mulighetene avtalen gir.

2.13 Den internasjonale domstolen for det tidligere Jugoslavia (ICTY)

(Dagsordenspunkt 77)

Bakgrunn

Jugoslaviadomstolen (ICTY) ble etablert av Sikkerhetsrådet i 1993 (resolusjon 827). Domstolens mandat er å straffeforfølge personer som er ansvarlige for folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser begått i det tidligere Jugoslavia etter 1. januar 1991. Domstolen har sete i Haag, Nederland, og dens hovedanklager er Carla del Ponte fra Sveits. President er Fausto Pocar fra Italia.

Den aktuelle situasjonen

Domstolen arbeider nå med å gjennomføre sin avslutningsstrategi. Denne innebærer først og fremst at domstolen skal fokusere på å straffeforfølge hovedmistenkte, og at saker mot mellomleder og mindre sentrale personer skal overføres til nasjonale domstoler. Alle domstolens saker er nå ferdig etterforsket, og det vil ikke bli tatt ut nye tiltaler. Til sammen har domstolen tiltalt 161 personer. 95 av disse tiltalene er allerede avgjort. Domstolen arbeider for å avslutte alle saker i første instans innen utgangen av 2008 og alle saker i ankeinstansen innen 2010, i tråd med Sikkerhetsrådets ønske uttrykt i 2003 (resolusjon 1503). Dette forutsetter at tiltalte personer blir pågrepet og overlevert til domstolen, men domstolen opplever fremdeles

samarbeidsproblemer med stater i det tidligere Jugoslavia. Domstolen arbeider med å overføre saker som involverer mellomledere og tjenestemenn på lavere nivå til nasjonale domstoler. En forutsetning for overføring er oppbygging av nasjonale rettssystemer basert på demokratiske prinsipper. Domstolen har iverksatt for å implementere avviklingsstrategien.

Norges holdning

Norge har aktivt støttet etableringen av og arbeidet i ICTY, som spiller en viktig rolle i det langsiktige forsonings- og gjenoppbyggingsarbeidet i det tidligere Jugoslavia. Norge er en av ti stater som har inngått en soningsavtale med domstolen, og man har gjennomført en lovgivning som fullt ut gjør Norge i stand til å samarbeide med og yte assistanse til domstolen. Norge har støttet domstolens outreach-program, som ved å bringe rettsoppgjøret nærmere folket bidrar til økt kunnskap om, forståelse for og oppslutning om domstolens rolle. Norge har også støttet opprettelsen av et eget krigsforbryterkammer i Bosnia-Hercegovina, som tar over saker fra domstolen. Fra norsk side vil man fortsatt arbeide for at domstolen sikres tilstrekkelige ressurser og gode arbeidsforhold, slik at den kan få fullført sitt mandat innen 2010.

2.14 Den internasjonale domstolen for Rwanda (ICTR)

(Dagsordenspunkt 76)

Bakgrunn

Den internasjonale straffedomstolen for Rwanda (ICTR) ble etablert av FNs sikkerhetsråd i 1994 (resolusjon 955). Domstolens mandat er å straffeforfølge dem som begikk alvorlige brudd på internasjonal humanitærrett i Rwanda, samt rwandiske borgere som var ansvarlige for slike brudd i nabolandene i perioden 1. januar–31. desember 1994. Domstolen har sitt sete i Arusha, Tanzania. Hovedanklager er Hassan Bubacar Jallow fra Gambia. Tribunalets president er Dennis C. M. Byron fra St. Kitts and Nevis. Den norske lagdommeren Erik Møse har vært dommer ved domstolen siden 1999. Møse var domstolens president fra mai 2003 til mai 2007.

Den aktuelle situasjonen

Domstolen arbeider med å gradvis gjennomføre sin avslutningsstrategi, på samme måte som ICTY. Rettssaker gjennomføres nå parallelt i fire domskamre. Som følge av en vedtektsendring i 2003 utnyttet dommerkapasiteten godt. Domstolen har avsagt dom og tatt ut tiltale i til sammen 54 saker og tar sikte på å gjennomføre rettssak mot 65 til 70 personer innen 2008. I tråd med avslutningsstrategien arbeider domstolen for å overføre saker til nasjonale domstoler. 30 saker der det ikke er tatt ut tiltale, er overført til rwandiske myndigheter. Overføring av saker det er tatt ut tiltale i, forutsetter utbedringer i det rwandiske rettssystemet. Domstolen og det internasjonale samfunnet arbeider for å oppnå disse. ICTRs reviderte avviklingsstrategi bekrefter at domstolen ligger an til å kunne avslutte rettssaker overfor 65 til 70 personer innen utgangen av 2008. Det følger av avviklingsstrategien at noen av sakene skal overføres til straffeforfølgning i samarbeidende tredjestater. Hovedanklager forespurte Norge i februar 2006 om mulig overføring av straffeforfølgning i Bagaragaza-saken i henhold til statuttens 11 bis. Norge stilte seg positive til denne forespørselen. Domstolen avsto imidlertid forespørselen i mai 2006 fordi det ble ansett at Norge ikke har en særskilt bestemmelse om folkemord. Anken ble ikke tatt til følge i juli 2006. Tribunalet står overfor utfordringer når det gjelder oppsporing av ettersøkte personer og samarbeid med berørte stater, overføring av straffedømte til andre land, overføring av personer som er frikjent til andre land og beskyttelse av vitner.

Norges holdning

Norge har aktivt støttet etableringen av og arbeidet i ICTR, som spiller en viktig rolle i det langsiktige forsonings- og gjenoppbyggingsarbeidet i Rwanda. Norge har støttet domstolens outreach-program, som ved å bringe rettsoppgjøret nærmere folket bidrar til økt kunnskap om, forståelse for og oppslutning om domstolens rolle. Norge har bidratt finansielt til opprettelsen av domstolens fjerde rettskammer. Fra norsk side vil man fortsatt arbeide for at domstolen sikres tilstrekkelige ressurser og gode arbeidsforhold, slik at den kan få fullført sitt mandat innen 2010.

2.15 Afghanistan-spørsmålet

(Dagsordenpunkt 19)

Bakgrunn

Okkupasjon og borgerkrig har avløst hverandre i Afghanistan siden slutten av 1970-årene. Taliban-bevegelsen tok i 1996 kontroll over det meste av landet, og utviklet nære forbindelser med Osama bin Laden og al-Qaida. Etter terroraksjonene i USA 11. september 2001, ble Afghanistan gjenstand for verdens oppmerksomhet. De allierte, ledet av USA og med mandat fra Sikkerhetsrådet, igangsatte en omfattende militær aksjon og Taliban-regimet falt i november 2001. FN arrangerte i desember samme år en konferanse i Bonn der afghanske grupperinger inngikk en avtale om prosessen frem mot avholdelse av valg og om opprettelse av en interim-administrasjon. Under et ekstraordinært Loya Jirga (Storråd) i juni 2002, ble Hamid Karzai valgt til president, og en overgangsregjering ble utnevnt. En ny afghansk grunnlov ble vedtatt i januar 2004. I oktober samme år ble det avholdt presidentvalg, som Karzai vant. I september 2005 ble det avholdt parlamentsvalg. Dermed var den prosessen som ble skissert i Bonn i 2001 slutført. En konferanse i London vinteren 2006 gav nye retningslinjer for det internasjonale samfunnet frem til 2010.

Den aktuelle situasjonen

Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan utgjør en alvorlig trussel mot en fortsatt positiv utvikling. FN og frivillige organisasjoner har måttet stanse sin virksomhet i enkelte områder, og mange sivile hjelpearbeidere har mistet livet. Arbeidet på sikkerhetssektoren omfatter oppbygging av en nasjonal hær og et sivilt politi, reform av justissektoren og demobilisering av væpnede grupper. Dette er en sentral oppgave for regjeringen. Sentralregjeringen må sikres økonomisk makt og kontroll, samtidig som narkotika-økonomien bekjempes. Den legitime afghanske økonomien er fortsatt svært svak. Narkotikaproduksjon og -smugling er en viktig inntektskilde for krigsherrene og andre destabiliserende elementer, også utenfor Afghanistan. Landet står for om lag 90 prosent av verdens opiumproduksjon, og forsøkene på å begrense produksjonen har hittil hatt liten virkning. I denne sammenheng er det avgjørende at afghanske myndigheter

styrker sin innsats i forhold til reform av offentlig sektor, spesielt når det gjelder utnevning av ledere innen sikkerhets og justissektorene. Norge bidrar aktivt til å styrke det afghanske rettsvesenet gjennom justisreformer på et nasjonalt nivå.

Menneskerettighetssituasjonen i Afghanistan er særlig bekymringsfull i forhold til jenters og kvinners rettigheter. Omfanget av overgrepene er blitt mindre siden Taliban-regimets fall. Det foregår imidlertid fortsatt betydelige overgrep mot kvinner.

Den humanitære situasjonen i Afghanistan er særdeles vanskelig. Den 22. oktober 2006 sendte den afghanske regjeringen og FN ut en nødhjelp-sappell for anslagsvis 1,9 millioner mennesker som vil ha behov for hjelp på grunn av omfattende tørke og mennesker drevet på flukt fra kamphandlingene i sør. Norge ga 25 millioner kroner (nesten 10 prosent av totalen) til denne appellen.

NATO leder den internasjonale stabiliseringsstyrken, ISAF. Operasjonen har mandat fra FNs sikkerhetsråd. ISAFs mandat er å bistå afghanske myndigheter og det internasjonale samfunn med å skape sikkerhet og stabilitet i Afghanistan, og derigjennom legge grunnlaget for en stabil utvikling og gjenoppbygging av landet. Afghanistan er i dag NATOs viktigste operasjonsområde.

Norges holdning

Norge har siden 2002 hatt en betydelig sivil innsats i Afghanistan. I 2004 ble landet gitt status som samarbeidsland. Den norske bistanden for perioden 2002–2005 har vært på ca. 350 millioner kroner pr år, og lå i 2006 godt over dette nivået. Det er for 2007 forventet at denne vil komme opp i minst 450 millioner kroner. Hovedsatsingsområdene har vært **utdanning, landsbygdutvikling, godt styresett og humanitær innsats**. Likestilling og kvinners rettigheter vektlegges innen alle disse områdene. Norge har lagt vekt på å gi bistanden en form som er i overensstemmelse med den afghanske regjeringens prioriteringer. En betydelig andel har gått gjennom fond administrert av Verdensbanken i samarbeid med afghanske myndigheter (ARTF). Fra norsk side er det lagt stor vekt på betydningen av afghansk eierskap til gjenoppbyggingsprosessen og at ansvaret for koordinering av bistanden blir ledet av afghanske myndigheter. Vi vil i den sammenheng bidra til å støtte det afghanske «Civil Service Institute» for

å gi arbeidet med å styrke ministerier og offentlig administrasjon en mer strukturert og bedre koordinert form.

Vårt bidrag til ISAF-styrkene er Norges største militære engasjement utenlands. Norge har bl.a. en hurtigreaksjonsstyrke basert i Mazar-e-Sharif og leder et regionalt stabiliseringslag (Provincial Reconstruction Team – PRT) i Faryab-provinsen i Nord-Afghanistan. PRTenes overordnede målsetning er å bistå den afghanske sentralregjeringens med å styrke sin innflytelse og kontroll i provinsene, bidra til en stabil sikkerhetssituasjon i provinsene gjennom samarbeid med lokale myndigheter, støtte reformarbeid i provinsen, inkludert trening og opplæring av afghanske sikkerhetsstyrker, samt legge til rette for bistandsprosjekter og økonomisk utvikling. Fra norsk side er betydningen av en klar rolledeling mellom militære og sivile aktiviteter understreket. Varig fred i Afghanistan er avhengig av et godt forhold til nabolandene basert på prinsippet om ikke-innblanding.

Norge har et langsiktig perspektiv på sitt engasjement i Afghanistan og vil fortsette arbeidet for å bedre koordineringen av den sivile innsatsen i landet med særlig vekt på FNs rolle. Med dette utgangspunktet støtter vi utvidelsen av UNAMAs kapasitet på det humanitære området. Norge ble 12. november 2006 medlem av det fremste koordineringsorganet (JCMB) som er opprettet i Kabul gjennom Afghanistan Compact.

2.16 USAs embargo mot Cuba

(Dagsordenspunkt 22)

Bakgrunn

USAs handelsrestriksjoner mot Cuba ble innført allerede på 1960-tallet. Etter at bistanden fra og handelen med det tidligere Sovjetunionen falt bort, ble den økonomiske situasjonen sterkt forverret. Kortvarige og begrensede markedsreformer ble ikke ledsaget av politiske reformer. USA skjerpet handelsrestriksjonene ytterligere gjennom den såkalte Helms-Burton-loven i 1996, som blant annet medfører handelsembargo, anløpsrestriksjoner i USA for skip som har anløpt Cuba, reiserestriksjoner for amerikanske borgere og eksilcubanere bosatt i USA, og restriksjoner på pengeoverføringer. Loven kan også ramme tredjelandsselskaper som foretar investeringer på Cuba

(i konfiskert amerikansk eiendom), eller som videreselger amerikanske produkter til Cuba eller omvendt. Handelsrestriksjonene er blitt myket noe opp, blant annet med tillatelse til charterflygninger. Etter orkaner på Cuba i 2001 og 2005 tillot Bush-administrasjonen en viss bistand.

Den aktuelle situasjonen

Handelsrestriksjonene opprettholdes også under Bush-administrasjonen, men denne administrasjonen har, i likhet med den forrige, suspendert enkelte deler av Helms–Burton-loven som rammer tredjeland. Avstemningsresultatet over resolusjonen om opphevelsen av USAs embargo under den 61. generalforsamlingen var 183 for, fire mot og en avstod. I offisiell cubansk språkbruk er det de amerikanske handelsrestriksjonene som er årsaken til Cubas problemer. Som følge av president Fidel Castros alvorlige sykdom, ble makten midlertidig overført til visepresident Raul Castro i juli 2006. Maktoverførelsen har vært u dramatisk, og det er foreløpig få tegn til endringer i den økonomiske og politiske situasjonen på Cuba.

Norges holdning

Norge anser på prinsipielt grunnlag at det bør skilles mellom sanksjoner som er vedtatt av det internasjonale samfunnet gjennom FN, og ensidige straffetiltak fra individuelle stater. Siden 1993 har Norge derfor stemt for resolusjonen i FN som tar avstand fra den amerikanske embargoen mot Cuba. Norge stemte også på 61. generalforsamling for en opphevelse av embargoen, og stilte seg bak EUs stemmeforklaring der det ble presisert at vi også er kritiske til bruddene på menneskerettighetene og mangelen på demokrati på Cuba. Norge er samtidig av den oppfatning at veien til reformer går gjennom kontakt og samarbeid med cubanerne og ikke gjennom isolasjon. Norge og Cuba hadde i noen år en dialog om menneskerettigheter, men denne ble suspendert fra cubansk side i 2000. Etter en forverring av forholdene for opposisjonelle på Cuba i 2003 påtalte Norge dette overfor cubanske myndigheter. Norge gjenåpnet sin ambassade i Havana i 2001. Norge var i perioden 2003 til 2005 gjenstand for en protokollær boikott fra kubansk hold, som vil si at kubanske myndigheter ikke hadde kontakt med representanter for norske myndigheter. Etter at Norge bestemte seg for ikke lenger å invitere dissidenter til nasjonaldagsmotta-

kelse, ble boikotten avsluttet i november 2005. Den politiske dialogen med kubanske myndigheter ble gjenopprettet under statssekretær Johansens besøk til Cuba våren 2007, samtidig som Norge opprettholder kontakten med dissidenter.

2.17 Kypros-spørsmålet

(Dagsordenspunkt 23)

Bakgrunn

Etter Kypros' selvstendighet i 1960 ble det utarbeidet en grunnlov som skulle sikre proporsjonal representasjon for den tyrkisk-kypriotiske og den gresk-kypriotiske befolkningen. En rekke sammenstøt og kamphandlinger mellom de gresk- og tyrkisk-kypriotiske befolkningsgruppene fant sted på Kypros i lang tid før og etter selvstendigheten. Greske, tyrkiske og britiske styrker ble utstasjonert, men sammenstøtene mellom befolkningsgruppene vedvarte. Urolighetene tilspisset seg i 1963, og som en respons på dette opprettet FNs sikkerhetsråd en fredsbevarende styrke (UNFICYP) på ca 7000 personer. Denne styrken er fremdeles til stede, og dens mandat fornyes av FNs sikkerhetsråd hver sjette måned. Generalsekretæren oppnevnte samtidig en personlig representant for å mekle mellom folkegruppene. Etter gjentatte overgrep mot den tyrkisk-kypriotiske befolkningen og et mislykket gresk-ledet kupp i 1974, intervenerte Tyrkia og okkuperte den nordlige delen av øya. I 1983 ble «The Turkish Republic of Northern Cyprus» (TRNC) offisielt erklært som selvstendig stat. Republikken er ikke internasjonalt anerkjent, unntatt av Tyrkia. FNs sikkerhetsråd tok sterk avstand fra forsøket på statsdannelse. I perioden fra 1963 og framover har det funnet sted en lang serie med drøftelser mellom partene under FNs ledelse.

Den aktuelle situasjonen

FNs daværende generalsekretær Kofi Annan la fram et endelig forslag til fredsplan (kjent som Annan-planen) 1. april 2004. Denne ble forelagt kypriotene i to separate folkeavstemninger 24. april 2004. Avstemningene om fredsplanen ga et klart nei-flertall i Republikken Kypros (76 %) og et

klart ja-flertall (65 %) i nord. Dersom fredsplanen hadde fått støtte på begge sider av øya, var det lagt opp til at et samlet Kypros kunne tre inn i EU i 2004. Med det negative utfallet av avstemningen i april var det kun Republikken Kypros som gikk inn i EU 1. mai 2004. Den greskkypriotiske president Papadopoulos har styrket sin stilling internt siden landet ble EU-medlem, og den folkelige skepsis til Annan-planen er fortsatt stor. Den tyrkiskkypriotiske president Talat har en sterk stilling i Nord, hvor det er betydelig skuffelse over utviklingen i EUs Kypros-politikk; folk føler seg mer isolert enn før.

Norges holdning

Utgangspunktet for den norske holdningen til konflikten er anerkjennelsen av republikken Kypros' suverenitet, uavhengighet og territoriale integritet. Norge har støttet opp om Generalsekretærens bestrebelse på å få i stand en varig løsning på problemene som begge folkegrupper kan godta. Norge har i flere år støttet arbeidet til Institutt for fredsforskning (PRIO), som har lagt til rette for arenaer for informasjonsutveksling og møtevirksomhet om temaer som har stått sentralt i Kypros-konflikten – med henblikk på å utvikle felles prosjekter og større forståelse mellom de to delene av øya.

2.18 Hiv/aids

(Dagsordenpunkt 46)

Bakgrunn

Aidsepidemien representerer en global katastrofe som truer med å undergrave resultatene av mange års utviklingsarbeid. Ved utgangen av 2005 regnet man med at over 40 millioner mennesker var smittet av hiv. Om lag 5 millioner ble smittet av hiv i 2005. Mer enn 3 millioner døde av sykdommen i 2005.

FN har anslått at 15 millioner barn er blitt foreldreløse på grunn av aids. Unge kvinner er spesielt utsatt, og landene sør for Sahara er hardest rammet. Flere tusen afrikanere dør hver dag av aids. Men også Asia og andre deler av verden rammes med økende kraft. Øst-Europa er det område i verden hvor hiv-smitten øker raskest.

Rapporter fra FNs aidsprogram UNAIDS tegner et dystert bilde av situasjonen globalt, og man regner med at situasjonen fremdeles vil forverres før den eventuelt snur. En mye større internasjonal innsats er imidlertid påkrevd dersom man skal kunne klare å reversere epidemien. Hiv og aids er et problem som angår alle land. Derfor står hiv/aids løpende på sakslisten i FN og i andre internasjonale organisasjoner. Hiv og aids og andre sykdommer som truer menneskeheten omfattes av et eget tusenårsmål (tusenårsmål 6). Men sykdommen har så dramatisk innvirkning på samfunnet at heller ikke andre mål for å utrydde fattigdommen vil kunne nås dersom epidemien ikke bringes under kontroll.

Den aktuelle situasjonen

Det er nå et bredt engasjement i kampen mot hiv/aids. Et vendepunkt i denne kampen var FNs spesialsesjon om hiv og aids som ble avholdt i juni 2001. Oppfølgingen av spesialsesjonen om hiv og aids ble holdt i 2006. Her ble det vedtatt en ny politisk erklæring som både pekte på hva man til nå har oppnådd, og de utfordringene verden fortsatt står overfor. Verdenssamfunnet har her satt seg konkrete mål for hva som må gjøres på en rekke områder for å bekjempe aidsepidemien.

Nylig har man kommet fram til løsninger som gjør medisin langt mer tilgjengelig også i fattige land. Gjennom forhandlinger har man maktet å redusere prisene på generisk (ikke-merkevare) aidsmedisin. Mens prisen på aidsmedisin tidligere gjorde det umulig for verdenssamfunnet å planlegge behandling i de fattigste landene, har prisene nå kommet ned på et nivå som gjør det realistisk å bygge ut behandlingstilbudet. Det finnes lyspunkter i den internasjonale bekjempelsen av hiv og aids. Forståelse av alvoret i hiv- og aidsepidemien synes å ha nådd helt til toppledelsen i mange land, privat sektor er blitt mer engasjert, og ressursmobiliseringen har økt. Dette er likevel ikke nok. Det er gjort beregninger som tilsier at kun om lag en tredjedel av de nødvendige ressursene er gjort tilgjengelige for å bekjempe hiv og aids.

Det såkalte «3 by 5»- initiativet til WHO og UNAIDS sto i den sammenheng sentralt. De to organisasjonene hadde sammen etablert et program som tok mål av seg til å gi behandling til tre millioner syke innen utgangen av 2005. Dette oppnådde ikke WHO og UNAIDS til tross for økende fokus på hiv og aids og stadig bedre tilgang til behandling. Dette viser

tydelig at verdenssamfunnet ikke vil vinne kampen mot hiv og aids dersom man ikke både øker ressursene og effektiviteten i bekjempelsen.

Det såkalte «three ones»-prinsippet er viktig i denne sammenheng.

Dette innebærer at man på nasjonalt nivå skal ha:

- én nasjonal hiv- og aidshandlingsplan som skal koordinere alle involverte parters arbeid
- én koordinerende aidsaktør med et bredt flersektorielt mandat
- ett omforent overvåknings- og evalueringssystem

Det har vært en omfattende og omstendelig prosess å få dette på plass, men alle parter har nå i prinsippet godtatt tilnærmingen. Dette er en viktig milepæl i harmoniseringsarbeidet og vil også bidra til lokalt eierskap – både på nasjonalt og etter hvert lokalt nivå. De senere årene har det dukket opp en del større aidsinitiativer som går noe på siden av de etablerte kanalene. Dette stiller økte krav til koordinering.

Norges holdning

Kampen mot hiv og aids har høy prioritet innenfor norsk utviklingspolitikk. Norge ser hiv/aids som et utviklingsproblem og ikke utelukkende som en helsemessig utfordring. Norge er en stor bidragsyter til den internasjonale bekjempelsen av hiv og aids, blant annet gjennom UNAIDS, Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) og Verdens helseorganisasjon (WHO).

Norge ønsker å bidra til at initiativer for å bekjempe aids, som GFATM og UNAIDS, er fattigdomsorienterte. Det legges vekt på nasjonalt eierskap i prosessene. I 2002 ble en evaluering av UNAIDS lagt fram. En av anbefalingene fra denne evalueringen var at UNAIDS må styrke sin innsats på landnivå. Norge ønsker å bidra til at dette skal skje. UNAIDS må styrkes, blant annet for bedre å kunne bistå myndigheter i å inkludere hensynet til hiv og aids i nasjonale fattigdomsstrategier.

Norge framhever også viktigheten av at UNAIDS, GFATM og andre aktører samordner seg og samarbeider med nasjonale myndigheter for å få til en mest mulig effektiv utnyttelse av ressursene. Norge har vært en av de fremste forkjemperne for koordinering på feltet; norske ressurser sto blant annet bak utviklingen av «three ones»-prinsippet.

Norge er en av de viktigste bidragsyterne til IAVI – Det internasjonale

aidsvaksineinitiativet. Det foregår et betydelig arbeid for å utvikle en vaksine mot smitte. Det finnes fagfolk som mener at man kan ha en vaksine tilgjengelig i løpet av fem til ti år. Foreløpig er utdanning og informasjon den eneste «vaksinen» vi kjenner til i hiv- og aidssammenheng.

Altfor mange mennesker lider og dør fordi de ikke har kunnskap om hvordan de kan beskytte seg selv. Manglende kunnskap bunner blant annet i at sykdommen er tabubelagt. Tabuer gjør at vilkårene for opplysning og informasjon blir dårligere, og at stigmatisering og diskriminering av hiv-smittede undergraver og vanskeliggjør forebyggingsprogrammer. For å bryte ned stigma og fornektelse må organisasjoner og personer som selv lever med sykdommen, involveres helt og fullt i arbeidet med forebygging. Forebygging må derfor fremdeles være hovedstrategien i bekjempelsen av hiv og aids.

Samtidig er tilgang til medisiner og behandling et helt legitimt krav. Forebyggingsprogrammer vil trolig også fungere bedre om behandling blir gjort tilgjengelig. Selv om man nylig har gjort store framskritt på dette feltet, må vi fortsatt jobbe for å finne tilfredsstillende løsninger på hvordan fattige land skal kunne få tilgang til medisiner. I denne sammenhengen er det viktig at de fattige landene får bygd ut sine helsesystemer, sikret utdanning og rekruttering av helsepersonell og tilgang til behandling.

2.19 Oppfølging av spesialsesjonen om barn

(Dagsordenspunkt 68)

Bakgrunn

FNs spesialsesjon om barn ble holdt i New York 8.–10. mai 2002. Selve spesialsesjonen var svært vellykket – ikke minst grunnet aktiv deltakelse av barn og unge. Cirka 300 barnedelegater deltok og de fleste inngikk i nasjonale delegasjoner. Norge hadde to barnedelegater med. For første gang talte barnedelegater i FNs generalforsamling. Et stort antall stats- og regjeringsledere var til stede. Formålet med Spesialsesjonen om barn var å foreta en oppsummering av hva som er oppnådd siden Barnetoppmøtet i 1990, og å utarbeide framtidige prioriteringer for barn i det neste tiåret.

Som grunnlag for spesialsesjonen fremla FNs daværende generalsekretær

Kofi Annan rapporten «We, the Children», en oppsummering av resultater og erfaringer fra 1990-tallet. Rapporten viste framskritt på en rekke områder; blant annet redusert barnedødelighet, store framskritt i utryddelsen av polio, færre dødsfall grunnet diaré og flere barn på skole. De fleste målene fra Barnetoppmøtet var likevel ikke nådd, ikke fordi målene var for ambisiøse, men fordi det ble satset for lite ressurser, både av utviklingslandene selv og av giverlandene. I tillegg kom konsekvensene av væpnede konflikter, hiv/aids-epidemien og kronisk fattigdom. Generalsekretærens rapport bidro til at det ble satt fokus på resultater og betydningen av konkret oppfølging av mål og forpliktelser.

Forut for Spesialsesjonen var det en komplisert forberedelsesprosess og forhandlinger som munnet ut i sluttdokumentet «A World fit for Children». Det inkluderer en erklæring og en handlingsplan med 21 klart definerte mål innen helse, utdanning, hiv/aids og beskyttelse av barn mot misbruk, utnytting og vold. Tidsrammen for målene ble satt til 2005 og 2010, som skritt på veien mot tusenårsmålene i 2015.

Tekstforhandlingene vedrørende barns rettigheter, unges reproduktive helse, familien og dødsstraff for mindreårige var spesielt vanskelige. Rettighetsperspektivet er mindre framhevet enn ønskelig hva angår helhetlig forankring av sluttdokumentet i Barnekonvensjonen. Enkelte stater, spesielt USA, søkte å unngå forpliktelser som de følte var uforenlige med nasjonal lovgivning. Dokumentet er likevel mye mer preget av rettighets-tenkning og fokus på ulikheter og diskriminering enn 1990-planen og utgjør en svært omfattende politisk agenda for barn.

Den aktuelle situasjon

En fremdriftsrapport om oppfølgingen av handlingsplanen har hvert år blitt fremlagt til Generalforsamlingen. Det fremkom i siste rapport at svake forbindelser mellom planer og budsjetter i mange land, svak institusjonell kapasitet, konflikter, vold og usikkerhet er blant hindringene for å oppnå målene i handlingsplanen. Manglende fokus på barns beskyttelse trekkes også frem som et særskilt problem. Den brede støtten fra regjeringer og FN systemet for tusenårsmålene har imidlertid stor verdi også for målene fra spesialsesjonen. Det legges også vekt på FNs barnekomité's rolle i arbeidet for statenes oppfølging av Handlingsplanen fra 2002 og tusenårsmålene og deres rapportering til Barnekomitéen.

På 62. generalforsamling vil det den 11. og 12. desember bli avholdt

et høynivå plenums møte fem år etter spesialsesjonen for å evaluere fremgangen mht. gjennomføringen av erklæringen og handlingsplanen «A World fit for Children» fra 2002. En resolusjon med rammene for dette møtet ble endelig fremforhandlet sommeren 2007. Regjeringene er anmodet om å inkludere barn og unge i sine delegasjoner. Det legges opp til to interaktive rundebord med deltakelse av utvalg av barn og unge og NGO-representasjon. Presidenten for Generalforsamlingen skal i konsultasjoner med UNICEF og medlemsland utarbeide det organisatoriske opplegg og beslutte hvilke tema rundebordet skal fokusere på. Møtet skal munne ut i en kort erklæring som forplikter til full gjennomføring av handlingsplanen «A World fit for Children». Generalsekretæren vil fremlegge en særskilt rapport til møtet. Generalsekretæren forutsettes også å delta på høynivåmarkeringen.

Norges holdning

Fra norsk side la man svært stor vekt på spesialsesjonen i 2002 og på oppfølgingen av erklæringen og handlingsplanen «A World Fit for Children.» For å bidra til oppnåelse av målene er det viktig at barns behov og rettigheter integreres i fattigdomsstrategier og nasjonale planer og man har lagt vekt på en rettighetsbasert tilnærming for å inkludere marginaliserte og risikoutsatte grupper. Spesialsesjonen bidro også til å videreutvikle barn og unges deltakelse på en meningsfylt måte og til i større grad også å dreie fokus over på barn og unge som en ressurs som må beskyttes, styrkes og utvikles; m.a.o. at barn og unge ikke er årsak til problemene, men en del av løsningen slik de unge uttalte det i sin erklæring til spesialsesjonen.

Barne- og likestillingsdepartementet la i desember 2003 fram en nasjonal handlingsplan for Norges oppfølging av FNs spesialsesjon med ti mål, herunder i samarbeid med Utenriksdepartementet ett mål om å styrke internasjonalt utviklingssamarbeid for barns helse, utdanning og beskyttelse samt bekjempelse av hiv/aids. Norge har med utgangspunkt i handlingsplanen rapportert til FN om oppfølgingen av «A World fit for Children» og rapporten er et bidrag til generalsekretærens oppfølgingsrapport til femårsgjennomgangen i 2007.

Utviklingsstrategien for barn og ungdom i Sør som ble fremlagt av daværende regjering i 2005 må sees som en direkte oppfølging av Spesialsesjonen for barn i 2002. Strategien reflekterer den pågående inter-

nasjonale debatten om viktigheten av å fokusere på rettighetstilnærming i kampen mot fattigdom, barn og unges generelle sårbarhet, sårbare perioder og sårbare grupper særlig utsatt for konflikt, vold og seksuell utnyttelse og smugling. Et viktig ledd i rettighetstilnærmingen er også barn og unges mulighet til deltakelse i de spørsmål som vedrører deres situasjon. Regjeringen har i oppfølgingen av strategien lagt vekt på å fokusere på beskyttelse av barn og barns rettigheter i krig og konflikt samt barns rolle i fredsprosesser og fredsbygging, tiltak for å bekjempe vold mot barn og styrking av barns rett til deltakelse. Regjeringen legger også stor vekt på å bidra til å redusere barnedødeligheten og til realisering av Tusenårsmål 4. Den norske politikken tar utgangspunkt i barn som rettighetssubjekter og stater som rettighetsbærere og at det normative (FNs Barnekonvensjon) er viktig for varige resultater.

Norge har deltatt aktivt i forhandlingene for opplegget for høynivå-markeringsmøtet og legger stor vekt på at møtene og gjennomgangen kan bidra til fornyet fokus på utfordringene knyttet til realiseringen av barns rettigheter og utvikling. En vil sammen med land fra ulike regioner, bl.a. de land som er med i Human Security Network, arbeide for at beskyttelse av barn mot vold og væpnet konflikt gis høy oppmerksomhet. En vil samarbeide med det sivile samfunn og fremme barns deltakelse. Evt. sidearrangementer vil også bli vurdert.

3 Saker som behandles i 1. komité

3.1 Arbeidet i 1. komité

(Dagsordenpunkt 89-107)

Bakgrunn

1. komité har ansvaret for spørsmål knyttet til internasjonal sikkerhet og nedrustning. Komiteen behandler hvert år rundt 50 resolusjoner. Disse omfatter spørsmål om kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning, andre typer masseødeleggelsesvåpen (MØV) og ulike former for konvensjonelle våpen samt regionale sikkerhetsspørsmål. Arbeidsmetodene til 1. komité og det multilaterale nedrustnings- og ikke-spredningsarbeidet har vært gjenstand for kritikk, men situasjonen har bedret seg noe de siste årene. Spesielt de vestlige landene har reagert på at uforholdsmessig mye tid brukes på generelle debatter og gjentatte behandlinger av et stort antall resolusjoner som ikke følges opp. Det er likeledes en utbredt misnøye med at FNs nedrustningskommisjon (UNDC) de siste årene ikke har maktet å levere konkrete bidrag til den internasjonale nedrustningsdagsorden, og at Nedrustningskonferansen i Genève (CD) i nesten 10 år ikke har maktet å samle seg om et arbeidsprogram. Det multilaterale nedrustningsmaskineriet må revitaliseres for ikke å miste sin relevans.

Den aktuelle situasjonen

Norge ledet 61. sesjon av 1. komité og hadde som siktemål å videreføre reformarbeidet. Vi lyktes med å få til mer fokuserte og reelle debatter. Dette er av betydning for å bygge opp en langsiktig internasjonal konsensus om nedrustningspolitiske spørsmål. Fra norsk side ble det også lagt vekt på mer åpenhet, noe som ble verdsatt av det sivile samfunnet. Vi hadde som målsetning å få ned antallet resolusjoner. Enkelte land lot være å legge frem sine tradisjonelle årlige resolusjoner, men andre og nye resolusjoner ble introdusert. Det totale antallet ble derfor ikke endret. Det hører med til bildet at en av de nye resolusjonene gjaldt spørsmålet om å få fremforhandlet en ny internasjonal konvensjon om våpenhandel (ATT).

Reformprosessen hemmes noe ved at landene i den alliansefrie bevegelsen (NAM) frykter at en mer strømlinjeformet 1. komité vil kunne redusere Generalforsamlingens betydning i spørsmål knyttet til nedrustning og ikke-spredning. Dessverre råder det fortsatt stillstand i CD, selv om man i det siste året har gjennomført meningsfulle debatter på saker som står oppført på CDs dagsorden. Det er likevel fortsatt ikke enighet om selve arbeidsprogrammet, som er en forutsetning for at forhandlinger om sentrale nedrustningspolitiske spørsmål kan komme i gang. På årets sesjon i UNDC var det enighet om dagsorden, men det er fortsatt langt frem til at medlemslandene kan enes om konkrete anbefalinger til FNs generalforsamling.

Norges holdning

Norge vil videreføre sitt engasjement for å styrke både 1. komité og det multilaterale nedrustningsarbeidet, og vil samarbeide med likesinnede land om mulige tiltak for å få ny giv i både CD og UNDC. Vi vil i vår dialog med NAM-landene understreke at vår hensikt er nettopp å styrke det multilaterale nedrustningsarbeidet.

Norge går inn for at 1. komité fanger opp nye sikkerhetsutfordringer. Det var derfor svært positivt at man fikk vedtatt ATT-resolusjonen i fjor. Det er viktig at FNs generalforsamling støtter opp om de globale nedrustnings- og ikke-spredningsavtalene på MØV-området. Norge vil også arbeide for at komitéen behandler de humanitære utfordringene som skapes av visse konvensjonelle våpentyper, slik som klaseammunisjon, landminer og ulovlig omsetning av håndvåpen.

3.2 Kjernefysisk nedrustning

Bakgrunn

Nedbygging av eksisterende kjernefysiske lagre er et sentralt bidrag i kampen mot spredning av kjernevåpen og for å sikre at disse ikke havner i feil hender. Ikke-spredningsavtalen av kjernevåpen (NPT), som trådte i kraft i 1970, har vært avgjørende for å hindre spredning av slike våpen. NPT pålegger også kjernevåpenstatene å ruste ned. Siden slutten av Den

kalde krigen har det vært en betydelig nedgang i antall kjernevåpen. Likevel eksisterer det fortsatt rundt 27 000 slike våpen. NPTs tilsynskonferanse vedtok i 2000 et sett konkrete tiltak for kjernefysisk nedrustning. Selv om det har vært enkelte fremskritt, gjenstår det å følge opp viktige elementer i tiltakspakken fra 2000. Ikrafttredelse av prøvestansavtalen og framforhandling av en avtale som forbyr produksjon av spaltbart materiale er spesielt viktig. FNs generalforsamling behandler årlig flere resolusjoner om kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning. NPTs tilsynsprosess for 2010 ble innledet i mai 2007. Det første møtet la ikke opp til å komme frem til enighet om konkrete anbefalinger. Det ble imidlertid gjennomført gode meningsutvekslinger om kjernefysisk ikke-spredning og nedrustning. Det er viktig at denne prosessen blir konstruktiv og leder til en ny internasjonal enighet om tre år.

Den aktuelle situasjonen

NPT-avtalen er de siste årene kommet under økende press ved at enkelte land synes å søke å skaffe seg kjernevåpen. Nord-Korea har annonsert at landet har trukket seg fra ikke-spredningsavtalen og hevder å ha skaffet seg kjernevåpen. Landet gjennomførte en prøvesprengning i oktober 2006. FNs Sikkerhetsråd fordømte dette og vedtok å innføre sanksjoner mot Nord-Korea. Selv om det er en viss positiv bevegelse i Beijing-forhandlingene, står vi fortsatt langt unna en løsning hvor Nord-Korea bygger ned sitt kjernefysiske program under påsyn av Det internasjonale atomenergibyrået (IAEA). Det er betydelig og økende uro omkring Irans atomprogram. Sikkerhetsrådet har allerede vedtatt tre resolusjoner, som pålegger Iran å avstå fra sensitive kjernefysiske aktiviteter slik som å anrike uran og samarbeide fullt ut med IAEA-inspektører. De to siste resolusjonene har innført målrettede sanksjoner. Sikkerhetsrådet holder fast ved målsetningen om en politisk forhandlingsløsning, men dette blir vanskeligere når Iran går i motsatt retning og faktisk trapper opp sine anrikningsaktiviteter.

Avsløringen av et ulovlig nettverk for leveranse av kjernefysisk teknologi og utstyr (Khan-nettverket) har avdekket åpenbare svakheter i det globale ikke-spredningsregimet. I lys av at terroristgrupper søker å skaffe seg kjernevåpen, er det maktpåliggende å tette smutthullene i ikke-spredningsregimet. Dette har vært hovedprioriteringen til kjernevåpenstatene, anført av USA og Storbritannia, i NPT-sammenheng. G8-landene har nylig

gått i spissen for et nytt internasjonalt initiativ for bekjempelse av kjernefysisk terrorisme (GI). I likhet med bl.a. Ikke-spredningsinitiativet (PSI) skal GI støtte opp om de globale ikke-spredningsnormene.

Det er en utbredt oppfatning at kjernevåpenstatene henger etter i gjennomføringen av nedrustningsforpliktelsene som ble vedtatt i 2000. Det stilles også spørsmål ved om kjernevåpenstatene er i ferd med å gi kjernevåpen økt militær og politisk betydning. Det er derfor blitt fremmet forslag om at det skal innledes forhandlinger om en ny konvensjon om forbud av kjernevåpen, hvor det skal settes klare tidsrammer for ødeleggelse av kjernevåpenarsenalene. Flere land innenfor Den alliansefrie bevegelsen (NAM) anført av Egypt og Malaysia er skeptiske til å binde seg til nye ikke-spredningstiltak uten sterkere framdrift på nedrustningsområdet. Arabiske land krever også framgang i arbeidet med å etablere en kjernevåpenfri sone i Midt-Østen, som også skal omfatte Israel. Videre krever NAM-landene folkerettslig bindende garantier mot å bli utsatt for bruken av eller truet med bruk av kjernevåpen. Det vil være viktig å få behandlet disse spørsmålene på en konstruktiv måte i NPTs kommende tilsynsprosess.

Det er maktpåliggende å få gjenskapt en bred internasjonal konsensus om sentrale spørsmål knyttet til kjernefysisk ikke-spredning, nedrustning, og fredelig bruk av kjernekraft og teknologi. Det norsklede 7-landsinitiativet (Australia, Chile, Indonesia, Norge, Romania, Storbritannia og Sør-Afrika) kan bidra til dette. 7-landskretsen består av land fra ulike geografiske og politiske regioner, og kan derfor bidra til å bygge bro over motsetninger og bygge konsensus.

Norges holdning

Det er maktpåliggende å få stanset Nord-Koreas kjernevåpenprogram og at dette bygges ned under IAEA-overvåking. Det haster videre med å få løst de alvorlige utestående spørsmål knyttet til Irans kjernefysiske aktiviteter og hindre at landet utvikler kjernevåpen. En løsning på disse to spørsmålene vil i stor grad lette arbeidet med å få en ny giv på nedrustningsarbeidet.

Norge understreker at NPT pålegger kjernevåpenstatene å bygge ned sine kjernevåpenarsenal. NPTs målsetning er en kjernevåpenfri verden. Avtalen er derfor en viktig nedrustningsavtale som ikke må svekkes.

Fra norsk side er vi skeptiske til å starte opp multilaterale forhandlingsprosesser som kan undergrave NPT og svekke det politiske presset på kjernevåpenstatene. Det vil kunne skje dersom det innledes forhandlinger om en konvensjon på det nåværende tidspunkt. Utfordringen nå er å slå ring om NPT og få til ytterligere fremgang på nedrustningsarbeidet.

Norge vil videreføre 7-landssamarbeidet med sikte på å bygge ned motsetningene mellom de ulike regionale gruppene i NPT-sammenheng og dermed bidra til å skape konsensus på tilsynskonferansen i 2010. Fra norsk side legges det til grunn at nedrustning og ikke-spredning må gjensidig forsterke hverandre.

Norge fortsetter sitt arbeid for å styrke det internasjonale ikke-spredningsarbeidet blant annet gjennom pålitelige inspeksjonsordninger. Norge støtter aktivt opp om tiltak som kan styrke NPT-normen om ikke-spredning, slik som Sikkerhetsrådsresolusjon 1540 om ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen (MØV), ikke-spredningsinitiativet (PSI), det internasjonale initiativet for bekjempelse av kjernefysisk terrorisme, det globale partnerskapet mot spredning av MØV og ulike eksportkontrollmekanismer.

FNs generalforsamling har de siste årene vedtatt flere resolusjoner om kjernefysisk nedrustning. I fjor var Norge medforlagsstiller på resolusjoner om snarlig ikrafttredelse av prøvestansavtalen. Norge var også medforlagsstiller til en japansk/australsk resolusjon om kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning. Norge stemte videre for en resolusjon framlagt av Sverige på vegne av Ny-agenda koalisjonen (Sverige, Irland, New Zealand, Mexico, Brasil, Sør-Afrika og Egypt). Denne resolusjonen hadde en samlende språkbruk og vektla betydningen av NPT. Sammen med likesinnede land har Norge stemt imot resolusjoner som vil innebære en undergraving av NPTs autoritet.

3.3 Biologiske og kjemiske våpen

Bakgrunn

Allerede i 1925 ble det framforhandlet et forbud mot bruk av biologiske og kjemiske våpen (Genève-protokollen av 1925). Denne protokollen er siden supplert med egne konvensjoner. Konvensjonen om forbud mot utvikling

og fremstilling av biologiske og toksigene våpen samt om destruksjon av disse (BTWC) trådte i kraft i 1975. Konvensjonen om forbud mot utvikling, produksjon, lagring, bruk og destruksjon av kjemiske våpen (CWC) trådte i kraft i 1997. CWC har omfattende verifikasjonsbestemmelser som innebærer løpende inspeksjoner og kontroll. Det er opprettet en egen organisasjon i Haag (OPCW) for gjennomføring av CWC. BTWC mangler slike verifikasjonsbestemmelser og har heller ikke en egen organisasjon. FNs generalforsamling har de siste årene vedtatt, uten votering, resolusjoner om viktigheten av BTWC og CWC. Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC) har et betydelig engasjement for å hindre bruken av disse våpnene.

Den aktuelle situasjonen

Gjennom mesteparten av 1990-tallet søkte man i BTWC-sammenheng å få framforhandlet en ny protokoll som blant annet skulle gi konvensjonen verifikasjonsbestemmelser. Arbeidet stanset opp i 2001 da USA motsatte seg en slik protokoll. Tilsynskonferansen i 2001 ble suspendert, og året etter ble man enig om et arbeidsprogram som skulle fokusere på tiltak som eksportkontroll og nasjonale lovgivningstiltak, tiltak for å fremme biosikkerhet og informasjonsutveksling, styrking av internasjonal evne til respons og etterforskning ved mistenkelige utbrudd av sykdommer, og overvåkning og utvikling av atferdskodekser for forskningsinstitusjoner. Arbeidsprogrammet ble gjennomført på en svært konstruktiv måte, hvor det var mulig å drøfte tiltak for å styrke kampen mot biologiske stridsmidler uten å falle tilbake til gamle stridsspørsmål. Denne samarbeidsatmosfæren bidro til at BYWCs sjette tilsynskonferanse i november/desember 2006 fikk et positivt utfall. Det nye arbeidsprogrammet bygger i stor grad på det forrige, samtidig som det legges økt vekt på å få lagt forholdene bedre til rette for samarbeid innen biologisk vitenskap. Det vil også bli tatt et krafttak for å sikre universell oppslutning om konvensjonen. Innen CWC har man hatt fokus på å videreutvikle og styrke verifikasjonsbestemmelsene og få gjennomført destruksjonsforpliktelsene. Dette siste spørsmålet er blitt enda mer aktualisert ved at både USA og Russland har vansker med å gjennomføre sine destruksjonsforpliktelser i henhold til CWC.

Norges holdning

Genève-protokollen av 1925, BTWC og CWC har etablert viktige normer angående framstilling og bruk av biologiske og kjemiske våpen. Full oppslutning om og ytterligere styrking av disse instrumentene er etter norsk syn viktige bidrag i kampen mot spredning av masseødeleggelsesvåpen. Norge støttet aktivt opp om tiltak for å styrke BTWC og spilte en aktiv rolle for å få vedtatt det nye arbeidsprogrammet. Vårt langsiktige mål er å få utviklet troverdige og folkerettslig bindende mekanismer som kan sikre at alle stater etterlever sine BTWC-forpliktelser. Norge er videre en pådriver for å styrke verifikasjonsbestemmelsene i CWC. Selv om Norge erkjenner at destruksjon av kjemiske stridsmidler er både dyrt og teknisk vanskelig, holder vi fast med at dette må gjennomføres. CWC er en viktig nedrustningsavtale. Norge har bidratt med midler til destruksjon av lagre av kjemiske våpen i Russland.

3.4 Håndvåpen

Bakgrunn

I 1990-årene ble det lettere tilgang på håndvåpen i mange av verdens regioner. Håndvåpen var de eneste våpen som ble benyttet i 90 prosent av voldelige konflikter. Det antas å være ca. 640 millioner håndvåpen i omløp globalt, 60 prosent av dem i sivilt eie. Ca. 500 000 mennesker blir årlig drept med slike våpen, 300 000 i konfliktsituasjoner og resten gjennom kriminalitet.

Håndvåpen kan med rette betegnes som «masseødeleggelsesvåpen i sakte tempo». Ukontrollert spredning av slike våpen fører til at fredsbestrebelse undergraves, at konflikter forlenges, at humanitær bistand hindres i å nå fram, at en bærekraftig utvikling blir vanskelig å oppnå og at klimaet for utenlandske investeringer blir dårligere. Som følge av dette har håndvåpenspørsmål kommet høyere opp på den internasjonale dagsorden i de senere år. Håndvåpensaken favner vidt og omfatter spørsmål om normer og regelverk for produksjon, handel, innsamling, lagring og destruksjon av håndvåpen, bedre eksportkontroll, kriminalitetsforebygging, menneskerettigheter og utviklingsspørsmål.

I lys av den økte oppmerksomheten arrangerte FN en egen håndvåpenkonferanse i juli 2001 hvor det ble vedtatt et handlingsprogram for å forebygge og bekjempe ulovlig handel med håndvåpen. Oppfølgingen er forankret i FN. I tillegg er det igangsatt regionale og sub-regionale initiativ, i Europa (OSSE, NATO, Stabilitetspakten), Afrika (ECOWAS, SADC, Øst-Afrika) og Latin-Amerika (OAS) med sikte på å bekjempe spredning av ulovlige håndvåpen. Det legges økende vekt på praktiske tiltak som informasjonsutveksling, politi/grensesamarbeid, opplæring og destruksjon av håndvåpen. Bekjempelse av ulovlige håndvåpen inngår også i arbeid med konfliktforebygging/løsning og utviklingsarbeid. En slik tilnærming lar seg ofte best gjennomføre innenfor regionale rammer.

Den aktuelle situasjonen

FNs handlingsprogram anbefaler medlemslandene å treffe tiltak for å forbedre nasjonal lovgivning, styrke internasjonalt samarbeid for å bekjempe ulovlig handel med håndvåpen og bistå land som har særlige behov på dette området med lovgivning, opplæring og destruksjon av håndvåpen. Toårige konferanser i hhv. 2003 og 2005 har gått igjennom iverksettelsen av handlingsprogrammet. Tilsynskonferansen i juni/juli 2006 var forutsatt å vurdere hvordan samarbeidet om gjennomføring av handlingsprogrammet kunne styrkes og videreføres. Konferansen mislyktes og kunne ikke enes om en sluttekst p.g.a. politiske motsetninger.

Handlingsprogrammet anbefaler blant annet at det utarbeides et eget internasjonalt instrument for merking og sporing av håndvåpen, med tanke på å sikre ensartet internasjonal praksis for merking og mekanismer for sporing av håndvåpen som kommer på avveie eller benyttes i kriminell sammenheng. Forhandlingene førte til enighet om et politisk bindende instrument for merking av håndvåpen ble vedtatt av FNs Generalforsamling i 2005. Instrumentet omfatter ikke merking av ammunisjon. Dette spørsmålet vil bli studert videre i tiden fremover.

Handlingsprogrammet inneholder også en oppfordring til medlemslandene om å vurdere et styrket internasjonalt samarbeid for å bekjempe ulovlig mekling av håndvåpen (small arms brokering). Norge og Nederland har engasjert seg sterkt i dette arbeidet. FNs 59. generalforsamling vedtok å be Generalsekretæren om å oppnevne en ekspertgruppe for å se nærmere på denne problemstillingen i 2006/2007 og vurdere muligheten

for å et styrket internasjonalt samarbeid for dette formålet. Ekspertgruppen ble nedsatt i 2006 og Norge deltar aktivt i dette arbeidet som slutføres i år. Både rapporten fra Høynivåpanelet for FN-reform i september 2004 og oppfølgingsrapporten fra FNs generalsekretær i mars 2005 («In larger freedom») anbefaler å framforhandle et folkerettslig bindende instrument for dette formålet.

Sammenhengen mellom spredning av håndvåpen og utviklingsarbeid er gjenstand for økt oppmerksomhet, også fra norsk side. Norske myndigheter arrangerte i samarbeid med NISAT-alliansen et internasjonalt ekspertseminar i Oslo i mars 2006 for å belyse saken.

Norges holdning

Norge arbeider aktivt for å sette håndvåpenspørsmål på den internasjonale dagsorden og fremme internasjonalt samarbeid på dette området som ledd i vårt arbeid for fredelig løsning og forebygging av konflikter.

Fra norsk side legger vi vekt på tre satsingsområder for å få bukt med håndvåpenproblemet:

- Strengere regulering av og større åpenhet om lovlig produksjon og handel.
- Stans i den ulovlige handelen med håndvåpen.
- Reduksjon i antallet ulovlige håndvåpen, gjennom våpeninnsamling, destruksjon av våpen, reform av sikkerhetssektoren, og sterkere fokus på etterspørsel.

Sikkerhetsrådet har nå en årlig debatt om håndvåpen, basert på en rapport fra FNs generalsekretær. I debattene har det vært lagt særlig vekt på innsamling av håndvåpen i forbindelse med FNs fredsoperasjoner og bekjempelse av ulovlige håndvåpen som en viktig del av kampen mot internasjonal terrorisme.

I samarbeid med Nederland arbeider Norge aktivt for å påskynde arbeidet med å regulere ulovlig handel med håndvåpen og har støttet en rekke regionale tiltak med dette formål, spesielt i OSSE-området, Vest-Afrika og det sørlige Afrika. Norge bidrar årlig med ca. 12 millioner kroner til ulike tiltak for å styrke arbeidet for å bekjempe ulovlig omsetning av håndvåpen, både i regi av regjeringer, frivillige og internasjonale organisasjoner.

3.5 Traktat om internasjonal kontroll med omsetning av konvensjonelle våpen («Arms Trade Treaty» – ATT)

Bakgrunn

I forbindelse med arbeidet mot ukontrollert spredning av håndvåpen og andre lette våpen er det vokst fram en internasjonal forståelse i et flertall av FNs medlemsstater om at det er behov for å regulere omsetning m.m. for alle typer konvensjonelle våpen (ATT). Storbritannia har gått i spissen for arbeidet med å få på plass en internasjonal konvensjon om spørsmålet.

Den aktuelle situasjonen

FNs 61. generalforsamling vedtok i 2006 en resolusjon som bl.a. setter ned en mellomstatlig ekspertgruppe om etablering av en konvensjon om regulering av handelen med konvensjonelle våpen. Det er forutsatt at konvensjonen skal være folkerettslig bindende. Ekspertgruppen blir etablert i 2007, mens forhandlinger om en konvensjon, forutsatt enighet om dette under 62. generalforsamling, kan innledes i 2008. 139 land stemte for resolusjonen. Bare USA stemte mot, mens et tjuetalls land avsto under avstemningen.

En konvensjon forutsettes å omfatte reguleringer for alle typer konvensjonelle våpen, det være seg fra jagerfly og stridsvogner til mindre håndvåpen. Formålet vil være å få slutt på all uansvarlig handel med våpen.

Norges holdning

Norge var blant medforslagsstillerne til resolusjonen under 61. generalforsamling som vedtok å igangsette konkret arbeid med sikte på å få på plass en konvensjon om reguleringer av omsetning av alle typer konvensjonelle våpen. Resolusjonen følges opp fra norsk side i alle relevante internasjonale sammenhenger. Norge har lagt vekt på å få en plass i ekspertgruppen som skal vurdere oppfølgingen av resolusjonen fra 61. generalforsamling.

Norge vil, sammen med andre likesinnede land, fortsatt bestrebe seg

på å skape bredest mulig oppslutning om arbeidet for en slik konvensjon. Målsettingen må være en juridisk bindende og global konvensjon som omfatter alle aspekter ved overføringer av slike våpen mellom land.

Norge legger stor vekt på samarbeidet med en rekke nasjonale og internasjonale frivillige organisasjoner i dette arbeidet.

4 Saker som behandles i 2. komite

4.1 Finansiering for utvikling

(Dagsordenspunkt 55)

Bakgrunn

Økonomi-, miljø- og utviklingsspørsmål står sentralt på Generalforsamlingens dagsorden. Mens de fleste spørsmål på disse områdene detaljbehandles og/eller -forhandles i andre fora, slik som i miljøkonvensjonene, Verdens handelsorganisasjon (WTO), IMF og Verdensbanken, representerer Generalforsamlingen det viktigste forum for å se disse problemstillingene i et overordnet perspektiv. Hensikten er blant annet å kunne signalisere behov for retningsendringer.

Oppfølgingen av Monterrey-konferansen om finansiering for utvikling (FfD) har stått sentralt de siste årene. Konferansen fant sted i Monterrey, Mexico i mars 2002, etter årelangt press fra utviklingslandene. Som ledd i forberedelsene til konferansen beregnet et høynivåpanel nedsatt av FNs generalsekretær at gjennomføringen av tusenårsmålene vil koste det dobbelte av dagens samlede offisielle internasjonale bistandsoverføringer. Til sammenlikning ville en gjennomføring av FNs målsetting om at OECD-landene bør yte 0,7 prosent av sitt bruttonasjonalprodukt til utviklingshjelp, innebære en tredobling av dagens bistandsoverføringer. Det er bare noen få land, blant dem Norge, som oppfyller dette målet.

Det andre hovedbudskapet fra konferansen var at godt styresett i u-landene og en effektiv nasjonal utviklingspolitikk med fattigdomsbekjempelse som et hovedmål er nøkkelen til utvikling. Konferansen omhandlet alle sider ved utviklingsfinansiering, ikke bare utviklingshjelp, men også investeringer, gjeldslette og handel. Et hovedresultat av konferansen var at nødvendige tiltak for å oppnå tusenårsmålene ble satt på dagsorden. Styrene i både Verdensbanken og IMF fattet formelle vedtak om å stille seg bak slutterklæringen fra Monterrey-konferansen. Slutterklæringen fra Monterrey omfatter ikke bare bistand i tradisjonell forstand, men legger like stor vekt på utviklingslandenes eget ansvar gjennom godt styresett og tilrettelegging for nasjonal og internasjonal tilgang til kapital, herunder private investeringer. Like viktig er inter-

nasjonal handel og gjeldspolitikk. Partnerskap og felles ansvar, både nord-sør og offentlig-privat, er det positive hovedbudskapet fra Monterrey.

Den aktuelle situasjonen

Som ledd i oppfølgingen av FfD-konferansen holder Generalforsamlingen annethvert år møter med deltakelse på ministernivå, og en slik høynivå-dialog vil finne sted under 62. generalforsamling, tilrettelagt av Norge og Egypt. Formålet vil være å diskutere gjennomføringen av beslutningene fra Monterrey-konferansen og gjøre politiske forberedelser til det planlagte toppmøtet om finansiering for utvikling i Doha, Qatar, høsten 2008.

Norges holdning

Norge medvirket meget aktivt i forberedelsesprosessen forut for Monterrey-konferansen og har lagt vekt på å videreføre denne innsatsen i FN og andre fora. Norge vil følge opp de norske standpunktene fra Monterrey-konferansen i innlegg og resolusjonsforhandlinger i FN, særlig den sentrale betydningen av godt styresett, forpliktelser med hensyn til økning av bistanden, sikring av finansieringen av gjeldslette for de fattigste utviklingslandene samt økt fattigdomsorientering i utviklingspolitikken. Temaer som bør inn i diskusjonen er utviklingslandenes mobilisering av egne ressurser, herunder skattesystemer, skatteinnkreving og bekjempelse av korrupsjon, problemene med kapitalflukt og skatteparadis, og forholdet til initiativet for å styrke forvaltningen av naturressursene i utviklingsland med stort potensiale, Extractive Industries Transparency initiative (EITI), som har sekretariat i Norge. Samarbeid blant bistandsaktører vil også bli vektlagt, i likhet med oppfølgingen av Paris-erklæringen om bistandseffektivitet. FN-organisasjonene må følge opp harmoniseringsbestrebelsene mer aktivt.

4.2 Handel og utvikling

(Dagsordenspunkt 54 a)

Bakgrunn

Mange land, særlig utviklingsland, ønsker at FNs generalforsamling skal fokusere på sammenhengen mellom handel og utvikling. Mens Generalforsamlingen skal være arena for den prinsipielle, overordnede diskusjonen, har ECOSOC et særskilt ansvar for koordinering mellom samtlige aktører i FN-systemet. FNs konferanse for handel og utvikling, UNCTAD, er FNs hovedorgan for handels- og utviklingsspørsmål. Organisasjonen ble opprettet i 1964 etter krav fra utviklingslandene, som ønsket en global forhandlingsarena som alternativ til GATT. UNCTAD har et bredt mandat som omfatter analysearbeid, mellomstatlig dialog og konsensusbygging samt faglig bistand. Organisasjonen har fra starten av blitt oppfattet som «utviklingslandenes organisasjon» og som talerør for disse landene. UNCTAD spilte en viktig rolle på 1970-tallet i forhandlingene om en ny økonomisk verdensorden (NØV), men er nå mindre synlig i forhold til andre internasjonale organisasjoner som WTO (Verdens handelsorganisasjon) og Bretton Woods-institusjonene. Organisasjonen har lenge slitt med et tungrodd sekretariat og manglende prioriteringer i sitt arbeid. Helt siden begynnelsen av 1990-tallet har derfor industrilandene arbeidet for å reformere og effektivisere UNCTADs arbeidsmetoder for å gjøre organisasjonens arbeid mer relevant i forhold til den aktuelle utviklingsdagsordenen.

Den aktuelle situasjonen

UNCTADs 11. hovedsesjon i 2004 «São Paulo Consensus» bekreftet UNCTADs tredelte mandat for analyse, dialogforum og faglig bistand innenfor områdene handel, utvikling og investeringer, særlig i spørsmål knyttet til globaliseringens utfordringer for utviklingslandene, og for å fremme utviklingslandenes integrering i det multilaterale handelssystemet. Erklæringen vektla videre behovet for reform, effektivisering og bedre samarbeid internt i organisasjonen og i forhold til andre internasjonale organisasjoner. Midtveisgjennomgang i forhold til «São Paulo Consensus» konkluderte med at UNCTAD må legge større vekt på konkrete resultater og dokumentert effekt av sine aktiviteter, sikre komplementaritet og

synergieffekter i samvirket med andre relevante, internasjonale organisasjoner, samt styrke sitt arbeid med tusenårsmålene. Det var knyttet forventninger til framdrift på reformområdet i forbindelse med at generalsekretæren oppnevnte et hurtigarbeidende høynivåpanel. Panelets rapport «Enhancing the Developmental Role and Impact of UNCTAD» med 22 konkrete anbefalinger, har i liten grad blitt fulgt opp. UNCTADs arbeid preges for tiden av de pågående WTO-forhandlinger og forberedelsene til UNCTAD XII som finner sted i Ghana i april 2008.

Norges holdning

Fra norsk side mener man at UNCTAD kan ha en viktig rolle å spille i oppfølgingen av globale prosesser på handels- og investeringsområdet, herunder MUL III-konferansen og WTOs pågående forhandlingsrunde. Det er behov for en institusjon i FN-systemet, utover selve Generalforsamlingen, hvor man kan drøfte problemstillinger og fremme forslag til politikk knyttet til globaliseringens utfordringer og utviklingslandenes deltakelse i internasjonal handel. Norge ønsker å bidra til at UNCTAD kan fylle en komplementær rolle i det arbeidet som gjøres i WTO, og bistå i arbeidet med å fremme utviklingslandenes deltakelse i internasjonal handel.

For å styrke UNCTADs relevans er Norge opptatt av at organisasjonen må reformeres, den må arbeide mer målrettet og i større grad enn i dag fokusere sin innsats innenfor områder hvor organisasjonen er gitt et mandat og har komparative fortrinn i forhold til andre organisasjoner. Fra norsk side ønsker man også en sterkere fattigdomsorientering og vektlegging av utviklingslandenes nasjonale ansvar i UNCTADs arbeid.

4.3 FNs tredje konferanse for de minst utviklede land (MUL)

(Dagsordenspunkt 59 a)

Bakgrunn

FNs tredje handlingsprogram for MUL (Brussel Program of Action, PoA) ble vedtatt i Brussel i 2001. Programmet er fattigdomsorientert og gjen-

speiler bred enighet om betydningen av nasjonale rammebetingelser og godt styresett. Viktigheten av nasjonalt ansvar/eierskap og styrket partnerskap samt tilgang på økte ressurser og bistand fra giversamfunnet understrekes, spesielt på sentrale områder som handel, gjeld, bistand, næringsutvikling og investeringer. Som en oppfølging av programmet ble det vedtatt å utnevne en egen høynivårepresentant med et mindre sekretariat i New York for MUL, små øystater og kystløse land, samtidig som de fleste av UNCTADs arbeidsoppgaver for å fremme MULs interesser ble videreført.

Den aktuelle situasjonen

Til tross for økonomisk framgang i enkelte av de 50 minst utviklede landene, er fattigdomsutviklingen i de fleste landene svært alvorlig. Dette krever økt innsats både nasjonalt og internasjonalt for å bidra til økt vekst og fattigdomsreduksjon i disse landene. Utviklingen i internasjonale rammebetingelser når det gjelder bistandsoverføringer, investeringer, gjeld og handel samt utviklingen nasjonalt i MUL, vil følgelig stå sentralt i oppfølgingen av handlingsplanen for MUL. Medlemslandenes oppfølging av sine forpliktelser på disse områdene vil stå i fokus i internasjonale drøftelser og forhandlinger de kommende år. Oppfølgingen innen det mellomstatlige maskineriet, herunder ECOSOC og UNCTADs styremøter, samt styrking av samarbeidet mellom FNs kontor for MUL, små øystater og kystløse land og UNCTAD vil også være viktig i tiden framover. I år er det midtveisgjennomgang av handlingsprogrammet, og Norge har støttet flere konferanser hvor MUL-representanter gis mulighet til en konsolidering av standpunkter før høynivåmøtet i New York.

Norges holdning

Norge holder en høy profil i arbeidet for å bedre de minst utviklede landenes stilling i verdensøkonomien og deltok aktivt i å utarbeide handlingsprogrammet. MUL er en prioritert målgruppe innen norsk utviklingssamarbeid. Norge er ett av fem land som i mange år har oppfylt FNs målsetting om at 0,15–0,20 prosent av ODA/BNI skal gå til de minst utviklede landene, og rundt 40 prosent av den bilaterale bistanden vi gir, går til MUL. Gjennom strategien for næringsutvikling i sør arbeider Norge for å

legge til rette for utvikling av privat sektor og verdiskapning i disse landene. MUL er identifisert som egen målgruppe innen NORFUNDS virksomhet når det gjelder investeringer i utviklingsland, og i henhold til retningslinjene skal 1/3 av fondets investeringer være i MUL. Norge innførte toll- og kvotefri import fra MUL fra 1. juli 2002 og arbeider aktivt for å øke MULs deltakelse i det multilaterale handelssystemet. Arbeidet på handelsområdet følges opp med økt faglig bistand og kompetansebygging for å sette MUL i stand til å delta i WTOs arbeid og forhandlinger samt dra nytte av de markedsåpninger som gis. Fra norsk side legges det stor vekt på at alle relevante aktører, det vil si de minst utviklede landene selv, giverland og multilaterale institusjoner, føler et ansvar for å følge opp handlingsprogrammet og MUL-prosessen de neste årene.

4.4 Utviklingslandenes gjeldsproblemer

(Dagsordenspunkt 54 c)

Bakgrunn

For utviklingsland med store investeringsbehov er det normalt og naturlig å ha gjeld. Et gjeldsproblem oppstår først når et land ikke er i stand til å betjene sine gjeldsforpliktelser uten at det går ut over viktige samfunnsoppgaver. Gjeldsproblemene er et internasjonalt anliggende som krever internasjonal samordning og politiske løsninger. Med Heavily Indebted Poor Countries Debt Relief Initiative (HIPC-initiativet) har Verdensbanken, Det internasjonale valutafondet (IMF) og kreditorlandene utviklet en internasjonal gjeldslettemekanisme for å søke å gi de fattigste utviklingslandene en ny start. HIPC-initiativet har blitt vesentlig supplert gjennom G8s gjeldssletteinitiativ fra 2005, det såkalte Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI). MDRI vil gi fattige land ytterligere USD 55 mrd. i gjeldsslette fra Verdensbanken, Den afrikanske utviklingsbanken og Det internasjonale valutafondet. Så langt har 30 land fått gjeldsslette under HIPC, og både HIPC og MDRI vil på sikt omfatte om lag 40 land. Med MDRI foreslo G8 en kompensasjonsmekanisme ved at gjeldssletten skal finansieres gjennom tilleggsbidrag fra giverlandene til IDA og AfDF i samsvar med allerede omforente byrdefordelingsnøkler.

Den aktuelle situasjonen

Gjeldssletten under MDRI og HIPC fra multilaterale utviklingsbanker reduserer de fattigste landenes tilbakebetalingsforpliktelser dramatisk. I første omgang går dette imidlertid på bekostning av institusjonenes myke lån og gavebistand til de samme landene. Uten kompensasjon, dvs. påfyll av friske giverlandsmidler, vil disse institusjonenes evne til å bistå fattige land med nye midler dermed svekkes. Uten kompensasjon vil de fattigste landene de facto finansiere sin egen gjeldssletting.

Det er fortsatt et stort gap i finansieringen av den multilaterale gjeldsletten under HIPC. Finansieringen av gjeldslette for konfliktrammede land som ennå ikke har nådd HIPC (blant andre Liberia, Somalia og Sudan), er en særlig utfordring. Verdensbanken og IMF er blitt kritisert for at framdriften i HIPC-initiativet har vært for treg. Dette skyldes imidlertid i stor grad situasjonen i de landene initiativet er ment å hjelpe. Ikke desto mindre er det nå 30 land som har fått gjeldslette under HIPC-initiativet på til sammen 35 milliarder dollar.

Det er vanskelig å sikre at landenes gjeldsbyrde forblir håndterbar også etter at de har fått sin gjeldsslette. Mange land som har fått dyp gjeldssletting vil være sterkt fristet til å ta opp nye lån. Behovet for styrket gjeldspolitik i lavinntektsland generelt har medført at Verdensbanken og IMF har begynt et viktig arbeid med å utvikle et rammeverk for en bedre analyse av gjeldsbærekraft. Dette arbeidet er blitt enda viktigere etter MDRI.

Norges holdning

Gjeldslette utgjør en viktig del av norsk utviklingspolitikk, noe som framgår av St.meld. nr. 35 (2003–2004), «Felles kamp mot fattigdom» og regjeringens handlingsplan «Gjeldslette for utvikling». En uhåndterbar gjeldsbyrde hindrer utvikling og undergraver annen bistand. HIPC-initiativet representerer i norske øyne et epokegjørende multilateralt samarbeid. MDRI vil gi større effekt av HIPC. Men det er samtidig essensielt at G8 og andre giverland kompenserer utviklingsbankene for gjeldssletten under de to initiativene slik at fattige land ikke indirekte selv må finansiere deler av sin egen gjeldsslette. Uhåndterbare gjeldsbyrder er dessuten også et kreditoransvar.

Norge kan ettergi 100 prosent av fordringene overfor HIPC-landene uten å belaste bistandsbudsjettet. Norsk gjeldslette kommer derfor i tillegg til annen bistand, noe som er unikt. Norsk gjeldslette iverksettes i form av 100 prosent ettergivelse ved forfall etter at landene har kvalifisert seg for HIPC-behandling. Endelig og fullstendig sletting av landenes gjeld skjer etter at landene når gjennomføringspunktet i HIPC-initiativet.

Norge finansierer en dialog i FN om staters gjeldsproblemer. Videre har man fra norsk side bedt UNCTAD og Verdensbanken om å utarbeide studier av «illegitim» gjeld. Norge er for øvrig den viktigste støttespiller for UNCTADs bistandsprogram for bedret gjeldsstyring. I OECD utarbeides det internasjonale retningslinjer for ansvarlig långivning. Norge støtter dette arbeidet.

Norge tar i Parisklubben, et kreditorforum bestående av vestlige land og Russland, til orde for mer fleksibilitet med hensyn til gjeldslette. I 2007 slettet Norge unilateralt og betingelsesløst fordringer fra den norske skipseksportkampanjen (1976-80). Denne kampanjen representerte en feilslått utviklingspolitikk og Norge hadde som kreditor et medansvar for den resulterende gjelden. Gjennom å slette skipseksportgjelden går Norge foran i diskusjonen omkring ansvarlig långivning.

4.5 Klimakonvensjonen og Kyoto-protokollen

(Dagsordenspunkt 56 d)

Bakgrunn

Globale klimaendringer er en av de største miljømessige og økonomiske utfordringene verden står overfor. FNs rammekonvensjon om klimaendring (1992) trådte i kraft i 1994 og er ratifisert av 191 stater og EU. Konvensjonen har som endelig mål å stabilisere konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren på et nivå som forhindrer farlig menneskeskapt påvirkning av klimasystemet. Industrilandsparter er blant annet forpliktet til å vedta nasjonale klimastrategier og gjennomføre tiltak for å begrense utslipp av klimagasser. Konvensjonen inneholder også finansielle forpliktelser og bestemmelser om blant annet teknologioverføring til utviklingsland samt forskning og klimaovervåking. Øvrige land, hovedsakelig utviklingsland, har ikke tilsvarende utslippsmessige eller finansielle for-

pliktelser. Klimakonvensjonen inneholder ikke tallfestede utslippsforpliktelser. Kyoto-protokollen (1997) er en oppfølging av Klimakonvensjonen. Protokollen inneholder tallfestede utslippsforpliktelser for industrilandene. Målet er å redusere industrilandenenes samlede utslipp av klimagasser med minst fem prosent i forhold til 1990-nivået i perioden 2008–2012. Bruk av Kyoto-mekanismene – internasjonal kvotehandel, felles gjennomføring og den grønne utviklingsmekanismen – muliggjør mer kostnadseffektive klimatiltak. Protokollen trådte i kraft i februar 2005.

Den aktuelle situasjonen

Per 31. mai 2007 hadde 175 land ratifisert Kyoto-protokollen, blant disse industriland som til sammen står for 61,6 prosent av industrilandenenes totale CO₂-utslipp i 1990. USA har annonsert at de ikke vil ratifisere Kyoto-protokollen. Russlands ratifikasjon høsten 2004 utløste protokollens ikraft-tredelse. Første partsmøte under protokollen fant sted i desember 2005, samtidig med konvensjonens 11. partsmøte. Delrapportene fra FNs klimapanelts fjerde hovedrapport (2007) konkluderer med at det ikke lenger er rimelig tvil om at hovedårsaken til den globale oppvarmingen som er observert de siste femti årene, er menneskelig aktivitet. Rapporten indikerer også at temperaturøkningen som følge av menneskeskapte utslipp vil bli større enn tidligere antatt, og at de fattigste landene vil bli hardest rammet av klimaendringene.

Norges holdning

Norge ratifiserte Kyoto-protokollen 30. mai 2002 og er forpliktet til å sørge for at våre totale klimagassutslipp i forpliktelsesperioden ikke er mer enn én prosent høyere enn i 1990. Som del av de nye norske klimamålene har regjeringen besluttet å overoppfylle sin del av Kyotoavtalen med 10 % innen 2012. Norge skal forplikte seg til å kutte de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 % av Norges utslipp innen 2020 og ta ansvar for å redusere de globale utslipp av klimagasser tilsvarende 100 % av egne utslipp innen 2050. Dette vil gjøre Norge karbonnøytralt. Norge støtter også FNs generalsekretærs initiativ til å gjøre FN karbonnøytral. Kyoto-protokollen er kun et første beskjedent steg, og det er behov for en mer ambisiøs global klimaavtale med mer omfattende utslippsforpliktelser og

deltakelse. Forhandlinger om nye forpliktelser ble igangsatt under protokollens partsmøte i desember 2005, men framdriften har hittil vært beskjeden. Samtidig ble det under konvensjonen igangsatt en bred dialog om framtidig globalt klimasamarbeid. Regjeringen arbeider aktivt for å legge grunnlaget for en tidlig oppstart av forhandlinger om strengere utslippsforpliktelser med sikte på å få med flest mulig land som i dag ikke har påtatt seg utslippsforpliktelser under protokollen. I tillegg til USA er det viktig at også de største utviklingslandene blir med i en slik global ordning. Neste partsmøte under Klimakonvensjonen skal finne sted på Bali i desember 2007. Norge vil arbeide for å få etablert et forhandlingsmandat på Bali slik at vi kan starte reelle forhandlinger om et nytt klimaregime. Målet er å få vedtatt et nytt, ambisiøst klimaregime på partsmøtet i København i 2009.

4.6 Konvensjonen om biologisk mangfold og Cartagena-protokollen

(Dagsordenspunkt 56 f)

Bakgrunn

Konvensjonen om biologisk mangfold ble sluttforhandlet i mai 1992 og trådte i kraft 29. desember samme år. Per juni 2006 hadde 188 land ratifisert avtalen. Hovedmålsettingene er vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold og rettferdig fordeling av de godene som følger av utnyttelse av genetiske ressurser. For å konkretisere avtalen har det blitt utviklet arbeidsprogrammer om de ulike økosystemene. Konvensjonens arbeid med økosystemtilnærming setter forvaltningen av biologisk mangfold inn i en sosioøkonomisk sammenheng og sikrer en balanse mellom konvensjonens målsettinger. Det er et utstrakt samarbeid mellom Konvensjonen om biologisk mangfold og andre internasjonale avtaler og prosesser. Den globale miljøfasiliteten (GEF) fungerer som finansieringsmekanisme for å dekke tilleggskostnader som utviklingslandene påføres ved gjennomføring av konvensjonen. Under konvensjonen er det framforhandlet en protokoll om handel med levende genmodifiserte organismer (GMO), Cartagena-protokollen. Protokollen ble vedtatt 29. januar 2000 og trådte i kraft 11. september 2003. Per juni 2005 hadde protokollen 132 parter. Gjennom pro-

tokollen erkjennes det i en folkerettslig avtale at genmodifiserte organismer krever særbehandling i forhold til andre produkter. Protokollens målsetting er å etablere et globalt regelverk for sikker overføring, håndtering og bruk av GMO med sikte på å hindre skadelige effekter på biologisk mangfold og helse. Den inneholder blant annet krav om forhåndssamtykke fra importlandet, notifikasjon fra eksportland/eksportør, prosedyrer for risikovurdering/risikohåndtering, regler om merking og identifikasjon og oppfordring til samarbeid for å identifisere skadelige virkninger av GMO på biologisk mangfold eller helse.

Den aktuelle situasjonen

Toppmøtet i Johannesburg (2002) slo fast at tapsraten for biologisk mangfold må reduseres innen 2010, og at Konvensjonen om biologisk mangfold er det viktigste globale instrumentet for å sikre bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold samt en rettferdig fordeling av utbytte fra bruk av genressurser. Den 8. partskonferansen i Curitiba, Brasil (2006) vedtok å videreføre forhandlinger om et internasjonalt regime om tilgang til og fordeling av utbytte fra bruk av genressurser (access and benefit sharing/ABS). Forhandlingene skal være slutført innen 2010. Arbeidsgruppen skal blant annet vurdere tiltak for å oppgi opprinnelse for genressurser i patentsøknader og hvorvidt forhåndssamtykke er innhentet før uttak av genressurser (jf. endringer i den norske patentloven som støtter opp om dette), samt utvikle en internasjonal sertifiseringsordning for uttak av genressurser. Det er ikke ennå tatt stilling til hvorvidt et regime skal være bindende eller ikke, men mandatet sier at regimet kan bestå av både bindende og ikke-bindende elementer.

Det tredje partsmøtet under Cartagena-protokollen vedtok globale regler for identifikasjon av GMO-innholdet i vareforsendelser som skal brukes som mat, fôr og til videreføring. Dette har vært et stridstema siden protokollen ble fremforhandlet. Vedtaket er derfor en viktig milepæl for protokollen. Andre viktige temaer som gjenstår er å framforhandle internasjonale regler om ansvar og erstatning for skader som skyldes GMO, og bidra til kapasitetsoppbygging for gjennomføring av protokollen i utviklingslandene.

Den globale utredningen om tilstanden til verdens økosystemer, Millennium Ecosystem Assessment, har vist at tapet av biologisk mang-

fold er svært stort, og at dette tapet vil ha konsekvenser for våre valg i framtida. Foringelsen av økosystemer utgjør et hinder for å nå FNs tusenårsmål. Både 2010-målet fra Toppmøtet om bærekraftig utvikling (WSSD i 2002) om å redusere tapsraten av biomangfold og konvensjonens bidrag til å oppnå relevante tusenårsmål er for tiden et fast tema på agendaen for partsmøtene. 2010-målet om biomangfold er et konstruktivt delmål for tusenårsmål 7, og spørsmål omkring sammenhengen mellom 2010-målet og tusenårsmål 7 vil trolig fortsatt være en del av debatten under generalforsamlingen høsten 2007. Spørsmålet om virkningen av økt etterspørsel etter biobrensel på biologisk mangfold vil være svært aktuelt siden sammenhengen mellom klima og biologisk mangfold skal diskuteres på neste partsmøte.

Norges holdning

Norge har deltatt aktivt i oppfølgingen av konvensjonen siden UNCED (1992) og har blant annet arrangert fire konferanser i Trondheim i samarbeid med konvensjonens sekretariat, UNEP, andre internasjonale organisasjoner og relevante norske departementer. Den 5. Trondheimskonferansen vil bli avholdt høsten 2007 med fokus på 2010-målet om biomangfold og forholdet til relevante tusenårsmål. Norge har arbeidet aktivt for at konvensjonen skal styrke sitt faglige arbeid gjennom bruk av utredningspaneler. Vi har også holdt en høy profil i arbeidet med å forbedre nasjonal rapportering og implementering av konvensjonen. Norge arbeider aktivt for å bidra til framgang i forhandlingene om et internasjonalt regime om tilgang til genetiske ressurser og urfolks eierrettigheter og kunnskap. Norge har gått inn for at det utarbeides en bindende protokoll under konvensjonen om dette temaet. Vi prioriterer også arbeidet med å operasjonalisere arbeidet med økosystemtilnærming og bærekraftig bruk. Norge har videre gitt høy prioritet til forhandlingene om Cartagena-protokollen og legger stor vekt på å sikre effektiv implementering av avtalen. Angående biobrensel er norsk holdning at økt bruk kan gi reduserte klimagassutslipp og økt landbruksproduksjon. Men det kan også gi negative virkninger på matsikkerhet, matvarepriser og miljøkomponenter som skogarealer, biologisk mangfold og vannressurser. Derfor støtter vi at det utvikles internasjonale retningslinjer som kan ivareta det positive potensialet og samtidig forebygge negative konsekvenser.

4.7 Oppfølgingen av FNs konferanse om miljø og utvikling, Rio +5 og FNs toppmøte om bærekraftig utvikling

(Dagsordenspunkt 56 a)

Bakgrunn

UNCED, FNs konferanse om miljø og utvikling, ble avholdt i Rio de Janeiro i 1992, tjuen år etter miljøkonferansen i Stockholm og fem år etter at Verdenskommisjonen for miljø og utvikling avga sin rapport om «vår felles framtid». UNCED resulterte i to multilaterale konvensjoner om klimaendringer og biologisk mangfold, en prinsipperklæring om bærekraftig utvikling (Rio-erklæringen), en rekke prinsipper om bærekraftig bruk av skogene samt Agenda 21, som er dagsorden for det 21. århundres internasjonale samarbeid om miljø og utvikling. Etter UNCED vedtok Generalforsamlingen å opprette Kommisjonen for bærekraftig utvikling (CSD) som en funksjonell kommisjon under ECOSOC. CSDs hovedoppgaver er å føre tilsyn med gjennomføringen av Agenda 21, fremme integrering av miljø og utvikling i FN-systemet og vurdere nasjonal oppfølging. Det ble også satt i gang flere andre oppfølgingsprosesser til UNCED. I 1997 avholdt FN sin 19. ekstraordinære generalforsamling, for å gjøre opp status fem år etter UNCED (Rio+5). Selv om det var gjort framskritt på flere områder, var det klart at oppfølgingen hadde sviktet flere steder. FNs 55. generalforsamling vedtok derfor å organisere en gjennomgang av framdriften i gjennomføringen av forpliktelsene fra UNCED i form av et toppmøte om bærekraftig utvikling, som fant sted i Johannesburg i 2002. Norge spilte en pådriverrolle i forhandlingene for å få oppslutning om tidsbestemte målformuleringer og globale forpliktelser. Fra norsk side motarbeidet en også forsøkene på å svekke fattigdomsprofilen og gå tilbake på resultater og prinsipper fra Rio og andre relevante internasjonale toppmøter og avtaler.

Toppmøtet munnet ut i to typer resultater:

1. Politiske dokumenter i form av en erklæring, Johannesburg Declaration, og en handlingsplan, Plan of Implementation of the World Summit on Sustainable Development.
2. Partnerskapsinitiativ mellom land i nord og sør, finansieringsinstitusjo-

ner, internasjonale organisasjoner, næringsliv, private organisasjoner og liknende for å gjennomføre de tiltakene og initiativene som er nedfelt i handlingsplanen.

Det er særlig på områdene sanitære forhold, biologisk mangfold og kjemikalier at det ble gjort konkrete framskritt på toppmøtet. I tillegg fikk en bekreftet Rio-prinsippene. Norge bidro i sterk grad til å forhindre en formulering som kunne forstås dit hen at WTO-regelverket skal være overordnet miljøavtalene. Det er også positivt at tilsagnene fra USA og EU på Monterrey-konferansen om økt utviklingshjelp er nedfelt som forpliktelser i handlingsplanen. På energiområdet ble resultatet dårligere enn vi hadde ønsket, men det ble tatt et viktig initiativ til en koalisjon av land som skal fremme energieffektivitet og økt bruk av fornybare energikilder. Norge deltar i dette samarbeidet.

Den aktuelle situasjonen

På det 11. møtet i FNs kommisjon for bærekraftig utvikling ble man enige om et arbeidsprogram for de neste seks årene og et tentativt arbeidsprogram fram til 2017. I tråd med anbefalingene fra toppmøtet er CSDs arbeidsprogram inndelt i toårssykluser der det første året er «review»-år og det andre «policy»-år. Hovedtema for første toårssyklus (CSD 12 og 13) var vann, sanitære forhold og bosettingsspørsmål. Norge hadde formannskapet for CSD 12 (2003–2004). Toårssyklusen CSD 14 og 15 hadde temaene energi, klima, luftforurensing og næringsutvikling på dagsorden. Det viktigste utfallet av «review» sesjonen (CSD 14) var en økt bevissthet omkring sammenhengen mellom energi, klima, luftforurensing og næringslivsutvikling, alvorligheten av klimaendringene, samt betydningen av tilgang til energi for de fattigste for å oppnå tusenårsmålene. «Policy»-sesjonen CSD 15 ble avholdt 30. april – 11. mai 2007. For første gang i CSD ble sesjonen avsluttet uten et forhandlet sluttdokument, grunnet stor uenighet om en rekke nøkkelpunkter innen energi og klima. Zimbabwe ble, til tross for kraftige protester fra vestlige land, valgt som nytt formannskap for CSD 16, hvor bærekraftig landsbygdutvikling, landbruk, flom, forørkning og Afrika er hovedtema. Norge vil sammen med sentrale EU-land og andre likesinnede land arbeide for å styrke FNs arbeid med bærekraftig utvikling i FN-reformsammenheng.

Norges holdning

I den videre oppfølgingen av Agenda 21 og Johannesburg-toppmøtet vil man fra norsk side forsøke å videreføre det arbeidet som er nedlagt under det norske formannskapet for CSD, og spesielt vektlegge følgende forhold:

- CSD skal framstå som FNs sentrale høynivåforum for drøfting av tema knyttet til integrering av de tre dimensjonene for bærekraftig utvikling.
- CSD må ha en reell tilleggsverdi i forhold til andre prosesser i FN-systemet og unngå å duplisere arbeidet i andre internasjonale fora.
- CSDs arbeid må koordineres med oppfølgingen av FNs tusenårsmål og de ulike FN-toppmøtene.
- CSDs spesielle rolle i FN-systemet med hensyn til å involvere det sivile samfunn må videreutvikles. Norge vil at CSD fortsatt skal være et åpent og inkluderende forum som tenker nytt i forhold til viktige gruppers deltakelse.
- CSD må gjøres mer relevant ved å bygge allianser som sammen kan bekjempe miljø- og fattigdomsproblemene. Næringslivet, frivillige organisasjoner og andre viktige grupper må arbeide sammen med nasjonale myndigheter for å drive prosessen etter Johannesburg videre.
- CSD må ha et mer operativt fokus framover, utvikle et system for måloppnåelse og overvåke gjennomføringen av resultatene fra Johannesburg.

4.8 FNs utviklingsaktiviteter

(Dagsordenpunkt 61)

Bakgrunn

FNs erklæring om tusenårsmålene, som ble vedtatt på Tusenårstoppmøtet i år 2000, markerte en milepæl i FNs utviklingsarbeid. For første gang ble det oppnådd enighet om de viktigste målsettingene for FNs arbeid fram til 2015. Ikke bare stater, men også sentrale globale aktører som Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet (IMF) har forpliktet seg til tusenårsmålene. Under FNs konferanse om finansiering for utvikling i Monterrey i Mexico i 2002 ble også dette slått fast. Tusenårsmålene fram-

står nå som retningsgivende for FNs utviklingsarbeid både i FNs fond og programmer og i særorganisasjonene. I FN-systemet er FNs utviklingsprogram (UNDP) satt til å overvåke hvordan medlemslandene oppfyller tuse-nårsmålene. Dette vil skje gjennom egne landrapporter og globale rapporter. UNDP har også fått en sentral rolle i koordineringen av FN-systemet på landnivå. FNs utviklingsgruppe (UNDG) arbeider for samordning og integrering av utviklingsaktivitetene i FNs fond, programmer og særorganisasjoner. I tillegg møtes alle FN-ledere, inkludert ledere for særorganisasjonene, i Chief Executive Board (CEB) for å søke tettere samordning og koordinering.

Treårsgjennomgangen av FNs utviklingsvirksomhet (TCPR) skal behandles under årets generalforsamling. Resolusjonen fra forrige TCPR, som ble vedtatt under den 59. generalforsamlingen (2004) ga FNs fond og programmer et helhetlig budskap om retningen framover. Resolusjonen ga den pågående reformprosessen for å sikre et mer helhetlig FN på landnivå et mellomstatlig godkjenningsstempel og det ble spesifisert på hvilke konkrete områder UNDG skulle ta initiativ til å drive prosessen videre. Det ble videre slått fast at FNs rammeverk for utviklingsaktiviteter (UNDAF) skulle være FNs programmeringsverktøy. En styrking av stedlige koordinatorene var også et viktig element i resolusjonen. Resolusjonen ga også klare krav til FN-organisasjonene om å intensivere likestillingsarbeidet og å rapportere årlig om dette.

Den aktuelle situasjonen

De mellomstatlige forhandlingene om reformer innenfor FN-systemet er preget av «de små skritts politikk». Enkelte av utviklingslandene mener at reformer og effektivisering av arbeidet i FN ikke har ført til økt ressurs-overføring til FNs arbeid i utviklingslandene, og de frykter at en videre rasjonalisering vil føre til reduserte bidrag fra giverlandene. I tillegg frykter de at tverrgående tema som likestilling og menneskerettighetsbasert tilnærming er ny giverkondisjonalitet. Det har skjedd positive forandringer innenfor FNs utviklingsarbeid som følge av reformene som ble vedtatt på den 52. generalforsamlingen i 1997 og på den 57. generalforsamlingen i 2002. TCPR-resolusjonen på den 59. generalforsamlingen fortsatte denne tendensen. På det administrative planet framstår FN-sekretariatet som slankere og mer effektivt enn før. Videre har samarbeidet mellom FNs

fond og programmer på hovedkvarternivå blitt styrket gjennom opprettelsen av FNs utviklingsgruppe (UNDG), og arbeidet med å fremme integrasjon av FNs virksomhet på landnivå er blitt styrket gjennom UNDAF-prosessen. Et annet viktig spørsmål er forholdet mellom konflikt, humanitær bistand og langsiktig bistand («gap-problematikken»). Dette er viktig for å forebygge nye konflikter og støtte opp om fredsprosesser i situasjoner der kamphandlingene er opphørt. Den såkalte «klyngetilnærmingen» for koordinering av humanitært arbeid gir UNDP ledelsen for «early recovery» og UNDG har i samarbeid med Verdensbanken utviklet verktøy for behovsvurdering i en postkonfliktsituasjon. Det er fortsatt behov for å se på rollefordelingen i FN-systemet i de forskjellige fasene i en konflikt-situasjon, blant annet gjennom diskusjonen om integrerte operasjoner og Fredsbyggingskommisjonens arbeid.

Forslagene til økt koordinering og samordning av FNs operasjonelle aktiviteter i høynivåpanelet for FN-reform fikk mye oppmerksomhet under 61. generalforsamling. Panelet var et initiativ fra FNs generalsekretær og bygger på erklæringen fra FNs toppmøte i 2005 som pekte på behovet for bedre koordinering og effektivisering av FNs innsats på områdene utvikling, humanitær bistand og miljø. Statsminister Stoltenberg leder panelet sammen med statsministrene i Pakistan og Mosambik. Blant hovedutfordringene panelet behandlet var svakhetene ved styringsstrukturene, bedre samordning av FN-systemet, mer effektiv drift og sikrere måloppnåelse, samt usikkerheter knyttet til finansiering. Høynivåpanelet foreslo blant annet å styrke FNs samordningsmekanismer på landnivå gjennom økte ressurser og mer autoritet til FNs stedlige koordinator, økt harmonisering innad i FN-systemet og mellom FN-systemet og andre givere. Av konkrete tiltak ble det foreslått å opprette piloter for et mer samordnet og enhetlig FN i hvert enkelt land – Ett FN på landnivå – med felles leder, kontor, budsjett og program. I februar 2008 ble 8 pilotland oppnevnt (Vietnam, Pakistan, Tanzania, Rwanda, Kapp Verde, Mosambik, Uruguay og Albania). Generalsekretæren la fram sin respons på høynivåpanelets forslag i april, men kom i liten grad med en vurdering av tiltakene. Reelle konsultasjoner blant medlemslandene har ennå ikke startet, men det er enighet om at forslagene skal følges opp innen allerede etablerte forhandlingsspor. I løpet av høsten skal det forhandles fram en ny treårgjennomgang av FNs utviklingsaktiviteter, og dette vil være hovedspor for oppfølging av en rekke av høynivåpanelets forslag. Dette gjelder særlig forslaget om «Ett FN på land-

nivå». Det forventes at reformprosessen og TCPR vil være hovedsak for generalforsamlingens arbeid med utviklingssaker. Det første forslaget som følges opp er opprettelsen av en ny felles likestillingsenhet.

Norges holdning

Norge har, sammen med en gruppe likesinnede land, ved flere anledninger kommet med ideer til reform av FNs aktiviteter på landnivå. Fra norsk side vil vi arbeide for oppfølging av høynivåpanelets forslag til økt koordinering og samordning. I generalforsamlingen er TCPR hovedsporet, men det vil også være viktig å følge opp i FNs fond og programmer, både på landnivå og hovedkvarternivå. Norge vil aktivt følge opp de enkelte av FNs fond, programmer og særorganisasjoner for å sikre fortsatt framdrift i reformprosessen.

Innen forhandlingene om TCPR vil man fra norsk side arbeide for mellomstatlig godkjenning av reformpanelets forslag om «Ett FN på landnivå», opprettelse av et «Sustainable Development Board», og generelle spørsmål knyttet til samordning og koordinering på hovedkvarternivå. Vi vil arbeide videre for at UNDAF framstår som et godt samarbeidsverktøy for FN og de enkelte landenes myndigheter. Vi er opptatt av at FN prioriterer godt styresett, kapasitetsbygging og nasjonalt eierskap i sitt samarbeid med de enkelte utviklingslandene og at tusenårsmålene skal danne grunnlaget for FNs utviklingsarbeid i de enkelte landene.

Det må bli en klarere kobling mellom hva som gir resultater og hva vi finansierer. Finansieringen må fremme effektiv måloppnåelse og samarbeid. Vi vil samarbeide med andre giverland for å gi kjernebudsjettene i FNs fond og programmer et løft og for å vri bistanden fra øremerkede midler over til midler som hele FN-systemet kan trekke på. Norge mener også at FN-systemet er for fragmentert og at det er for mye konkurranse om givermidler mellom en rekke små FN-organisasjoner.

Det er viktig at FN også samarbeider tett med Bretton Woods-institusjonene, spesielt Verdensbanken, om de nasjonale fattigdomsstrategiene (PRSP – Poverty Reduction Strategy Papers). Videre er det viktig at organisasjonen arbeider for å få til en bedre samordning mellom de bilaterale og multilaterale aktørene på landnivå. FN må støtte opp om de nye finansieringsmekanismene med såkalte sektorprogrammer og budsjettstøtte og må bistå mottakerlandene til å dra nytte av denne nye, koordinerte bistanden.

5 Saker som behandles i 3. komité

5.1 Menneskerettighetsspørsmål

(Dagsordenspunkt 72)

Bakgrunn

FN-pakten forplikter medlemsstatene til å sikre menneskerettighetene og de grunnleggende frihetene for sine innbyggere og gir FNs organer en del av ansvaret for at dette blir gjennomført. Det internasjonale avtaleverket om menneskerettighetene har vokst betydelig siden FN vedtok Verdenserklæringen om menneskerettighetene i 1948. I dag omfatter FNs avtaleverk om menneskerettighetene i alt 9 selvstendige konvensjoner som setter plikter for staten og gir rettigheter til individene. Hovedproblemet i dag er at de universelle rettigheter som er nedfelt i internasjonale konvensjoner ikke respekteres. Spriket mellom forpliktelser og realiteter, og mellom retorikk og handling, er iøynefallende i mange land.

FNs paktens artikkel 68 opprettet FNs menneskerettighetskommisjon som har eksistert siden 1946. Som et viktig element i FNs reformprosess vedtok FNs generalforsamling opprettelse av et Menneskerettighetsråd i 2006. Rådet har 47 medlemsland og erstatter Menneskerettighetskommisjonen.

Opprettelsen av det nye Menneskerettighetsrådet som et organ direkte underlagt Generalforsamlingen er et signal om økt vekt på denne delen av FNs mandat. Mens Menneskerettighetskommisjonen bare hadde en seks ukers årlig sesjon, møtes Menneskerettighetsrådet med jevne mellomrom gjennom hele året. Dette har gitt mulighet til å styrke FNs menneskerettighetsarbeid, blant annet gjennom en mer kontinuerlig behandling av dagsaktuelle brudd på menneskerettighetene. Alle land skal nå også undergis en periodisk landspesifikk gjennomgang av menneskerettighets-situasjonen.

I likhet med Menneskerettighetskommisjonen danner Menneskerettighetsrådets forslag og anbefalinger et viktig grunnlag for behandlingen av menneskerettighetsspørsmål i Generalforsamlingen

Den aktuelle situasjonen

Arbeidet med menneskerettighetene er politisk sensitivt. Nye institusjoner som Menneskerettighetsrådet har ikke redusert de politiske motsetninger som er en del av menneskerettighetsarbeidets natur. Det er skarpe skillelinjer mellom forkjempere av menneskerettighetene og land som ønsker å unngå kritikk og som avviser dette som innblanding i indre anliggender, mellom vestlige land som tradisjonelt har fokusert mest på politiske og sivile rettigheter, og utviklingsland som primært ønsker fokus på kulturelle, økonomiske og sosiale rettigheter, rasisme og retten til utvikling. Økende oppmerksomhet på religion, livssynsspørsmål og ytringsfrihet og overholdelsen av menneskerettighetene i kampen mot terrorisme, representerer nye utfordringer for arbeidet med menneskerettighetene.

Arbeidet i 3. komité under den 61. generalforsamling var som tidligere sterkt politisert og polarisert. Særlig i familierelaterte spørsmål, forholdet mellom religions/livssynsspørsmål og ytringsfrihet, markerte de muslimske land en stadig tydeligere holdning og fikk i stor grad støtte fra mange utviklingsland. Høstsesjonen vil først og fremst bli husket for vedtakene om to nye menneskerettighetsinstrumenter: Den internasjonale konvensjon om vern og fremme av funksjonshemmedes rettigheter og verdighet og Den internasjonale konvensjon for vern av alle personer mot forsvinninger under tvang.

Som i Menneskerettighetsrådet var Norge en aktiv pådriver i arbeidet for å sikre mot diskriminering basert på seksuell legning og kjønnsidentitet.

Norges holdning

Norge har konsekvent gått inn for å styrke FN's rolle i det internasjonale menneskerettighetsvernet. Krenkelser av menneskerettighetene, uavhengig av hvor de finner sted, angår hele verdenssamfunnet. Arbeidet for å sikre at etablerte menneskerettighetsnormer håndheves internasjonalt har høy prioritet fra norsk side. Vi har aktivt støttet opp om reformprosessen i FN på menneskerettighetsfeltet og vil fortsatt arbeide for å bedre FN's apparat til å reagere på alvorlige og akutte krenkelser av menneskerettighetene.

Fra norsk side er det viktig å bevare Menneskerettighetskommisjonens

positive bidrag til det nye Menneskerettighetsrådet, med særlig vekt på å bevare spesialrapportørens uavhengige stilling, samt den aktive rollen til observatørstater og ikke-statlige organisasjoner.

Norge legger også betydelig vekt på behovet for å styrke traktatorganene og FNs høykommissær for menneskerettigheter og er blant de største frivillige bidragsyterne til Høykommissæren.

Fra norsk side legges det vekt på menneskerettighetenes konfliktforebyggende rolle og deres viktige funksjon i fredsbygging og postkonfliktsituasjoner. Norge er aktiv deltaker i forhandlinger om resolusjoner og vedtak og vil som tidligere år lede forhandlingene om resolusjonene om menneskerettighetsforsvarere og internt fordrevne personer. Arbeidet med å fremme urfolks, kvinners og barns rettigheter står sentralt i norsk menneskerettighetspolitikk, og vil være sentrale tema under årets generalforsamling. Det er en særlig prioritert sak for Norge å sikre at Urfolkserklæringen som ble vedtatt av Menneskerettighetsrådet, blir vedtatt. Norge vil fortsatt arbeide for å gjenopprette konsensus i det internasjonale arbeidet med å bekjempe rasisme og diskriminering.

5.2 FNs høykommissær for flyktninger

(Dagsordenspunkt 44)

Bakgrunn

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har som mandat å yte assistanse og internasjonal beskyttelse til personer som blir forfulgt og må flykte på grunn av rase, religion, nasjonalitet, tilhørighet til sosial gruppe eller politisk oppfatning. UNHCR skal også bidra til å løse verdens flyktningproblemer. De viktigste rettslige instrumentene er FNs flyktningkonvensjon av 1951 med tilleggsprotokoll av 1967. UNHCRs mandat ble definert av FNs generalforsamling i 1950, og mandatets varighetsbegrensning ble bestemt fjernet av 58. generalforsamling. Etter pålegg fra FNs generalsekretær, Sikkerhetsrådet eller Generalforsamlingen har UNHCR også fått ansvar for 5 millioner internt fordrevne. Etter vedtak internt i FN i desember 2005 har UNHCR fått ytterligere ansvar for beskyttelse av internt fordrevne i en del utvalgte land.

Organisasjonens virksomhet gjennomgås og overvåkes av Eksekutiv-

komiteen (72 medlemsland i 2007) som møtes formelt én gang i året, men flere ganger som «arbeidsgruppe» (Standing Committee). Norge har for tiden nestledervervet i Eksekutivkomiteen. UNHCR rapporterer årlig til Generalforsamlingen og ECOSOC. UNHCRs budsjett for 2007 beløper seg til USD 1,04 mrd utenom tilleggsprogrammene. Bare om lag tre prosent av virksomheten finansieres over FNs regulære budsjett. Resten baseres på frivillige bidrag.

Den aktuelle situasjonen

UNHCR yter ulike former for bistand til over 21 millioner mennesker, under halvparten av disse er flyktninger. UNHCRs mandat omfatter ikke palestinske flyktninger (fire millioner under UNRWA) og ca. 20 millioner av verdens om lag 26 millioner internt fordrevne fordelt på et femtitalls land.

Antallet flyktninger har gått ned de siste årene og var ved utløpet av 2005 det laveste siden 1980 (8,4 millioner). Men flere langvarige flyktningssituasjoner har vist seg svært vanskelige å få avviklet. UNHCR har stilt seg i spissen for en forsterket internasjonal innsats for å finne varige løsninger. For å styrke flyktningenes beskyttelse har UNHCR fått enighet om en omfattende handlingsplan, Agenda for Protection.

Debatten på 61. generalforsamling om rapporten fra FNs høykommissær for flyktninger fokuserte på de viktigste utfordringene for UNHCR – å motvirke intoleranse, legge forholdene til rette for asylsøkere og få til en effektiv overgang mellom nødhjelp og mer langsiktig utviklingssamarbeid. Det ble også gitt mye ros til at Høykommissæren trapper opp arbeidet med internt fordrevne. Mange land var likevel opptatt av at dette ikke må gå på bekostning av arbeidet med flyktninger, som er UNHCRs hovedmandat.

Norges holdning

Norge har lenge hatt et sterkt engasjement i flyktningsspørsmål, er medlem av Eksekutivkomiteen og den 6. største bidragsyteren. I tillegg til direkte støtte til UNHCR på om lag 350 million kroner i 2006 kommer betydelige bidrag til norske frivillige organisasjoner som samarbeider med UNHCR i felt. Dessuten mottar Norge som ett av få land «kvoteflyktninger» gjennom UNHCR til gjenbosetting i Norge.

Norge la i sitt innlegg om UNHCR på den 61. generalforsamlingen vekt på behovet for å revitalisere UNHCRs administrasjon og arbeidsmåte. I innlegget ble det videre framhevet at det er viktig at UNHCR styrker sitt kvinneperspektiv og tar på seg en større rolle i forhold til internt fordrevne. I forhandlingene om den nordiske resolusjonen om UNHCR, ble omtalen av internflyktninger et vanskelig punkt. Det ble likevel aksept for at det er behov for at UNHCR innen sitt mandat, gjør mer for internt fordrevne.

5.3 Narkotikaspørsmål

(Dagsordenspunkt 109)

Bakgrunn

Narkotikaspørsmål har lenge stått sentralt i FNs arbeid. I 1946 ble FNs narkotikakommisjon opprettet som et rådgivende organ for ECOSOC. Organet skulle blant annet utarbeide utkast til internasjonale avtaler om kontroll av narkotika. Kommisjonens arbeid har resultert i FN-konvensjonen av 1961 om kontroll med narkotiske stoffer, konvensjonen av 1971 om psykotrope stoffer og konvensjonen av 1988 mot ulovlig omsetning av narkotiske og psykotrope stoffer. Samtlige konvensjoner er ratifisert av Norge. I henhold til Narkotikakonvensjonen av 1961 ble Det internasjonale narkotikarådet (INCB) nedsatt. Rådet skal påse at regjeringene etterlever konvensjonene. FNs narkotikaorgan (United Nations International Drug Control Programme – UNDCP) ble etablert i 1991. I 1997 ble UNDCP slått sammen med FNs senter for kriminalforebyggende tiltak til én enhet under navnet United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) med kontor i Wien.

Den aktuelle situasjonen

De viktigste milepælene i FNs historie på dette området er, i tillegg til de tre konvensjonene, den første internasjonale konferansen på minister-nivå om narkotikaproblemer, som ble holdt i Wien 1987, og Generalforsamlingens første spesialsesjon om narkotikaproblemer, som fant sted i New York i 1990. I juni 1998 ble det vedtatt et nytt og meget ambisiøst tiårsprogram på Generalforsamlingens andre spesialsesjon om narkotika-

spørsmål. Dette har som målsetting å få slutt på eller vesentlig redusere all ulovlig produksjon av kokablader, hasjissj og opiumvalmuer innen 2008. Programmet fokuserer på globalt samarbeid mot hvitvasking av penger tjent på ulovlig narkotikahandel. Bekjempelsen av narkotikatrafikken fra Afghanistan gis høy prioritet. Juridisk samarbeid over landegrensene og kontroll med og begrenning av syntetisk produserte narkotiske stoffer er sentrale elementer i programmet. De resultatene som er oppnådd under programmet, ble gjennomgått på et ministermøte i Narkotikakommisjonen våren 2003. Ministere fra ca. 120 land utarbeidet også en felles erklæring om kampen mot narkotika.

Norges holdning

Norge bidrar til FNs narkotikakontrollprogram (UNDCP), som årlig disponerer om lag 90 millioner USD til sitt arbeid. Til sammenlikning er omsetningsverdien av verdens narkotikahandel på årsbasis beregnet til ca. 500 milliarder USD. (Narkotika er verdens nest største handelsvare etter våpen; større enn olje og gass.)

Siden narkotikaproblemene har nær sammenheng med generelle utviklingstrekk som fattigdom, utdanning og helse, anser man det fra norsk side som viktig at også andre FN-organer enn de som har narkotika som spesialfelt, utvikler et narkotikaperspektiv på sin virksomhet. Spesielt gjelder dette kampen mot hiv/aids. På etterspørselsiden er det, slik Norge ser det, verken mulig eller ønskelig å skille tiltak mot narkotiske stoffer fra tiltak mot alkohol og andre avhengighetsskapende stoffer.

5.4 Spørsmål vedrørende kvinners stilling

(Dagsordenspunkt 65)

Bakgrunn

FNs kvinnekommisjon, Commission on the Status of Women (CSW), ble opprettet i 1946 som en funksjonell kommisjon under ECOSOC. Kommisjonens mandat er å fremme kvinners stilling i FNs medlemsland. Den har 45 medlemmer og møtes hvert år til en sesjon som går over to uker. Norge har vært medlem i periodene 1996–1999, 1980–1983 og

1969–1975. Kommissjonen rapporterer til Generalforsamlingen gjennom ECOSOC.

Kvinnespørsmål har stått som eget punkt på Generalforsamlingens dagsorden siden 1975. FN har siden den gang arrangert internasjonale kvinnekongresser i Mexico, København, Nairobi og Beijing. I juni 2000 avholdt Generalforsamlingen en spesialsesjon om oppfølgingen av Kvinnekongressen i Beijing: »Women 2000; Gender Equality, Development and Peace for the 21st Century«. Spesialsesjonen vedtok et sluttokument med tiltak for å styrke gjennomføringen av handlingsplanen fra Beijing. I 2005 ble det holdt en spesialsesjon under CSW-49 for å markere tiårsjubileet til handlingsplanen fra Beijing, der det ble vedtatt et sluttokument som bekreftet handlingsplanen.

Det er viktig å ivareta kvinners rettigheter i forhold til alle menneskerettighetsmekanismer. Som et ledd i arbeidet med å integrere spørsmål vedrørende brudd på kvinners menneskerettigheter i FNs kommisjon for menneskerettigheter, opprettet kommisjonen en stilling som spesialrapportør for vold mot kvinner. Spesialrapportøren har også et nært samarbeid med Kvinnekommissjonen. Kvinners menneskerettigheter har siden 1999 blitt spesielt behandlet under Menneskerettighetskommissjonen.

FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner (CEDAW) av 1979 trådte i kraft i 1981. 185 stater har nå ratifisert konvensjonen. Bare FNs barnekonvensjon har flere tilsluttede parter enn denne. Mange av reservasjonene til Kvinnekonvensjonen er imidlertid svært omfattende. Norge og andre land har flere ganger protestert fordi reservasjonene ses som uforenlige med konvensjonstekstens innhold og intensjon. Etterlevelse av Kvinnekonvensjonen overvåkes av en ekspertkomité, CEDAW-komiteen, bestående av 23 personer. Norge var sist representert i komiteen i perioden 1996–1999. Norge leverer sin syvende rapport til CEDAW i 2007 og blir eksaminert august 2007.

Den 54. generalforsamlingen vedtok en valgfri tilleggsprotokoll om individuell klageadgang under Kvinnekonvensjonen.

Den aktuelle situasjonen

Den valgfrie tilleggsprotokollen om individuell klageadgang til Kvinnekonvensjonen trådte i kraft 22. desember 2000. CEDAW-komiteen vil

behandle disse sakene. Norge ratifiserte den valgfrie protokollen i mars 2002. Pr. juni 2007 har 88 land ratifisert tilleggsprotokollen.

Under behandlingen av likestillingsspørsmål under 61. generalforsamling, fokuserte Norges innlegg på behovet for bedre integrasjon av kjønns-perspektiv i FN som helhet. Videre la Norge til grunn at den planlagte FN-reformen bød på en anledning man ikke må la gå fra seg til å få en styrket stemme for kvinners rettigheter både sentralt og på landnivå. Ellers ble Norges styrkede prioritering og ressursallokering i budsjettet til kvinner og likestilling i utviklingssamarbeidet presentert. Norges engasjement i forhold til Verdensbankens handlingsplan, Gender as Smart Economics, ble også lagt frem. Behovet for å integrere et kjønnsperspektiv i den nye Fredsbyggingskommisjonen i henhold til Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet ble tatt opp og Norge forpliktet seg til å være målbærer for dette. Norge støttet resolusjoner for å intensivere innsatsen angående vold mot kvinner og trafficking av kvinner og jenter, som begge ble vedtatt uten votering.

Hovedtema for FNs 51. kvinnekommisjon var avskaffelse av diskriminering og vold mot jentebarn. Som observatør deltok Norge ikke i avstemninger, men arbeidet for at de tiltakene som ble truffet, skulle være så konkrete og forpliktende som mulig, samt at de ikke ville svekke andre resolusjoner om samme tema. Den norske delegasjonen arrangerte også, sammen med Island og Danmark, en «side-event» med fokus på den nordiske farsrollen.

De fleste landene benyttet generaldebatten til å fokusere på både egen implementering av Beijing-plattformen, nasjonale utfordringer og utfordringer man står overfor internasjonalt. Norges innlegg fokuserte blant annet på likelønn mellom menn og kvinner, vold mot kvinner og barn, da spesielt med fokus på kjønnslemlestelse, og FN-reform, da særlig behovet for en sterk og uavhengig enhet som arbeider med kvinnespørsmål. Norge støtter også anbefalingene fra den såkalte Pinheiro-rapporten om vold mot barn, som legger til grunn at dette er et verdensomspennende problem og at det er opp til de aktuelle myndighetene å hindre at dette finner sted.

Kommisjonen kom med flere anbefalinger til statene, blant annet å gjennomgå og revidere lover som diskriminerer mot kvinner og jenter og fremme tiltak for å redusere fattigdom og sosiale og økonomiske forskjeller, da spesielt i et kjønnsperspektiv. Statene ble også anbefalt å ta sær-

skilte forholdsregler for å sikre kvinners rettigheter i krig og konfliktsituasjoner, samt og ta i bruk nødvendige virkemidler for å sikre kvinners rett til helse og utdanning.

Norges holdning

I FN har Norge sammen med øvrige nordiske land holdt høy profil i kvinnespørsmål. For å sikre nær kontakt med FN om disse spørsmålene har Norge, ofte sammen med de nordiske landene, møte med Generalsekretærens spesialrådgiver for kvinne- og likestillingsspørsmål under Kvinnekommisjonens sesjon. Dette er i tråd med nasjonal politikk og regjeringens prioritering av kvinner og likestilling i utviklingssamarbeidet som en av fire hovedprioriteringer. I forhold til det pågående arbeidet med reform av FN, arbeider Norge, i nært samarbeid med de andre nordiske landene, aktivt for å forbedre den institusjonelle forankringen av kvinne- og likestillingsarbeidet i FN.

5.5 Fremme og beskyttelse av barns rettigheter

(Dagsordenspunkt 68)

Bakgrunn

En rekke internasjonale instrumenter ligger til grunn for behandlingen av barns rettigheter. Konvensjonen om barnets rettigheter ble vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989 og har i år 18 års jubileum. Med sine 191 parter er konvensjonen den av FNs menneskerettighetskonvensjoner som har størst tilslutning. Den inneholder både sivile og politiske, sosiale og kulturelle rettigheter og omfatter alle under 18 år (hvis ikke myndighetsalderen inntreffer tidligere). Konvensjonen slår fast at hensynet til barnets beste skal være et overordnet prinsipp i behandlingen av barn. Andre viktige prinsipper er ikke-diskriminering, barns rett til overlevelse og utvikling samt barns deltakelse og rett til å bli hørt i saker som angår dem. FNs barnekomité fører tilsyn med statenes håndhevelse av konvensjonen. Medlemslandene skal hvert femte år rapportere til komiteen. Rapportene blir gjennomgått av komiteen på møter med representanter for de aktuelle landene skal svare på spørsmål. Alternative rapporter

fra NGOer legges ofte også frem. Komiteen avslutter behandlingen av rapportene ved å framlegge konklusjoner fra gjennomgåelsen og anbefalinger om videre oppfølging. Komiteen har også utarbeidet en rekke tilleggskommentarer om fortolkning av forpliktelsene i konvensjonen, blant annet en nylig kommentar mot fysisk straff. Barnekomiteén anbefalte i sin tid FN-studien om barn og væpnet konflikt, den såkalte Machel-studien, og det var også Barnekomiteen som tok initiativ til FN studien om vold mot barn som ble lansert høsten 2006. Norge er representert i komiteén ved professor Lucy Smith.

I 2000 vedtok FNs generalforsamling en tilleggsprotokoll til Barnekonvensjonen om barn i væpnet konflikt som forplikter statene til ikke å tvangsrekruttere personer under 18 år til væpnede styrker. Når det gjelder frivillig rekruttering, pålegges statene å heve dagens 15-årsgrense til 16 år som et minimum, men protokollen åpner for at stater også kan binde seg til en 17- eller 18-årsgrense for slik rekruttering. Det er et betydelig problem at opprørs- eller frigjøringsbevegelser og andre ikke-statlige, væpnede grupper rekrutterer og bruker personer under 18 år som soldater. Statene forpliktet derfor gjennom protokollen til å treffe tiltak for å forhindre denne praksisen. Norge undertegnet protokollen i 2000. Protokollen ble ratifisert i 2003. I vedtaket stadfestes det at Norge binder seg til en 18-årsgrense for frivillig rekruttering til Forsvaret. Norges første rapport om tilleggsprotokollen ble behandlet av barnekomiteen i 2007.

Våren 2000 ble også tilleggsprotokollen til konvensjonen om salg av barn, barneprostitusjon og barnepornografi ferdigforhandlet. Norge ratifiserte den i 2001. Protokollen innebærer en styrking av Barnekonvensjonen, særlig fordi den pålegger statene å gjøre en lang rekke handlinger knyttet til salg av barn, barneprostitusjon og barnepornografi straffbare i sin lovgivning. Protokollen definerer salg av barn, barneprostitusjon og barnepornografi. Behovet for internasjonalt samarbeid, blant annet i form av gjensidig juridisk bistand, framheves. Norges første rapport om gjennomføringen av protokollen ble behandlet av barnekomiteen i mai 2005, samtidig med behandlingen av Norges 3. konvensjonsrapport.

I år 2000 vedtok FNs Generalforsamling også en konvensjon om bekjempelse av grenseoverskridende organisert kriminalitet samt to utfyllende protokoller om handel med mennesker, særlig kvinner og barn, og menneskesmugling. Videre ble det i 2001 vedtatt en utfyllende proto-

koll om ulovlig produksjon og handel med våpen. Norge ratifiserte konvensjonen og de utfyllende protokollene i juni 2003.

ILOs konvensjon om de verste former for barnarbeid fra 2001 representerer et viktig supplement til FNs barnekonvensjon og ILOs minstealderkonvensjon. Konvensjonen pålegger partene å forby barnarbeid som slavearbeid og andre former for tvangsarbeid, kommersiell seksuell utnyttelse og arbeid som utsetter barn for ulykkes- eller helsefare.

I lys av anbefalingen i FN-studien om barn rammet av væpnet konflikt utnevnte FNs Generalsekretær i 1997 en egen spesialrepresentant for barn og væpnet konflikt. I tillegg til å rapportere til FNs Generalforsamling og Menneskerettighetsrådet har Spesialrepresentanten siden 1999 deltatt i Sikkerhetsrådet ved behandlingen av Generalsekretærens årlige rapport om barn i væpnet konflikt. Av viktige resolusjoner vedtatt av Rådet fremheves særlig 1539 (2004), med oppfordring til partene i konflikt til bl.a. å utarbeide handlingsplaner for å stanse rekruttering av barnesoldater, og 1612 (2005), som besluttet å etablere en egen arbeidsgruppe om barn og væpnet konflikt som møter jevnlig for å behandle konkrete situasjoner med graverende brudd på barns rettigheter; herunder rekruttering og bruk av barnesoldater, bortføringer, drap og lemlestelse av barn, angrep på skoler og sykehus, voldtekt og grove seksuelle overgrep og mangel på tilgang til humanitær bistand. Tiltak for å beskytte barn i FNs fredsbevarende operasjoner, etablering av barnebeskyttelsesrådgivere, samt nulltoleranse for overgrep mot barn er også blant de spørsmål Rådet fokuserer på. Radhika Coomaraswamy ble utnevnt til ny spesialrepresentant i 2006. Som visegeneralsekretær har hun en uavhengig talsmannsrolle for barns rettigheter i konfliktsituasjoner og hun bidrar til et kontinuerlig internasjonalt søkelys på problemene på høyt nivå.

FNs generalforsamling i 2001 ba generalsekretæren utnevne en uavhengig ekspert for å utrede omfanget av vold mot barn og forebygging og respons. Paulo Pinheiro fikk dette oppdraget i 2003 og fremla sin endelige rapport til 61. generalforsamling etter en bredt deltakende konsultasjonsprosess som involverte FN systemet, regionale organisasjoner, regjeringer, samt NGOer og sivilt samfunn. Prosessen var unik med deltakelsen av barn og unge fra alle regioner. Rapporten presenterte et dystert bilde av omfanget av vold mot barn i alle deler av verden. Hovedbudskapet er at ingen vold kan forsvares og all vold kan forebygges. Studien inneholder en serie overordnede og konkrete anbefalinger mht. å forebygge vold mot

barn i hjem, skole, andre institusjoner, arbeidssituasjoner og i samfunnet. Rapporten er et instrument for handling. Den bredt deltagende prosessen og den transparente måte å arbeide på, har skapt tillit i land på tvers av alle regioner. En pedagogisk og barnevennlig utgave av studien vil bli presentert. Norge har på flere måter bidratt til å få spørsmålene på den internasjonale dagsorden og er opptatt av den konkrete oppfølging på internasjonalt, regionalt og nasjonalt nivå.

HKH Kronprinsen deltok som æresgjest og holdt et innlegg på vegne av Norge. I innlegget ble det lagt vekt på at vold mot barn lar seg forhindre og at vi alle har et ansvar for å forhindre slike overgrep. HKH Kronprinsen deltok dessuten på en rundebordskonferanse med representanter for barneorganisasjoner hvor han fremhevet Norges positive erfaringer med eget barneombud. Blant enkelte av de medlemsstater hvor fysisk avstraffelse av barn ikke er forbudt, ble Generalsekretærens rapport møtt med skepsis. I resolusjonen som ble vedtatt inviteres den uavhengige ekspertene for studien mot vold i samarbeid med alle relevante FNs organisasjoner og fonds å fremme en bred distribusjon av studien, samt bidra til en integrert tilnærming for å forebygge og respondere på alle former for vold mot barn.

Den aktuelle situasjonen

En kort statusrapport legges årlig frem om FNs Barnekonvensjon og lederen av komiteén inviteres til å gi en muntlig rapport om komiteens arbeid. Barnekomiteen er kjent for sitt meget solide arbeid og etterslepet i behandling av landrapporter er nå sterkt redusert. Barnekomiteen setter stadig søkelys på nye utfordringer.

Spesialrepresentanten for barn og væpnet konflikt har igangsatt et prosjekt med å vurdere erfaringene fra FN studien om barn rammet av væpnet konflikt fra 2006 og skal til 62. Generalforsamling presentere en fremtidsrettet strategi for å håndtere ulike problemstillinger knyttet til barn og konflikt over de neste ti år. Nye utfordringer, nye trusler og nye prioriteringer vil bli drøftet og formålet vil være å fornye engasjement og handling fra alle involverte parter. Norge har vært med å støtte dette prosjektet. I tillegg fremlegges Generalsekretærens årlige rapport om barn og væpnet konflikt som bl.a. omhandler lister over myndigheter og væpnede grupper som involverer barn i deres militære virksomhet. Blant nye utfordringer er

seksuell vold og det er nære forbindelser mellom Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 (2000) om kvinner, fred og sikkerhet og resolusjon 1612 om barn og væpnet konflikt som inneholder en overvåkingmekanisme for seksuelle overgrep.

Særlig oppmerksomhet vil knytte seg til oppfølgingen av FN-studien om vold mot barn som ble fremlagt ved en høynivåmarkering på FNs 61. generalforsamling. Vold mot barn vil også være hovedtema for årets omnibusresolusjon om barns rettigheter. FN-studien har skapt et bredt internasjonalt engasjement og det er store forventninger til oppfølging. Det ble ikke tatt endelig beslutning mht. oppfølgingen på internasjonalt plan. Den uavhengige ekspertene foreslo opprettelse av en spesialrepresentant for Generalsekretæren. Generalforsamlingen vedtok imidlertid et kompromiss ved å gi den uavhengige ekspertene et nytt mandat for den første fasen av oppfølgingen og sammen med FN-organisasjonene legge frem forslag til den videre oppfølging i FN. På bakgrunn av en ordning etablert over tid kjøres forhandlingene i første rekke av EU og GRULAC, de latinamerikanske og karibiske stater. Det var vanskelige forhandlinger mellom EU og GRULAC til dels pga. koplingen mellom avskaffelse av fysisk straff i skolen og forslaget om spesialrepresentant. Pinheiro vil på ny foreslå en uavhengig talsmanns- og pådriverrolle i form av en spesialrepresentant for bedre å samordne FN organisasjonenes arbeid på ulike nivå og for å sikre synlighet. Samtidig legger han vekt på FN organisasjonenes vilje til å følge opp og delta i et nært samarbeid på tvers i organisasjonen. Det arbeides fra flere hold i år med å forberede behandlingen på et tidligere tidspunkt i håp om å finne frem til en effektiv og samlende måte å følge opp studiens anbefalinger.

Norges holdning

Fremme av barns rettigheter er et prioritert tema for Norge i FN. Norge har deltatt aktivt i de multilaterale forhandlingsprosessene som har styrket det normative grunnlaget for beskyttelse av barn og bedring av deres levekår. Det viktigste framover blir å bidra til at dette normative grunnlaget implementeres og at barns situasjon reelt bedres.

I arbeidet med beskyttelse har Norge vært en pådriver når det gjelder barn og væpnet konflikt, fredsprosesser og postkonfliktsituasjoner. Spørsmål knyttet til barn assosiert med væpnede hærer og grupper er

spesielt prioritert. Norge har i denne sammenheng også arbeidet aktivt for at beskyttelse av sivile i konflikt, både barn og voksne, skulle få økt oppmerksomhet i Sikkerhetsrådet. Etter at Norge trådte ut av Sikkerhetsrådet er dette engasjementet videreført i en uformell vennegruppe i New York og gjennom Human Security Network. I tillegg samarbeider Utenriksdepartementet nært med norske organisasjoner og forskningsmiljøer om disse spørsmålene. Barn rammet av væpnet konflikt og deres beskyttelse er et hovedområde i oppfølgingen av norsk utviklingsstrategi for barn og ungdom i Sør. Norge har bl.a. støttet opprettelsen av overvåkings- og rapporteringssystemet i henhold til Sikkerhetsrådsresolusjon 1612 og bidrar til prosessen med 10 års gjennomgangen av Machel-studien om barn og væpnet konflikt. Norge støtter også de såkalte Parisprinsippene og retningslinjene fra februar 2007 for beskyttelse og reintegrering av barn som har vært assosiert med væpnede hærer og grupper.

Norge har vært med å drive frem FN-studien om vold mot barn og er opptatt av effektiv oppfølging. Også norske NGOer har vært aktivt med og gitt substansielle bidrag til studien. HKH Kronprins Haakon representerte Norge ved høynivå lanseringen på Generalforsamlingen i 2006. En lansering i Norge fant sted samtidig med den internasjonale lanseringen i NY. Det pedagogisk tilrettelagte materialet om studien er også oversatt til norsk. Studien angår også norske forhold. Man ser på FN-studien som et instrument for handling og er opptatt av at saken med globale dimensjoner ikke mister momentum og forblir høyt på den internasjonale agendaen. Norge vil arbeide for at alle sider ved studien følges opp og at man kommer frem til en oppfølgingsmodell som kan vinne bred tilslutning fra statene så vel som fra de aktive NGOene og som også vil ta hensyn til de unges forventninger. Tematikken er sektoroverskridende og omfatter menneskerettigheter, helse, beskyttelse og utvikling. Man har arbeidet for og vil fortsatt ansvarliggjøre FN-systemet. Flere av spørsmålene er imidlertid sensitive og krever en nærmere vurdering av behovet for en uavhengig talsmannsrolle. Det er også viktig å oppnå best mulig samordning og helhet.

6 Saker som behandles i 4. komité

6.1 FNs fredsoperasjoner

(Dagsordenspunkt 35)

Fredsoperativ innsats er en bærebjelke for FN som den globale organisasjon for fred og sikkerhet. Operasjonene hører med blant de mest sentrale temaer som behandles i Sikkerhetsrådet. Generalforsamlingens 4. komité behandler de fleste aspekter ved FNs fredsoperasjoner. Mandat for operasjonene gis imidlertid av Sikkerhetsrådet, og finansieringsspørsmål drøftes i 5. komité. Arbeidet i 4. komité forberedes av en egen spesialkomité som er åpen for alle land som bidrar eller har bidratt til operasjonene.

FNs operasjoner har utviklet seg fra å være rene militære, fredsbevarende aktiviteter til stadig mer komplekse, fredsbyggende operasjoner som inkluderer en rekke oppgaver som går ut over tradisjonelle militære aktiviteter. Den integrerte tilnærmingen innebærer at FN samordner militær, humanitær og utviklingsrettet innsats under en enhetlig ledelse i felt. Oppgavene omfatter bl.a. demobilisering og reintegrering av tidligere soldater, gjenoppbygging og reform av politi, rettsvesen og etter hvert også forsvar, tilsyn med at menneskerettighetene overholdes og avholdelse av valg, samt tilrettelegging for humanitær bistand og økonomisk gjenoppbygging.

Den aktuelle situasjonen

Per 30. april 2007 ledet FN, ved Avdelingen for fredsbevarende operasjoner (DPKO) i alt 15 fredsoperasjoner; tre i Europa: Georgia (UNOMIG), Kosovo (UNMIK) og Kypros (UNFICYP); tre i Midtøsten: Libanon (UNIFIL), Golan (UNDOF) og observatørkorpset UNTSO; 6 i Afrika: Elfenbenskysten (UNOCI), Etiopia/Eritrea (UNMEE), DR Kongo (MONUC), Liberia (UNMIL), Sudan (UNMIS) og Vest-Sahara (MINURSO); én i Sør-Amerika: Haiti (MINUSTAH); og to i Asia: India/Pakistan (UNMOGIP) og Øst-Timor (UNMIT). I tillegg har DPKO også ansvaret for tre politiske/fredsbyggingsoperasjoner; i Burundi (ONUB), Sierra Leone (UNIOSIL) og Afghanistan (UNAMA).

Det totale antall personell i disse 18 operasjonene er ca 103 000, herav 83 000 politi og militære. FN opprettholder med dette posisjonen som den ledende internasjonale fredsoperatør. Ingen annen organisasjon har et tilsvarende antall personell i fredsoperativ virksomhet.

Det store antall operasjoner og personell som deltar i disse, er en betydelig belastning på FNs kapasitet. Diverse reformtiltak er iverksatt de siste par årene for å styrke organisasjonens evne til å håndtere den fredsoperative innsatsen. Stikkord er personell, organisasjon, partnerskap, doktrine og ressurser. Den nye generalsekretærens forslag om reorganisering av avdelingen for fredsoperasjoner, med etablering av en ny avdeling for feltstøtte, har blitt mottatt med varierende grad av entusiasme blant medlemslandene.

Andre sentrale tema er sikkerhet for personellet, koordinering og samarbeid med ulike regionale og subregionale organisasjoner, og styrking av afrikansk fredsoperasjonskapasitet, jfr. toppmøtevedtaket om støtte til en tiårig handlingsplan. Disiplinære spørsmål vies også betydelig oppmerksomhet, bl.a. som følge av stadig nye avsløringer av seksuell utnyttelse og overgrep mot sivilbefolkningen i operasjonsområdene. En rekke tiltak er iverksatt for å ivareta FNs nulltoleransetilnærming.

Norges holdning

Norge ønsker å øke støtten til FNs fredsoperative innsats med særlig vekt på Afrika. Afrika er det kontinent der FN leder flest operasjoner og har langt mer personell engasjert enn i samtlige FN-operasjoner på andre kontinenter til sammen. Norge vil også støtte opp om FNs handlingsplan for styrking av afrikansk fredsoperasjonskapasitet, bl.a. gjennom «Training for Peace» og den kontakt vi gjennom dette programmet har etablert med Den afrikanske union (AU).

Vi vil også fortsette å støtte opp om den integrerte tilnærmingen i de FN-ledede operasjonene. Dette har vært Norges hovedanliggende i drøftelsene av generalsekretærens forslag om omorganisering av DPKO. Et toårig prosjekt ble iverksatt våren 2006 for å bidra til best mulig samvirke mellom de sikkerhetsrelaterte, humanitære og utviklingsorienterte elementene i operasjonene. Norge vil videreføre innsatsen for å styrke FN-apparatets evne til å forebygge, etterforske og sanksjonere seksuelle overgrep i tilknytning til operasjonene. Vi vil fortsette å legge særlig vekt på

kvinner og barns situasjon. Reform av sikkerhetssektoren (politi, rettsvesen og forsvar) er også et prioritert norsk innsatsområde. Norge støtter styrket kontakt mellom FN og ulike regionale organisasjoner, herunder samarbeidet mellom FN og NATO.

Per 30. april 2007 deltok Norge med 52 militære offiserer og 23 politifolk i seks av de femten pågående DPKO-ledede operasjonene, inkl. tre militære offiserer i operasjonen i Nepal, som ledes av FNs politiske avdeling (DPA). Tallet var vesentlig høyere fram til 25. april, som var avslutningsdatoen for Norges MTB-bidrag til FNs første større sjømilitære operasjon i Libanon (UNIFIL). Vi vil videreføre arbeidet med å legge til rette for deltakelse med en norsk-svensk ingeniøravdeling som del av FNs støtte til AUs operasjon i Darfur/Sudan.

6.2 Øst-Timor

(Dagsordenpunkt 147–149)

Bakgrunn

Øst-Timor var nesten 450 år en portugisisk koloni. Først i 1975 startet Portugal en dekoloniseringsprosess. Etter en kort borgerkrig erklærte nasjonalistbevegelsen Fretelin Øst-Timor selvstendig i 1975. Indonesia intervenerte, og fra 1976 var Øst-Timor innlemmet i Indonesia. På 1990-tallet økte den internasjonale oppmerksomheten rundt Øst-Timor, og Nobels Fredspris ble gitt til biskop Belo og Jose Ramos Horta. Det ble igangsatt samtaler mellom FN, Indonesia og Portugal om Øst-Timors fremtidige status. Soehartos avgang i 1998 og den nye president Habibis forslag om særstatus for Øst-Timor førte til framgang i forhandlingene. I mai 1999 ble det undertegnet en avtale som åpnet for en folkeavstemning om Øst-Timors fremtidige status. Avtalen inneholdt også bestemmelser om Indonesias ansvar for sikkerheten i Øst-Timor fram til folkeavstemningen. Sikkerhetsrådet vedtok i juni 1999 resolusjon 1286 som opprettet UNAMET (United Nations Mission to East Timor), og retningslinjer for arbeidet med å organisere og gjennomføre folkeavstemningen. Avstemningen ble avholdt i august 1999 med stor valgdeltakelse og 78.5% av befolkningen stemte for uavhengighet. Dette medførte at pro-indonesisk militstøttet av det indonesiske militæret gikk til angrep på sivilbefolkningen og ødela

store deler av landets infrastruktur. Omtrent 250 000 mennesker ble deportert eller flyktet til Vest-Timor. I september 1999 vedtok Sikkerhetsrådet resolusjon 1262 om opprettelsen av en flernasjonalt styrke med mandat til å gjenopprette fred og sikkerhet, beskytte UNAMET og støtte opp om humanitære operasjoner. Resolusjonen ble fulgt opp av Sikkerhetsrådsresolusjon 1272 med mandat for UNTAET (United Nations Transitional Administration in East Timor) som administrerte Øst-Timor fram til selvstendigheten 20. mai 2002. Det ble avholdt valg av grunnlovsgivende forsamling 30. august 2001, og Xanana Gusmao ble valgt til landets første president 14. april 2002. Etter selvstendigheten og fram til 20. mai 2006 var FN nærværende gjennom UNMISSET (United Nations Mission of Support in East Timor), som bistod i etableringen av bærekraftige statsinstitusjoner og støttet opp om demokratiseringsprosessen. Sikkerhetsrådet gav i slutten av april 2005 ett års forlengelse av FNs operasjoner til mai 2006 ved et modifisert FN-nærvær gjennom UNOTIL (United Nations Office in East Timor). UNOTILs mandat bestod i å ytterligere styrke den institusjonelle kapasiteten og konsolidere demokratiet.

Den aktuelle situasjonen

En ny politisk og humanitær krise ble utløst i april i 2006 etter uroligheter og påstander om diskriminering internt i forsvaret. Krisen førte til at sikkerhetsstrukturen brøt sammen og 150 000 mennesker flyktet fra sine hjem. Etter stort press gikk daværende statsminister Alkatiri av i juni 2006 og Ramos Horta ble innsatt som ny statsminister.

Øst-timoresiske myndigheter anmodet om militær- og politistøtte, og inngikk bilaterale avtaler om militærstøtte med Australia, New Zealand og Malaysia, samt avtale om politistøtte med Portugal. Øst-timoresiske myndigheter anmodet også om utvidet FN-tilstedeværelse. I august 2006 vedtok Sikkerhetsrådet enstemmig mandat for en ny FN-operasjonen på Øst-Timor, UNMIT (The United Nations' Integrated Mission in Timor Leste, SR 1703), som overtok etter UNOTIL. UNMITs mandat innebærer en vesentlig styrking av FNs tilstedeværelse, først og fremst gjennom en betydelig oppgradering av politibidraget.

Et kjernesporsmål i diskusjonene om UNMITs mandat har vært spørsmålet om operasjonen skulle ha en militær komponent eller om det militære nærværet skulle håndteres av den internasjonale styrken (Australia,

Malaysia, New Zealand og Portugal). Konklusjonen ble å la den internasjonale styrken stå inntil videre. Timoresiske myndigheter ønsket i utgangspunktet en FN-ledet militær styrke, men har senere endret standpunkt.

Øst-Timor avholdt nytt presidentvalg i mai 2007, og Ramos Horta ble valgt til ny president. Valget gikk i store trekk rolig for seg, og valgdeltakelsen var høy. Sikkerhetssituasjonen er i dag relativt rolig, men fortsatt labil. Øst-Timor har fortsatt begrenset kapasitet innen styresett og administrasjon og faglig bistand i årene fremover er derfor nødvendig for å videreutvikle godt styresett, sikkerhetssektoren og en velfungerende administrasjon.

Norsk holdning

Norge anerkjente aldri Indonesias okkupasjon av Øst-Timor. Det norske engasjementet for Øst-Timor startet i 1996 og ble trappet opp i forbindelse med folkeavstemmingen og de påfølgende urolighetene i 1999, blant annet i form av humanitær bistand. I Sikkerhetsrådet var Norge blant de første til å støtte datoen for selvstendighet. Norge har et langsiktig perspektiv på engasjementet i Øst-Timor, og har understreket at man fortsatt vil opprettholde et høyt nivå på bistanden. Det norske engasjementet har ytterligere økt etter den politiske krisen i 2006. På oppfordring fra øst-timoresiske myndigheter bistår Norge blant annet myndighetene i den pågående forsøningsprosessen. Norge har også opprettet stedlig representasjon i Dili. I FN har Norge vært en pådriver for at nedtrappingen av FNs nærvær ikke skal skje raskere enn sikkerhetssituasjonen og den lokale kapasiteten tillater. Dette lå også til grunn for Norges støtte til fortsettelsen av UNMISSET med ett år fra mai 2004 og fortsettelsen gjennom UNOTIL i en overgangsperiode og nå UNMIT.

6.3 Palestinske flyktninger – UNRWA

(Dagsordenspunkt 33)

Bakgrunn

Vedtaket av FNs delingsplan for Palestina i 1947 førte til opprettelsen av en jødisk stat i Palestina. De påfølgende krigshandlingene mellom jøder og

arabere førte til en palestinsk flyktningstrøm. En ny flyktningstrøm og flere internt fordrevne fulgte etter seksdagerskrigen i 1967. I 1949 ble UNRWA (United Nations Relief and Works Agency for Palestinian Refugees) opprettet som et «midlertidig» tiltak for å ivareta flyktningenes grunnleggende behov. Siden 1950 har organisasjonen hatt ansvar for undervisning, helsetjenester og sosialhjelp i de palestinske flyktningleirene i Jordan, Libanon, Syria, Vestbredden og Gaza. Da UNRWA ble opprettet, var det 900 000 registrerte palestinske flyktninger. I 2006 hadde UNRWA registrert ca. 4,3 millioner flyktninger. Av disse bor ca. 1,3 millioner i de 59 flyktningleirene som administreres av UNRWA. Det er store ulikheter mellom vertslandene når det gjelder flyktningenes rettigheter og adgang til lokalt utdanningstilbud og arbeidsmarked. For størsteparten av flyktningbefolkningen er UNRWA viktigste eller eneste tjenesteyter. Som følge av konflikten i det palestinske området er flyktningene på Vestbredden og i Gaza særlig sårbare.

UNRWAs mandat forlenges av FNs generalforsamling med få år om gangen i påvente av en endelig løsning på flyktningproblemet, og løper nå fram til 2008. UNRWAs leder (generalkommisjonær) rapporterer direkte til FNs generalforsamling. Hver høst presenterer UNRWAs leder årsrapport, budsjett og regnskap for Generalforsamlingen, som dermed utgjør organisasjonens «styre». Deretter innkalles de givene som ønsker å delta, til en giverkonferanse i forbindelse med Generalforsamlingen, der deres frivillige bidrag annonseres. Disse bidragene utgjør 95 prosent av UNRWAs faste inntekter. Organisasjonen har hovedkvarterer i Amman og Gaza. UNRWA er den langt største FN-organisasjonen i Midtøsten, med 26 000 lokalt ansatte og 110 internasjonalt ansatte. De fleste medarbeiderne er selv flyktninger som arbeider som lærere, leger, sykepleiere eller sosialarbeidere i flyktningmiljøet.

Den aktuelle situasjonen

Under FNs 61. generalforsamling var det i likhet med tidligere år sterk oppslutning om UNRWAs arbeid fra et flertall av FNs medlemsland. Et høyt konfliktnivå i det okkuperte området har sammen med høy befolkningsvekst bidratt til at UNRWAs behov for støtte er økende. De frivillige bidragene har ikke økt i takt med behovene, og dette gjør det vanskelig for UNRWA å opprettholde volum og kvalitet på tjenestene de yter overfor de palestinske flyktningene. Som følge av et høyt konfliktnivå har UNRWA

siden 2000 lansert flere større nødhjelpsappeller for å kunne fylle ekstraordinære behov. Nødhjelpsarbeidet omfatter akutthelsetjenester, matvarehjelp og reparasjon av ødelagte veier, bolighus og skolebygninger.

Blant palestinere flest har UNRWA en sterk symbolsk betydning. UNRWA oppfattes som det internasjonale samfunnets garanti for at de palestinske flyktningene ikke vil bli glemt. Enhver antydning til reduksjon av UNRWAs tjenester blir derfor oppfattet som tegn på at det internasjonale samfunnet har mistet interessen for å finne en løsning på det palestinske flyktningproblemet. Framtiden til de palestinske flyktningene vil bli avgjort i sluttstatusforhandlinger mellom israelske og palestinske myndigheter. De palestinske lederne framholder at deres krav i disse forhandlingene vil ta utgangspunkt i FNs resolusjon 194 av 11. desember 1948, som sier at alle palestinske flyktninger har rett til å vende tilbake til det stedet de flyktet fra, eller eventuelt til økonomisk kompensasjon.

Norges holdning

Norge har i mange år vært en av de betydeligste bidragsyterne til UNRWA. Siden 1998 har vårt frivillige, årlige bidrag vært på 100 millioner kroner. I 2007 ble dette øket til 150 millioner kroner. Som respons på UNRWAs nødhjelpsappeller har Norge i tillegg bidratt med ekstraordinære midler særlig øremerket til Gaza. I 2006 beløp det seg til 34 millioner kroner. Det israelske stengningsregimet med veisperringer og bygging av en såkalt sikkerhetsmur har sammen med gjentatte militæroperasjoner i det palestinske området gjort UNRWAs arbeid svært vanskelig. Norge har flere ganger tatt opp med israelske myndigheter UNRWA-personellets arbeidsforhold, personlige sikkerhet og adgang for hjelpesendinger.

Norge ble i 2006 innvalgt i UNRWAs rådgivende komité, og støtter det administrative og finansielle reformarbeid i organisasjonen. Målsettingen er å styrke dialogen mellom UNRWA, vertsland og giverland om organisasjonens ressursituasjon og resultater i en situasjon preget av finansiell knapphet.

7 Saker som behandles i 5. komité

7.1 FNs finansielle situasjon

(Dagsordenspunkt 132)

Bakgrunn

På nittitallet gikk FN gjennom en alvorlig finansiell krise. Den økonomiske situasjonen er fortsatt preget av at en rekke medlemsland er på etterskudd med betaling av medlemsbidrag. USA og Japan står her i en særstilling. Ved revisjonen av FNs bidragsskala i år 2000 krevde USA et tak for sitt bidrag på 22 prosent av det regulære budsjettet. Dette ble godkjent av generalforsamlingen mot at USA forpliktet seg til å nedbetale sin gjeld til FN. USA skal betale ca 27 prosent av budsjettene for fredsbevarende operasjoner, men den amerikanske kongressen har lenge motsatt seg å utbetale mer enn 25 prosent.

Den aktuelle situasjonen

FNs finansielle situasjon er fortsatt preget av sesongmessige likviditetsproblemer på grunn av sen og manglende innbetaling fra medlemslandene. Ved årsskiftet 2006/2007 var medlemslandenes samlede gjeld på USD 2,346 milliarder, ca 400 millioner lavere enn året før. Av dette var USD 362 millioner til det regulære budsjettet, USD 1,9 milliarder til FNs fredsbevarende operasjoner, USD 51 millioner til krigsforbryterdomstolene og USD 33,5 millioner til oppgradering av bygningsmassen i FN-hovedkvarteret i New York. USA er fortsatt den største skyldneren, med over USD 1 milliard i gjeld ved utgangen av 2006, mest til fredsbevarende operasjoner. Nest største skyldner til det regulære budsjettet var Brasil med USD 22,6 millioner, og til budsjettet for fredsbevarende operasjoner Japan, med USD 572,1 millioner.

FN vil komme i en vanskelig likviditetssituasjon hvis store bidragsland fortsetter å holde tilbake pliktige bidrag som ris bak speilet for å oppnå sine målsettinger i de pågående reformprosessene og på andre områder. Dette vil forsterke tendensen til at FN tidvis tyr til lån fra budsjettene til fredsbevarende operasjoner for å dekke kortsiktig gjeld. De fredsbevarende operasjonene er også kraftig utvidet i løpet av de siste årene, med

store økonomiske konsekvenser. Dette forsterker den negative effekten av at USA rutinemessig holder tilbake en stor andel av sine økonomiske forpliktelser når det gjelder fredsbevarende operasjoner, og kan ha direkte skadevirkninger for gjennomføringen av nye operasjoner. Også Japan har mye å svare for når det gjelder dette.

Norges holdning

Norge betaler hvert år sine faste bidrag til FN godt innenfor den fastsatte tidsfristen fortrinnsvis ved årets begynnelse. Vi fastholder at samtlige medlemsland må overholde sine betalingsforpliktelser i henhold til FN-pakten og betale bidragene i sin helhet, i tide og uten vilkår. Fra norsk side er vi kritiske til at større medlemsland pålegger begrensninger og betingelser for bruk av FNs budsjett og knytter dette spørsmålet opp mot reformprosessen i FN, og sågar bevisst pådrar seg gjeld til FN for å bruke det som politisk pressmiddel.

7.2 Programbudsjettet

(Dagsordenspunkt 129–130)

Bakgrunn

FNs budsjetter består av et regulært toårig programbudsjett og separate budsjetter for fredsbevarende operasjoner (ettårige), krigsforbryterdomstolene og de frivillige bidragene til FNs fond og programmer. Videre har FNs særorganisasjoner egne budsjetter (for oversikt over FN-systemet, se vedlegg). Det regulære FN-budsjettet skal dekke utgifter til lønninger og drift av sekretariatet, regionalkontorer, møtevirksomhet og gjennomføring av programmer. Annethvert år behandler generalforsamlingen forslaget til det regulære budsjettet, og årene imellom behandles det reviderte budsjettet samt budsjettrammen for det neste toårsbudsjettet.

Den aktuelle situasjonen

Den 61. generalforsamlingen oppjusterte det regulære budsjettet for toårsperioden 2006–2007 til om lag 4,2 milliarder USD (jfr vedlegg 3). En rekke

land som er særlig restriktive i budsjettsammenheng, som USA og Japan, men også Canada, Australia og EU, søker å begrense utgiftsveksten og mener at kutt og omdisponeringer er veien å gå.

Norges holdning

Fra norsk side anses det som særlig viktig at FN gjennomfører tiltak som styrker organisasjonen og gjør den mer strømlinjeformet og effektiv. Fra norsk side støtter vi Generalsekretæren fullt ut i dette arbeidet. Vi mener organisasjonen må sikres de nødvendige midler for å styrke FN's kjernevirksomheter og å gjennomføre de stadig mer omfattende mandater medlemslandene pålegger organisasjonen. Fra norsk side understreker vi at kjerneaktiviteter, særlig på områdene menneskerettigheter, humanitær virksomhet og utvikling, i større grad bør dekkes av det regulære FN-budsjettet.

7.3 Bidragsskalaen

(Dagsordenspunkt 134)

Bakgrunn

Hovedprinsippet ved fastsettelsen av bidragsskalaen for FN's regulære budsjett er at medlemslandene skal betale etter evne. Skalaen bygges opp rundt ti elementer, som gir særordninger og rabatter for bedre å reflektere betalingsevne, en komplisert formel basert på landets bruttonasjonalprodukt, befolkningens størrelse, gjeldsbyrde, og hvorvidt de tilhører gruppen av minst utviklede land (MUL). Skalaen har et gulv og et tak. Ingen land betaler mer enn 22 prosent (USA) og ingen mindre enn 0,001 prosent. Land som skylder full medlemskontingent for to år, mister stemmeretten i henhold til artikkel 19 i FN-traktaten.

Den aktuelle situasjonen

Under 61. generalforsamling ble det vedtatt å videreføre den eksisterende beregningsmåten for medlemslandenes andel av FN's budsjett. Forhandlingene om bidragsskalaen var vanskelige, da en rekke land og

ikke minst EU og Japan hevdet at skalaen ikke er rettferdig og inneholder flere tekniske skjevheter. USA var spesielt opptatt av at de nye store økonomiene, særlig Kina, India og Brasil, bør ta en større andel av budsjettet. G-77 anførte at USA hadde brutt inngåtte avtaler ved igjen å pådra seg en betydelig gjeld til FN, og derfor ikke fortjente å få beholde begrensningen på 22 prosent. Det ble til slutt konkludert med at den eksisterende beregningsmåten fortsatt er den eneste som medlemslandene kan samle seg om.

USAs «tak» på 22 prosent av det regulære budsjettet ble opprettholdt. Japan andel av ilignede bidrag ble fastsatt til 16,6 prosent. Tyskland er tredje største bidragsyter, med 8,6 prosent. Den store «rabatten» for utviklingsland med stort folketall er gjenstand for mye diskusjon. Kina betaler 2,7 prosent, India 0,45 prosent og Brasil 0,88 prosent. Russland har frivillig påtatt seg å betale 1,2 prosent, mens deres utliknete andel egentlig var under 1 prosent. Til sammenlikning er Norges bidragsandel fastsatt til 0,782 prosent. (Jfr vedlegg 2.)

Norges holdning

Fra norsk side setter vi det som et krav at medlemslandene betaler sine pålagte bidrag i tide, med fullt beløp og uten betingelser. Hovedprinsippet for fastsettelsen av ilignede bidrag må fortsatt være betalingsevne. Vi er skeptisk til mer eller mindre kreative forslag til nye elementer som tar sikte på at særlig rike land og store bidragsytere skal få redusert sine bidrag. Et problem er også at land med særlig stor rabatt etter gjeldende ordning, ikke ønsker noen form for endringer. En stor gruppe mellominntektsland søker også å opprettholde sine rabatter og endog redusere bidragene. Fra norsk side avviser vi ikke rimelige, rettferdige og varige endringer av bidragsskalaen. Vi støtter også arbeidet for å gjøre det lettere for land med store restanser å betale bidragene, for eksempel gjennom avbetalingsordninger.

7.4 Finansiering av FNs fredsbevarende operasjoner

(Dagsordenspunkt 142–157)

Bakgrunn

FNs to eldste observatørkorps (UNTSO i Midtøsten og UNMOGIP i Kashmir) finansieres direkte over FNs regulære budsjett. De øvrige fredsoperasjonene har egne ettårige budsjetter. Fordelingen av kostnadene følger en egen bidragsskala der de fem faste medlemmene av Sikkerhetsrådet betaler en større andel enn til det regulære budsjettet, mens utviklingslandene betaler 10–20 prosent av det de betaler til det regulære budsjettet.

Fra 2004 og fram til i dag har det vært en meget kraftig økning av budsjettene, i takt med økningen i antall utsendt personell og operasjonenes økende kompleksitet.

Den aktuelle situasjonen

FNs fredsbevarende operasjoner har i løpet av de senere år skiftet karakter fra å være i hovedsak militære operasjoner til integrerte operasjoner der den sivile del får stadig større betydning. Humanitære tiltak, demokratibygging, fremme og beskyttelse av menneskerettigheter og ikke minst avvæpning, demobilisering og reintegrering av stridende i det sivile liv, er sentrale elementer i dagens operasjoner (ref. kap. 6.1).

Den økte aktiviteten innebærer at budsjettet for fredsbevarende operasjoner har økt kraftig. Budsjettet for 2007–2008 er på 5,4 mrd USD. Budsjettåret går fra 1. juli til 30. juni.

Nyere operasjoner som i Elfenbenskysten, Liberia og Sudan har betydelige sivile komponenter og en humanitær søyle. Dette krever omfattende planlegging og samarbeid mellom FNs forskjellige organer og ikke minst mellom Avdelingen for fredsbevarende operasjoner (DPKO) og FNs humanitære- og utviklingsorganer. Kostnadsdelingen for tiltak i den humanitære søyle, hvorvidt stillinger og tiltak skal belastes det ordinære budsjett, samfinansieres med andre institusjoner (som for eksempel Verdensbanken), ved frivillige bidrag eller over budsjettet for fredsbevarende operasjoner, er for en stor del uavklart.

Det gjenstår fortsatt mye før man får hele systemet, de forskjellige avdelinger i Sekretariatet, FNs fond og programmer og FNs representasjon på landnivå, til å trekke sammen og bruke sine ressurser effektivt og samlet både i planleggingen og gjennomføringen av operasjonene. Uklare rapporteringsrutiner og instruksjoner, samt forskjellige typer finansiering (ilignede bidrag, frivillige bidrag og samfinansiering) skaper uklarheter både i forhold til planlegging og gjennomføring.

Norges holdning

Norge er opptatt av å støtte opp om FN som global fredsbevarer. Dette er etter vårt syn en av FNs kjerneoppgaver. FN må gis tilstrekkelige ressurser, både sentralt i sekretariatet og i felten, til å utføre stadig mer krevende og kompliserte operasjoner. Fra norsk side beklager vi sterkt at en rekke medlemsland ikke betaler sine bidrag i tide eller stiller betingelser i forbindelse med innbetalinger. Vi støtter aktivt tiltak for å bedre FNs evne til å planlegge og gjennomføre slike operasjoner. Dette er i tråd med anbefalingene fra Brahimi-rapporten fra 2000, som i hovedsak la grunnlaget for flerdimensjonale, integrerte operasjoner. I den pågående diskusjonen om kostnadsdeling mellom regulært budsjett, samfinansiering, frivillige bidrag og budsjettet for fredsbevarende operasjoner, mener Norge at tiltak med mandat fra Sikkerhetsrådet i hovedsak bør dekkes over operasjonsbudsjettet når det gjelder stillinger og midler til å få tiltakene i gang og i gjenge. Det begrunnes med at frivillige og andre bidrag for å gjennomføre humanitære og andre tiltak rettet mot sivilbefolkningen sjelden er for hånden ved operasjonsstart. Mobilisering av givere tar tid, særlig når det gjelder kostnadskrevende tiltak som avvæpning, demobilisering og reintegrering.

I generalsekretærens reformprogram er det bl.a. fremmet forslag om å konsolidere fredsbevarende operasjoner i ett samlet budsjett og å øke generalsekretærens budsjettfleksibilitet. Det er også fremmet forslag om å øke reservefondet for fredsbevarende operasjoner. Norge støtter disse forslagene og arbeider for en bedre og mer integrert planlegging og gjennomføring av operasjonene.

8 Saker som behandles i 6. komité

8.1 FNs folkerettskommisjon

(Dagsordenspunkt 84)

Bakgrunn

FNs folkerettskommisjon ble opprettet i 1947 for å ivareta Generalforsamlingens plikt etter FN-paktens artikkel 13 til å bevirke utvikling og kodifisering av folkeretten. Kommisjonen består av 34 medlemmer som velges av Generalforsamlingen for perioder på fem år. Medlemmene velges i personlig egenskap og representerer ikke sine respektive regjeringer. Kommisjonen har utarbeidet utkast til traktater på en rekke sentrale områder og har i nært samspill med Generalforsamlingens 6. komité spilt en nøkkelrolle i videreutviklingen og kodifiseringen av folkeretten. Folkerettskommisjonen avlegger hvert år rapport til Generalforsamlingen om sitt arbeid. Behandlingen av denne rapporten står sentralt i arbeidet i 6. komité, og betydelig tid går med til å gi føringer og angi prioriteringer for kommisjonens videre arbeid samt drøfte og kommentere tekstforslag som kommisjonen har lagt fram. Når et ferdig utkast til regler for et område i folkeretten foreligger, må det gjennom en endelig behandling i Generalforsamlingen. Her vil et hovedspørsmål være hvorvidt utkastet skal lede til en ny internasjonal konvensjon eller om andre løsninger er mer hensiktsmessig. Behandlingen kan enten skje direkte i Generalforsamlingen, eller forsamlingen kan velge å innkalle til en egen diplomatkonferanse for dette formålet.

Den aktuelle situasjonen

På Folkerettskommisjonens agenda står nå reservasjoner til traktater, diplomatisk beskyttelse (det vil si staters rett til intervensjon på vegne av sine egne borgere), ensidige statshandlinger, staters ansvar for skadelige følger av handlinger som ikke er i strid med folkeretten, internasjonale organisasjoners ansvar, delte naturressurser, fragmentering av folkeretten, utvisning av utlendinger, væpnede konflikters virkning på traktater, samt det nye temaet forpliktelsen til å utlevere eller straffeforfølge (*aut dedere aut judicare*).

Norges holdning

Norge legger meget stor vekt på betydningen av Folkerettskommisjonens arbeid. Det må imidlertid erkjennes at arbeidet i kommisjonen ofte kan ta lang tid. Norge støtter derfor tiltak som vil kunne effektivisere kommisjonen. Under temaet delte naturressurser har Norge tatt til orde for en folkerettslig regulering av grenseoverskridende grunnvannsressurser. Utnyttelse av slike må ses i sammenheng med regulering av andre vannressurser og følgelig reguleres noe annerledes enn utnyttelse av naturressurser som olje og gass. Det er viktig at kommisjonens arbeid avgrenses slik at det ikke berører spørsmål vedrørende eierskap og staters suverenitet over naturressurser på eget territorium. Når det gjelder internasjonalt ansvar, anser Norge at det er behov for folkerettslig regulering av staters objektive erstatningsansvar når lovlige handlinger i en stat medfører skade i en annen stat, slik at uskyldige ofre kan holdes skadesløse. Norge betoner også viktigheten av føre var-prinsippet. I kommisjonens arbeid med internasjonale organisasjoners ansvar, anses det fra norsk side som viktig at arbeidet tar behørig hensyn til organisasjonenes særegne situasjon.

8.2 Den internasjonale straffedomstolen (ICC)

(Dagsordenspunkt 78)

Bakgrunn

Vedtektene til Den internasjonale straffedomstolen (ICC) ble vedtatt med meget stort flertall på en diplomatkonferanse i Roma i juli 1998. Vedtektene trådte i kraft 1. juli 2002 etter seksti ratifikasjoner. Antallet statsparter er nå hundre. Domstolens sete ligger i Haag, Nederland. Philippe Kirsch (Canada) er domstolens president. Domstolens kompetanse er begrenset til saker som gjelder folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og alvorlige krigsforbrytelser, men listen kan utvides senere. Behandling av saker er ikke avhengig av særskilt aksept fra de involverte statene. Domstolen vil ha jurisdiksjon dersom forbrytelsen har funnet sted på territoriet til en part i vedtektene, eller dersom forbryteren er borger av en statspart. Videre vil både enkeltstater og FNs sikkerhetsråd kunne

bringe situasjoner inn for domstolen, og hovedanklageren kan også iverksette etterforskning på eget initiativ. Domstolen består av atten dommere, hvorav åtte er kvinner. Som hovedregel sitter dommerne i ni år, og de kan ikke gjenvelges. For å sikre kontinuitet ved domstolen ble en tredjedel av dommerpanelet ved første valg utpekt ved loddtrekning til å tjenestegjøre for tre år. Disse 6 dommerne kunne gjenvelges. Valg fant sted i 2006.

Den nordiske kandidaten Errki Kourula ble da gjenvalgt for ni år. Hovedanklager Luis Moreno Ocampo (fra Argentina) ble enstemmig valgt i april 2003. Norge undertegnet traktaten 28. august 1998 og ratifiserte den 16. februar 2000 som stat nummer sju. Norge var den første staten som ratifiserte avtalen om privilegier og immunitet for ICC, dens personell og personer som opptrer for den.

Den aktuelle situasjonen

Domstolen er nå fullt operativ. Domstolen har hittil fått henvist tre situasjoner fra statsparter: situasjonen vedrørende The Lord's Resistance Army i Uganda, situasjonen i Ituri i DR Kongo og situasjoner i Vest-Afrika i tiden etter landets ratifikasjon av Roma-vedtektene i 2002. Hovedanklageren har åpnet etterforskning i sakene fra Uganda og DR Kongo.

Domstolen har fått henvist situasjonen i Darfur som sin første sak fra Sikkerhetsrådet (resolusjon 1593). Hovedanklageren har åpnet etterforskning.

Norges holdning

Norge har hele tiden tilhørt pådrivergruppen i straffedomstolsprosessen. Norge ser domstolen som et viktig bidrag til demokratisering, rettsstatsbygging og fredsbygging. Fra norsk side vil man fortsatt bidra aktivt til å verne om ICCs integritet. Samtidig vil man arbeide for å integrere domstolen i systemet for beskyttelse av internasjonal fred og sikkerhet. Norge vil fortsette dialogen med de statene som har uttrykt betenkeligheter med domstolen, med sikte på å fremme bredest mulig oppslutning om ICC og dens målsettinger. I tillegg til Norges pliktige bidrag, har Norge bidratt til å støtte diverse programmer som domstolen administrerer.

8.3 Tiltak for å eliminere internasjonal terrorisme

(Dagsordenspunkt 110)

Bakgrunn

På tross av internasjonalt samarbeid representerer terrorisme et stort og vedvarende problem. Terroristorganisasjonenes virksomhet rammer uskyldige mennesker og utgjør en trussel mot fred, sikkerhet og demokratiutvikling. De siste årene har det vært et økende fokus internasjonalt og i FN på de utfordringene det internasjonale samfunnet står overfor i kampen mot terrorisme. Arbeidet har av denne grunn blitt intensivert i FN de senere årene.

I 1996 ble det nedsatt en ad-hoc komité om bekjempelse av terrorisme, og man har i de senere årene framforhandlet internasjonale konvensjoner om kamp mot terroristbombing (vedtatt 1997) og om finansiering av terrorisme (1999). I april 2005 ble konvensjonen mot kjernefysisk terrorisme vedtatt av Generalforsamlingen. Ad-hoc komiteen har de siste årene arbeidet med utkast til en generell terrorismekonvensjon, men uten å komme frem til avgjørende enighet. I mai 2006 fremmet FNs generalsekretær forslag til en helhetlig strategi for FNs arbeid i bekjempelsen av terrorisme. Strategien ble vedtatt ved konsensus under 61. generalforsamling og en har allerede påbegynt arbeidet med å implementere strategien. Debatten har vist at det er et stort ønske blant medlemslandene om å styrke innsatsen mot terrorisme, men det er fremdeles knyttet uenighet til spørsmål om hvordan terrorisme skal defineres.

Den aktuelle situasjonen

Debatten om internasjonal terrorisme er preget av ulik tilnærming mellom vestlige og arabiske stater til en definisjon av terrorhandlinger, dvs. hvem som skal omfattes av en helhetlig konvensjon m.v. De tragiske hendelsene 11. september 2001 satte selvsagt sitt preg på behandlingen av terrorismeresolusjonen under Generalforsamlingens sesjon i 2001, og i motsetning til tidligere lyktes man da i å oppnå konsensus om resolusjonen. Konsensus er bevart siden, men flere av de arabiske landenes tradisjonelle problemer med resolusjonen kommer likevel til overflaten. Mens de vestlige statene fordømmer alle former for terrorisme, fokuserer de arabiske statene mer

på de såkalte «underliggende» årsakene til terroraksjoner, som for eksempel kolonialisme og fremmed okkupasjon. De arabiske statene er opptatt av at man må prioritere å komme til enighet om en definisjon av begrepet terrorisme, og påpeker i den forbindelse at det er viktig å finne fram til en definisjon som ikke medfører at det man anser som «legitim» frihetskamp mot okkupasjonsmakter anses som terroristhandlinger. Hendelsene 11. september 2001 har også medført et ønske om å forsøke å forsere arbeidet for utarbeiding av en generell terrorismekonvensjon. Det er imidlertid et faktum at arbeidet i ad-hoc komiteen står i fare for å mislykkes på bakgrunn av nevnte uenigheter vedrørende spørsmålet om en definisjon av begrepet terrorisme. Første halvår av 2005 avga Høynevåpanelet og Generalsekretæren hver sin rapport med forslag til reform av FN, hvor blant annet definisjonen av terrorisme sto sentralt. Rapportenes forslag var å unngå å omtale «statsterrorisme» og ekskludere «frigjøringskamp» fra definisjonen. Denne holdning er videreført i den helhetlige strategien for bekjempelse av terrorisme som ble vedtatt ved konsensus under fjorårets generalforsamling. Tilnærmingen kan være en vei ut av uenigheten omkring definisjonen av terrorisme som har fastlåst forhandlingene om en generell terrorismekonvensjon. Så langt er det imidlertid intet gjennombrudd i disse spørsmålene, men det forventes at ad-hoc komiteens mandat videreføres, slik at den kan fortsette sine bestrebelser for å få i stand en generell terrorismekonvensjon og en eventuell verdenskonferanse om terrorisme.

Norges holdning

Fra norsk side har man lagt vekt på å bidra til å styrke det internasjonale samarbeidet om bekjempelse av internasjonal terrorisme og er aktive i flere fora. Norge er part i alle eksisterende globale antiterrorkonvensjoner, og norske myndigheter legger stor vekt på at de globale konvensjonene sikres så bred oppslutning som mulig. Bare på denne måten vil de kunne utgjøre effektive instrumenter i kampen mot internasjonal terrorisme. Norge støtter arbeidet med en generell terrorismekonvensjon. En slik konvensjon vil innebære global oppslutning om en anvendelig definisjon av terrorisme og dermed gjøre det mulig å løse en rekke politiske, juridiske og praktiske problemstillinger som i dag bidrar til å svekke den internasjonale innsatsen mot terrorisme.

8.4 Straffansvar for FN-tjenestemenn som begår kriminelle handlinger under tjenestegjøring i fredsbevarende operasjoner

(Dagsordenspunkt 82)

Bakgrunn

Det har i lengre tid pågått en debatt rundt spørsmålet om manglende straffeforfølgning av FN-tjenestemenn som begår seksuelle overgrep under tjenestegjøring i fredsbevarende operasjoner. Rådgiver for FNs generalsekretær avga i 2005 en rapport om problemer knyttet til seksuelle overgrep utført under tjenestegjøring (A/59/710). Det ble konkludert med at videre analyse av temaet var påkrevet og det ble på denne bakgrunn nedsatt en juridisk ekspertgruppe som skulle se på problemet med manglende straffansvar for tjenestemenn som deltar i fredsbevarende operasjoner på generelt grunnlag. I mars 2006 leverte den juridiske ekspertgruppen sin rapport (A/60/980). Gruppen kom med en rekke anbefalinger for å løse utfordringen knyttet til at FN-tjenestemenn som tjenestegjør i fredsbevarende operasjoner ikke holdes ansvarlig for kriminelle handlinger utført i tjeneste. Gruppen anbefalte blant annet at FN skal legge til rette for at det landet hvor den kriminelle handlingen ble begått (vertsstaten) skal straffeforfølge forholdet og at det ikke må tas for gitt at vertsstaten ikke har mulighet til å straffeforfølge kun av den grunn at det er et postkonfliktområde.

Den aktuelle situasjonen

I desember 2006 ble det opprettet en ad-hoc komité under generalforsamlingens 6. komité for å se nærmere på de juridiske spørsmålene som reises i ekspertgruppens rapport (resolusjon 61/29). Ad-hoc komiteen møtte første gang i april 2007.

Det er enighet om at det må være en nulltoleransgrense med hensyn til straffrihet for tjenestemenn som begår seksuelle overgrep under fredsbevarende operasjoner. I den grad det skulle finnes et vakuum i forhold til å straffeforfølge tjenestemenn for slike overgrep, er det enighet om at dette måtte fylles. Det ble fastslått at det eksisterer et vakuum i forhold til jurisdiksjon i tilfelle hvor vertsstaten ikke har mulighet til å straffeforfølge

ge, f. eks. fordi tjenestemannen allerede har forlatt landet og staten hvor tjenestemannen kommer fra (nasjonalstaten) mangler jurisdiksjon på grunn av manglende jurisdiksjon utenfor eget territorium.

Når det gjelder spørsmål om hvordan en best mulig kan fylle dette vakuumet, og om det er behov for en konvensjon, er dette fortsatt uavklart. En kan også tenke seg andre instrumenter som f. eks. en generalforsamlingsresolusjon, modellovgiving og eller svartelisting av stater som ikke tar ansvar. Ad-hoc komiteen besluttet i april å fokusere på de materielle spørsmålene og utsette spørsmålet om instrument til et senere tidspunkt. Komiteen diskuterte også forberedende tiltak som holdningsskapende arbeid.

Norges holdning

Norge tar problemet med manglende straffeforfølgning av tjenestemenn som begår kriminelle handlinger i fredsbevarende operasjoner svært alvorlig og hilser derfor velkommen opprettelsen av en ad-hoc komité under generalforsamlingens 6. komité som skal se nærmere på dette. Det har stor betydning for FNs omdømme, upartiskhet og integritet at dette problemet blir tatt på alvor. Etter norsk syn gir rapporten fra ad-hoc komiteen et godt grunnlag for videre arbeid med disse spørsmålene.

9 Vedlegg

VEDLEGG 1

United Nations

A/62/150

General Assembly

Distr.: General
19 July 2007

Original: English

Sixty-second session

Provisional agenda of the sixty-second regular session of the General Assembly*

**To convene at United Nations Headquarters, New York,
on Tuesday, 18 September 2007, at 3 p.m.**

1. Opening of the session by the President of the General Assembly (rule 31).
2. Minute of silent prayer or meditation (rule 62).
3. Credentials of representatives to the sixty-second session of the General Assembly (rule 28):
 - (a) Appointment of the members of the Credentials Committee;
 - (b) Report of the Credentials Committee.
4. Election of the President of the General Assembly (rule 30).
5. Election of the officers of the Main Committees (rule 30).
6. Election of the Vice-Presidents of the General Assembly (rule 30).
7. Organization of work, adoption of the agenda and allocation of items: reports of the General Committee (rule 21).
8. General debate (resolution 57/301).

A. Maintenance of international peace and security

9. Report of the Security Council (rule 13 (b)).
10. Report of the Peacebuilding Commission (resolution 60/180).
11. Elimination of unilateral extraterritorial coercive economic measures as a means of political and economic compulsion (resolution 58/316).

* Issued in accordance with rule 12 of the rules of procedure.

12. Support by the United Nations system of the efforts of Governments to promote and consolidate new or restored democracies (resolutions 60/253 and 61/226).
13. The role of diamonds in fuelling conflict (resolution 61/28).
14. Prevention of armed conflict.¹
15. The situation in Central America: progress in fashioning a region of peace, freedom, democracy and development (decision 60/508).²
16. Protracted conflicts in the GUAM area and their implications for international peace, security and development.¹
17. The situation in the Middle East (resolutions 61/26 and 61/27).
18. Question of Palestine (resolutions 61/22 to 61/25).
19. The situation in Afghanistan (resolution 61/18).
20. The situation in the occupied territories of Azerbaijan.¹
21. Question of the Comorian island of Mayotte (decision 60/503).
22. Necessity of ending the economic, commercial and financial embargo imposed by the United States of America against Cuba (resolution 61/11).
23. Question of Cyprus (resolution 58/316).²
24. Armed aggression against the Democratic Republic of the Congo (resolution 58/316).²
25. Question of the Falkland Islands (Malvinas) (resolution 58/316).²
26. The situation of democracy and human rights in Haiti (resolution 58/316).²
27. Armed Israeli aggression against the Iraqi nuclear installations and its grave consequences for the established international system concerning the peaceful uses of nuclear energy, the non-proliferation of nuclear weapons and international peace and security (resolution 58/316).²
28. Consequences of the Iraqi occupation of and aggression against Kuwait (resolution 58/316).²
29. Declaration of the Assembly of Heads of State and Government of the Organization of African Unity on the aerial and naval military attack against the Socialist People's Libyan Arab Jamahiriya by the present United States Administration in April 1986 (resolution 58/316).²
30. Assistance in mine action (resolutions 58/316 and 60/97).
31. Effects of atomic radiation (resolution 61/109).
32. International cooperation in the peaceful uses of outer space (resolutions 61/110 and 61/111).

¹ This item, which has not yet been considered by the General Assembly at its sixty-first session, remains on the agenda of that session. Its inclusion in the draft agenda of the sixty-second session is subject to any action the Assembly may take on it at its sixty-first session.

² This item remains on the agenda for consideration upon notification by a Member State.

33. United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (resolutions 61/112 to 61/115).
34. Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories (resolutions 61/116 to 61/120).
35. Comprehensive review of the whole question of peacekeeping operations in all their aspects.³
36. Questions relating to information (resolutions 61/121 A and B).
37. Information from Non-Self-Governing Territories transmitted under Article 73 e of the Charter of the United Nations (resolution 61/122).
38. Economic and other activities which affect the interests of the peoples of the Non-Self-Governing Territories (resolution 61/123).
39. Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples by the specialized agencies and the international institutions associated with the United Nations (resolution 61/231).
40. Offers by Member States of study and training facilities for inhabitants of Non-Self-Governing Territories (resolution 61/124).
41. Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples (resolutions 58/316 and 61/125 to 61/130 and decision 61/522).
42. Question of the Malagasy islands of Glorieuses, Juan de Nova, Europa and Bassas da India (decision 61/503 A).
43. Permanent sovereignty of the Palestinian people in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and of the Arab population in the occupied Syrian Golan over their natural resources (resolution 61/184).
44. Report of the United Nations High Commissioner for Refugees, questions relating to refugees, returnees and displaced persons and humanitarian questions (resolutions 428 (V), 57/186, 61/137 and 61/139).

B. Promotion of sustained economic growth and sustainable development in accordance with the relevant resolutions of the General Assembly and recent United Nations conferences

45. Report of the Economic and Social Council (rule 13 (b); General Assembly resolutions 3281 (XXIX) and 60/34 and Economic and Social Council decision 1982/112).
46. Implementation of the Declaration of Commitment on HIV/AIDS and the Political Declaration on HIV/AIDS (resolutions S-26/2 and 60/262 and decision 61/556).

³ This item remains on the agenda of the sixty-first session. Its inclusion in the draft agenda of the sixty-second session is subject to any action the General Assembly may take on it at its sixty-first session.

47. Sport for peace and development:
 - (a) Sport for peace and development (resolution 61/10);
 - (b) Building a peaceful and better world through sport and the Olympic ideal (resolutions 58/316 and 60/8).
48. Global road safety crisis (resolution 60/5).
49. 2001-2010: Decade to Roll Back Malaria in Developing Countries, Particularly in Africa (resolution 61/228).
50. Integrated and coordinated implementation of and follow-up to the outcomes of the major United Nations conferences and summits in the economic, social and related fields (resolutions 60/265, 60/283 and 61/244 to 61/246).
51. Culture of peace (resolutions 61/45 and 61/221).
52. The role of the United Nations in promoting a new global human order.¹
53. Information and communication technologies for development (resolution 58/316).
54. Macroeconomic policy questions:
 - (a) International trade and development (resolutions 1995 (XIX), 60/185 and 61/186);
 - (b) International financial system and development (resolution 61/187);
 - (c) External debt crisis and development (resolution 61/188).
55. Follow-up to and implementation of the outcome of the International Conference on Financing for Development:
 - (a) Follow-up to and implementation of the outcome of the International Conference on Financing for Development (resolutions 60/188 and 61/191);
 - (b) High-level dialogue for the implementation of the outcome of the International Conference on Financing for Development (resolution 61/191 and decision 61/544).
56. Sustainable development (resolution 61/194):
 - (a) Implementation of Agenda 21, the Programme for the Further Implementation of Agenda 21 and the outcomes of the World Summit on Sustainable Development (resolutions 47/191, 60/192 and 61/195);
 - (b) Follow-up to and implementation of the Mauritius Strategy for the Further Implementation of the Programme of Action for the Sustainable Development of Small Island Developing States (resolution 61/196);
 - (c) International Strategy for Disaster Reduction (resolution 61/198);
 - (d) Protection of global climate for present and future generations of mankind (resolutions 39/229 and 61/201);
 - (e) Implementation of the United Nations Convention to Combat Desertification in Those Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa (resolutions 60/200 and 61/202);

- (f) Convention on Biological Diversity (resolution 61/204);
 - (g) Report of the Governing Council of the United Nations Environment Programme on its twenty-fourth session (resolutions 2997 (XXVII) and 61/205);
 - (h) Sustainable mountain development (resolution 60/198);
 - (i) Promotion of new and renewable sources of energy (resolution 60/199).
57. Implementation of the outcome of the United Nations Conference on Human Settlements (Habitat II) and strengthening of the United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat) (resolution 61/206).
 58. Globalization and interdependence:
 - (a) Globalization and interdependence (resolution 61/207);
 - (b) Science and technology for development (resolution 60/205);
 - (c) Preventing and combating corrupt practices and transfer of assets of illicit origin and returning such assets, in particular to the countries of origin, consistent with the United Nations Convention against Corruption (resolution 61/209).
 59. Groups of countries in special situations:
 - (a) Third United Nations Conference on the Least Developed Countries (resolutions 59/244, 60/228 and 61/211);
 - (b) Specific actions related to the particular needs and problems of landlocked developing countries: outcome of the International Ministerial Conference of Landlocked and Transit Developing Countries and Donor Countries and International Financial and Development Institutions on Transit Transport Cooperation (resolution 61/212).
 60. Eradication of poverty and other development issues:
 - (a) Implementation of the first United Nations Decade for the Eradication of Poverty (1997-2006) (resolution 61/213);
 - (b) Women in development (resolution 60/210);
 - (c) Human resources development (resolution 60/211).
 61. Operational activities for development:
 - (a) Operational activities for development of the United Nations system (resolution 39/125);
 - (b) Triennial comprehensive policy review of operational activities for development of the United Nations system (resolution 59/250);
 - (c) South-South cooperation for development (resolution 60/212).
 62. Training and research: United Nations Institute for Training and Research (resolutions 2044 (XX) and 60/213 and decision 61/542).
 63. Towards global partnerships (resolutions 58/316 and 60/215).

64. Social development:
- (a) Implementation of the outcome of the World Summit for Social Development and of the twenty-fourth special session of the General Assembly (resolutions 56/177 and 61/141);
 - (b) Social development, including questions relating to the world social situation and to youth, ageing, disabled persons and the family (resolutions 60/2 and 60/131 to 60/133);
 - (c) Follow-up to the International Year of Older Persons: Second World Assembly on Ageing (resolution 61/142).
65. Advancement of women:
- (a) Advancement of women (resolutions 34/180, 39/125, 45/124, 60/138, 60/139, 60/229, 60/230 and 61/143);
 - (b) Implementation of the outcome of the Fourth World Conference on Women and of the twenty-third special session of the General Assembly (resolutions 50/203, 52/100 and 61/145).

C. Development of Africa

66. New Partnership for Africa's Development: progress in implementation and international support:
- (a) New Partnership for Africa's Development: progress in implementation and international support (resolution 61/229);
 - (b) Causes of conflict and the promotion of durable peace and sustainable development in Africa (resolution 61/230).

D. Promotion of human rights

67. Report of the Human Rights Council (resolution 60/251).
68. Promotion and protection of the rights of children:
- (a) Promotion and protection of the rights of children (resolutions 44/25, 60/141 and 61/146);
 - (b) Follow-up to the outcome of the special session on children (resolutions 61/146 and 61/272 and decision 61/532).
69. Indigenous issues:
- (a) Indigenous issues (decision 61/532);
 - (b) Second International Decade of the World's Indigenous People (decision 61/532).
70. Elimination of racism and racial discrimination:
- (a) Elimination of racism and racial discrimination (resolution 61/149);
 - (b) Comprehensive implementation of and follow-up to the Durban Declaration and Programme of Action (decision 61/532).

71. Right of peoples to self-determination (resolutions 61/150 and 61/151).
72. Promotion and protection of human rights:
 - (a) Implementation of human rights instruments (resolutions 2200 A (XXI), 39/46, 45/158, 46/122, 57/202 and 61/153);
 - (b) Human rights questions, including alternative approaches for improving the effective enjoyment of human rights and fundamental freedoms (resolutions 60/154, 60/159 to 60/164, 60/167, 60/168, 61/156, 61/158, 61/161, 61/163 to 61/166 and 61/168 to 61/173);
 - (c) Human rights situations and reports of special rapporteurs and representatives (resolutions 61/174, 61/176 and 61/232);
 - (d) Comprehensive implementation of and follow-up to the Vienna Declaration and Programme of Action (resolutions 48/121 and 48/141);
 - (e) Convention on the Rights of Persons with Disabilities (resolution 61/106).

E. Effective coordination of humanitarian assistance efforts

73. Strengthening of the coordination of humanitarian and disaster relief assistance of the United Nations, including special economic assistance (resolutions 46/182, 61/132 and 61/133):
 - (a) Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nations (resolutions 61/131 and 61/134);
 - (b) Special economic assistance to individual countries or regions (resolutions 60/217, 60/218, 61/134 and 61/217);
 - (c) Assistance to the Palestinian people (resolution 61/135);
 - (d) Strengthening of international cooperation and coordination of efforts to study, mitigate and minimize the consequences of the Chernobyl disaster (resolution 60/14).
74. Assistance to survivors of the 1994 genocide in Rwanda, particularly orphans, widows and victims of sexual violence (resolution 60/225).

F. Promotion of justice and international law

75. Report of the International Court of Justice (rule 13 (b)).
76. Report of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994 (Security Council resolution 955 (1994) and General Assembly decision 61/505).
77. Report of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law

- Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 (Security Council resolution 827 (1993) and General Assembly decision 61/506).
78. Report of the International Criminal Court (resolutions 60/29 and 61/15).
 79. Oceans and the law of the sea:
 - (a) Oceans and the law of the sea (resolutions 49/28, 54/33 and 61/222);
 - (b) Sustainable fisheries, including through the 1995 Agreement for the Implementation of the Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks and Highly Migratory Fish Stocks, and related instruments (resolutions 58/14, 59/25 and 61/105).
 80. Responsibility of States for internationally wrongful acts (resolution 59/35).
 81. United Nations Programme of Assistance in the Teaching, Study, Dissemination and Wider Appreciation of International Law (resolution 60/19).
 82. Criminal accountability of United Nations officials and experts on mission (resolution 61/29).
 83. Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the work of its fortieth session (resolutions 2205 (XXI) and 61/32).
 84. Report of the International Law Commission on the work of its fifty-ninth session (resolution 61/34).
 85. Diplomatic protection (resolution 61/35).
 86. Consideration of prevention of transboundary harm from hazardous activities and allocation of loss in the case of such harm (resolution 61/36).
 87. Report of the Special Committee on the Charter of the United Nations and on the Strengthening of the Role of the Organization (resolution 61/38).
 88. The rule of law at the national and international levels (resolution 61/39).

G. Disarmament

89. Report of the International Atomic Energy Agency (resolutions 1145 (XII) and 61/8).
90. Reduction of military budgets:
 - (a) Reduction of military budgets (resolution 35/142 B);
 - (b) Objective information on military matters, including transparency of military expenditures (resolution 60/44).
91. Implementation of the Declaration of the Indian Ocean as a Zone of Peace (resolution 60/48).
92. African Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty (resolution 60/49).

93. Consolidation of the regime established by the Treaty for the Prohibition of Nuclear Weapons in Latin America and the Caribbean (Treaty of Tlatelolco) (resolution 60/50).
94. Review of the implementation of the Declaration on the Strengthening of International Security (decision 60/520).
95. Developments in the field of information and telecommunications in the context of international security (resolution 61/54).
96. Establishment of a nuclear-weapon-free zone in the region of the Middle East (resolution 61/56).
97. Conclusion of effective international arrangements to assure non-nuclear-weapon States against the use or threat of use of nuclear weapons (resolution 61/57).
98. Prevention of an arms race in outer space (resolution 61/58).
99. Verification in all its aspects, including the role of the United Nations in the field of verification (decision 61/514).
100. General and complete disarmament:
 - (a) Notification of nuclear tests (resolution 42/38 C);
 - (b) Further measures in the field of disarmament for the prevention of an arms race on the seabed and the ocean floor and in the subsoil thereof (resolution 44/116 O);
 - (c) Prohibition of the dumping of radioactive wastes (resolution 60/57);
 - (d) Follow-up to nuclear disarmament obligations agreed to at the 1995 and 2000 Review Conferences of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (resolution 60/72);
 - (e) Preventing the risk of radiological terrorism (resolution 60/73);
 - (f) Missiles (resolution 61/59);
 - (g) Convening of the fourth special session of the General Assembly devoted to disarmament (resolution 61/60);
 - (h) Promotion of multilateralism in the area of disarmament and non-proliferation (resolution 61/62);
 - (i) Observance of environmental norms in the drafting and implementation of agreements on disarmament and arms control (resolution 61/63);
 - (j) Relationship between disarmament and development (resolution 61/64);
 - (k) Towards a nuclear-weapon-free world: accelerating the implementation of nuclear disarmament commitments (resolution 61/65);
 - (l) The illicit trade in small arms and light weapons in all its aspects (resolution 61/66);
 - (m) Implementation of the Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on Their Destruction (resolution 61/68);

- (n) Nuclear-weapon-free southern hemisphere and adjacent areas (resolution 61/69);
 - (o) Assistance to States for curbing the illicit traffic in small arms and light weapons and collecting them (resolution 61/71);
 - (p) Problems arising from the accumulation of conventional ammunition stockpiles in surplus (resolution 61/72);
 - (q) Transparency and confidence-building measures in outer space activities (resolution 61/75);
 - (r) Transparency in armaments (resolution 61/77);
 - (s) Nuclear disarmament (resolution 61/78);
 - (t) Regional disarmament (resolution 61/80);
 - (u) Confidence-building measures in the regional and subregional context (resolution 61/81);
 - (v) Conventional arms control at the regional and subregional levels (resolution 61/82);
 - (w) Follow-up to the advisory opinion of the International Court of Justice on the *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons* (resolution 61/83);
 - (x) Implementation of the Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-personnel Mines and on Their Destruction (resolution 61/84);
 - (y) Reducing nuclear danger (resolution 61/85);
 - (z) Measures to prevent terrorists from acquiring weapons of mass destruction (resolution 61/86);
 - (aa) Towards an arms trade treaty: establishing common international standards for the import, export and transfer of conventional arms (resolution 61/89);
 - (bb) United Nations conference to identify ways of eliminating nuclear dangers in the context of nuclear disarmament (decision 61/515).
101. Review and implementation of the Concluding Document of the Twelfth Special Session of the General Assembly:
- (a) United Nations regional centres for peace and disarmament (resolution 61/90);
 - (b) United Nations Regional Centre for Peace, Disarmament and Development in Latin America and the Caribbean (resolution 61/92);
 - (c) United Nations Regional Centre for Peace and Disarmament in Africa (resolution 61/93);
 - (d) United Nations Regional Centre for Peace and Disarmament in Asia and the Pacific (resolution 61/94);

- (e) Regional confidence-building measures: activities of the United Nations Standing Advisory Committee on Security Questions in Central Africa (resolution 61/96);
 - (f) Convention on the Prohibition of the Use of Nuclear Weapons (resolution 61/97).
102. Review of the implementation of the recommendations and decisions adopted by the General Assembly at its tenth special session (resolutions 38/183 O and 39/148 H):
- (a) Report of the Disarmament Commission (resolution 61/98);
 - (b) Report of the Conference on Disarmament (resolution 61/99).
103. The risk of nuclear proliferation in the Middle East (resolution 61/103).
104. Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects (resolution 61/100).
105. Strengthening of security and cooperation in the Mediterranean region (resolution 61/101).
106. Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (resolution 61/104).
107. Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction (resolution 61/102).

H. Drug control, crime prevention and combating international terrorism in all its forms and manifestations

108. Crime prevention and criminal justice (resolutions 61/181 and 61/182).
109. International drug control (resolution 61/183).
110. Measures to eliminate international terrorism (resolution 61/40).

I. Organizational, administrative and other matters

111. Report of the Secretary-General on the work of the Organization (rules 13 (a) and 48; resolutions 47/120 B and 51/241).
112. Report of the Secretary-General on the Peacebuilding Fund.¹
113. Notification by the Secretary-General under Article 12, paragraph 2, of the Charter of the United Nations (rule 49).
114. Elections to fill vacancies in principal organs:
- (a) Election of five non-permanent members of the Security Council (rule 142; decision 61/402);
 - (b) Election of eighteen members of the Economic and Social Council (rule 145; decision 61/404).

115. Elections to fill vacancies in subsidiary organs and other elections:
- (a) Election of seven members of the Committee for Programme and Coordination (Economic and Social Council resolution 2008 (LX) and General Assembly decision 61/410);
 - (b) Election of twenty-nine members of the Governing Council of the United Nations Environment Programme (resolution 2997 (XXVII) and decision 60/406);
 - (c) Election of five members of the Organizational Committee of the Peacebuilding Commission (resolution 60/180 and decision 61/416);
 - (d) Election of fifteen members of the Human Rights Council (resolution 60/251 and decision 61/415).
116. Appointments to fill vacancies in subsidiary organs and other appointments:
- (a) Appointment of members of the Advisory Committee on Administrative and Budgetary Questions (rule 155; decision 61/405);
 - (b) Appointment of members of the Committee on Contributions (rule 158; decisions 61/406 A and B);
 - (c) Confirmation of the appointment of members of the Investments Committee (resolution 155 (II) and decision 61/407);
 - (d) Appointment of a member of the Board of Auditors (resolutions 74 (I) and 55/248 and decision 60/413);
 - (e) Appointment of members of the United Nations Administrative Tribunal (resolutions 351 A (IV), 55/159 and 59/283 and decision 61/408);
 - (f) Appointment of members of the Independent Audit Advisory Committee (sub-item proposed by the Secretary-General (A/62/142) and resolution 61/275);
 - (g) Appointment of members of the Committee on Conferences (resolution 43/222 B and decision 61/412);
 - (h) Appointment of members of the Joint Inspection Unit (resolutions 31/192 and 61/238 and decisions 59/416 A and B);
 - (i) Approval of the appointment of the United Nations High Commissioner for Human Rights (decision 58/417).
117. Admission of new Members to the United Nations (rule 136).
118. Follow-up to the outcome of the Millennium Summit (resolutions 60/265, 60/283 and 61/244 to 61/246).
119. United Nations reform: measures and proposals (resolutions 60/283 and 61/244 to 61/246).
120. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy (resolution 60/288).
121. Commemoration of the two-hundredth anniversary of the abolition of the transatlantic slave trade (resolution 61/19).
122. Implementation of the resolutions of the United Nations (decision 61/508).

123. Revitalization of the work of the General Assembly.²
124. Question of equitable representation on and increase in the membership of the Security Council and related matters.³
125. Strengthening of the United Nations system (resolution 61/257).
126. Follow-up to the recommendations on administrative management and internal oversight of the Independent Inquiry Committee into the United Nations Oil-for-Food Programme.¹
127. Financial reports and audited financial statements, and reports of the Board of Auditors (resolutions 52/212 B and 61/233 A and B):
 - (a) United Nations peacekeeping operations;
 - (b) Capital master plan;
 - (c) Voluntary funds administered by the United Nations High Commissioner for Refugees;
 - (d) United Nations Office for Project Services.
128. Review of the efficiency of the administrative and financial functioning of the United Nations (resolutions 60/283, 61/235, 61/245, 61/246, 61/265 and 61/275 and decisions 59/572 and 61/551 C).
129. Programme budget for the biennium 2006-2007 (resolutions 46/220, 60/249, 60/266, 61/21, 61/234, 61/245, 61/246, 61/251 to 61/254, 61/258, 61/262, 61/263, 61/273, 61/275 and 61/279 and decisions 52/466 and 61/551 C).
130. Proposed programme budget for the biennium 2008-2009 (resolutions 46/220, 56/270, 58/272, 60/246 to 60/248, 61/244, 61/252, 61/254, 61/262, 61/263, 61/273 to 61/276 and 61/279).
131. Programme planning (resolutions 58/269, 60/257 and 61/235).
132. Improving the financial situation of the United Nations (resolution 47/215).
133. Pattern of conferences (resolution 61/236).
134. Scale of assessments for the apportionment of the expenses of the United Nations (resolution 61/237 and decision 61/551 A).
135. Human resources management (resolutions 49/222, 57/305, 60/238, 60/254 and 61/244 and decision 61/551 C).
136. Joint Inspection Unit (resolutions 55/230, 61/238 and 61/260).
137. United Nations common system (resolution 61/239).
138. Report on the activities of the Office of Internal Oversight Services (resolutions 48/218 B, 54/244, 59/272, 60/259 and 61/275 and decision 61/551 C).
139. Administration of justice at the United Nations (resolutions 59/283 and 61/261 and decision 61/511 B).
140. Financing of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Genocide and Other Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of Rwanda and Rwandan

- Citizens Responsible for Genocide and Other Such Violations Committed in the Territory of Neighbouring States between 1 January and 31 December 1994 (resolutions 55/226, 61/241 and 61/274).
141. Financing of the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 (resolutions 55/225 A, 61/242 and 61/274).
 142. Administrative and budgetary aspects of the financing of the United Nations peacekeeping operations (resolutions 49/233 A, 60/266 and 61/276 to 61/279 and decisions 61/551 C and 61/557).
 143. Financing of the United Nations Operation in Burundi (resolution 61/9 B and decision 61/554).
 144. Financing of the United Nations Operation in Côte d'Ivoire (resolutions 61/247 A and B).
 145. Financing of the United Nations Peacekeeping Force in Cyprus (resolution 61/280).
 146. Financing of the United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo (resolution 61/281).
 147. Financing of the United Nations Mission in East Timor.¹
 148. Financing of the United Nations Mission of Support in East Timor (resolution 61/282).
 149. Financing of the United Nations Integrated Mission in Timor-Leste (resolutions 61/249 A and C).
 150. Financing of the United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea (resolutions 61/248 A and B).
 151. Financing of the United Nations Observer Mission in Georgia (resolution 61/283).
 152. Financing of the United Nations Stabilization Mission in Haiti (resolution 61/284).
 153. Financing of the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (resolution 61/285).
 154. Financing of the United Nations Mission in Liberia (resolution 61/286).
 155. Financing of the United Nations peacekeeping forces in the Middle East:
 - (a) United Nations Disengagement Observer Force (resolution 61/287);
 - (b) United Nations Interim Force in Lebanon (resolutions 61/250 A and C).
 156. Financing of the United Nations Mission in Sierra Leone (resolution 61/288).
 157. Financing of the United Nations Mission in the Sudan (resolution 61/289).
 158. Financing of the United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara (resolution 61/290).

159. Report of the Committee on Relations with the Host Country (resolution 61/41).
160. Observer status for the Regional Centre on Small Arms and Light Weapons in the Great Lakes Region and the Horn of Africa in the General Assembly (item proposed by Kenya (A/62/141)).
161. Observer status for the Italian-Latin American Institute in the General Assembly (item proposed by Italy (A/62/143)).
162. Proclamation of the International Year of Human Rights Learning (item proposed by Benin (A/62/144)).

VEDLEGG 2

FN sine medlemsland og bidragsskalaen

Tabell 2.1 Medlemslanda sin opptaksdato, plassering i valgrupper og prosentvis bidrag til FNs regulære budsjett i 2007–2009

(*Forkortinger: afr=afrikanske, ar=arabiske, as=asiatiske, la=latinamerikanske, weog=vesteuropeiske og andre statar, aust=austeupeiske statar*)

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2005–2007	2007–2009
Afghanistan	19. november 1946	as	0,002	0,001
Albania	14. desember 1955	aust	0,005	0,006
Algerie	08. oktober 1962	afr(ar)	0,076	0,085
Andorra	28. juli 1993	weog	0,005	0,008
Angola	01. desember 1976	afr	0,001	0,003
Antigua og Barbuda	11. november 1981	la	0,003	0,002
Argentina	24. oktober 1945	la	0,956	0,325
Armenia	02. mars 1992	aust	0,002	0,002
Aserbajdsjan	02. mars 1992	aust	0,005	0,005
Austerrike	14. desember 1955	weog	0,859	0,887
Australia	01. november 1945	weog	1,592	1,787
Aust-Timor	27. september 2002	as	0,001	0,001
Bahamas	18. september 1973	la	0,013	0,016
Bahrain	21. september 1971	as(ar)	0,030	0,033
Bangladesh	17. september 1974	as	0,010	0,010
Barbados	09. desember 1966	la	0,010	0,009
Belarus (Kviterussland)	24. oktober 1945	aust	0,018	0,020
Belgia	27. desember 1945	weog	1,069	1,102
Belize	21. september 1971	as	0,001	0,001
Benin	20. september 1960	afr	0,002	0,001
Bhutan	21. september 1971	as	0,001	0,001
Bolivia	14. november 1945	la	0,009	0,006
Bosnia-Hercegovina	22. mai 1992	aust	0,003	0,006
Botswana	17. oktober 1966	afr	0,012	0,014
Brasil	24. oktober 1945	la	1,523	0,876
Brunei Darussalam	21. september 1984	as	0,034	0,026
Bulgaria	14. desember 1955	aust	0,017	0,020
Burkina Faso	20. september 1960	afr	0,002	0,002
Burundi	18. september 1962	afr	0,001	0,001
Canada	09. november 1945	weog	2,813	2,977

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2005–2007	2007–2009
Chile	24. oktober 1945	la	0,223	0,161
Colombia	05. november 1945	la	0,155	0,105
Costa Rica	02. november 1945	la	0,030	0,032
Cuba	24. oktober 1945	la	0,043	0,054
Danmark	24. oktober 1945	weog	0,718	0,739
Dei samainte arabiske emirata	09. desember 1971	as(ar)	0,235	0,302
Den demokratiske folkerepublikken				
Korea (Nord-Korea)	17. september 1991	as	0,010	0,007
Den demokratiske republikken-				
Kongo (tidl. Zaïre)	20. september 1960	afr	0,003	0,003
Den dominikanske republikk	24. oktober 1945	la	0,035	0,024
Den sentralafrikanske republikk	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Den tsjekkiske republikken	19. januar 1993	aust	0,183	0,281
Djibouti	20. september 1977	afr	0,001	0,001
Dominica	18. desember 1978	la	0,001	0,001
Ecuador	21. desember 1945	la	0,019	0,021
Egypt	24. oktober 1945	afr(ar)	0,120	0,088
Ekvatorial-Guinea	12. november 1968	afr	0,002	0,002
Elfenbeinskysten	20. september 1960	afr	0,010	0,009
El Salvador	24. oktober 1945	la	0,022	0,020
Eritrea	28. mai 1993	afr	0,001	0,001
Estland	17. september 1991	aust	0,012	0,016
Etiopia	13. november 1945	afr	0,004	0,003
Fiji	13. oktober 1970	as	0,004	0,003
Filippinane	24. oktober 1945	as	0,095	0,078
Finland	14. desember 1955	weog	0,533	0,564
Frankrike	24. oktober 1945	weog	6,030	6,301
Gabon	20. september 1960	afr	0,009	0,008
Gambia	21. september 1965	afr	0,001	0,001
Georgia	31. juli 1992	aust	0,003	0,003
Ghana	08. mars 1957	afr	0,004	0,004
Grenada	17. september 1974	la	0,001	0,001
Guatemala	21. november 1945	la	0,030	0,032
Guinea	12. desember 1958	afr	0,003	0,001
Guinea-Bissau	17. september 1974	afr	0,001	0,001
Guyana	20. september 1966	la	0,001	0,001
Haiti	24. oktober 1945	la	0,003	0,002
Hellas	25. oktober 1945	weog	0,530	0,596
Honduras	17. desember 1945	la	0,005	0,005
India	30. oktober 1945	as	0,421	0,450
Indonesia	28. september 1950	as	0,142	0,161
Irak	21. desember 1945	as(ar)	0,016	0,015
Iran	24. oktober 1945	as	0,157	0,180
Irland	14. desember 1945	weog	0,350	0,445
Island	19. november 1946	weog	0,034	0,037

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2005–2007	2007–2009
Israel	11. mai 1949	weog	0,467	0,419
Italia	14. desember 1955	weog	4,885	5,079
Jamaica	18. september 1962	la	0,008	0,010
Japan	18. desember 1956	as	19,468	16,624
Jemen	20. september 1947	afr(ar)	0,006	0,007
Jordan	14. desember 1955	as(ar)	0,011	0,012
Kambodsja	14. desember 1955	as	0,002	0,001
Kamerun	20. september 1960	afr	0,008	0,009
Kapp Verde	16. september 1975	afr	0,001	0,001
Kasakhstan	02. mars 1992	as	0,025	0,029
Kenya	16. desember 1963	afr	0,009	0,010
Kina	24. oktober 1945	as	2,053	2,667
Kirgisistan	02. mars 1992	as	0,001	0,001
Kiribati	14. september 1999	as	0,001	0,001
Komorane	12. november 1975	afr	0,001	0,001
Kongo, Brazzaville	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Kroatia	22. mai 1992	aust	0,037	0,050
Kuwait	14. mai 1963	as(ar)	0,162	0,182
Kypros	20. september 1960	as	0,039	0,044
Laos	14. desember 1955	as	0,001	0,001
Latvia	17. september 1991	aust	0,015	0,018
Lesotho	17. oktober 1966	afr	0,001	0,001
Libanon	24. oktober 1945	as(ar)	0,024	0,034
Liberia	02. november 1945	afr	0,001	0,001
Libya	14. desember 1955	afr(ar)	0,132	0,062
Liechtenstein	18. september 1990	weog	0,005	0,010
Litauen	17. september 1991	aust	0,024	0,031
Luxembourg	24. oktober 1945	weog	0,077	0,085
Madagaskar	20. september 1960	afr	0,003	0,002
Makedonia (FYROM)	08. april 1993	aust	0,006	0,005
Malawi	01. desember 1964	afr	0,001	0,001
Malaysia	17. september 1957	as	0,203	0,190
Maldivane	21. september 1965	as	0,001	0,001
Mali	28. september 1980	afr	0,002	0,001
Malta	01. desember 1964	weog	0,014	0,017
Marokko	12. november 1956	afr(ar)	0,047	0,042
Marshalløyane	17. september 1991	as	0,001	0,001
Mauretania	27. oktober 1961	afr(ar)	0,001	0,001
Mauritius	24. april 1968	afr	0,011	0,011
Mexico	07. november 1945	la	1,883	2,257
Mikronesiaføderasjonen	17. september 1991	as	0,001	0,001
Moldova	02. mars 1992	aust	0,001	0,001
Monaco	28. mai 1993	weog	0,003	0,003
Mongolia	27. oktober 1961	as	0,001	0,001
Montenegro	28. juni 2006	aust	-	0,001

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2005–2007	2007–2009
Mosambik	16. september 1975	afr	0,001	0,001
Myanmar (Burma)	19. april 1948	as	0,010	0,005
Namibia	23. april 1990	afr	0,006	0,006
Nauru	14. september 1999	as	0,001	0,001
Nederland	10. desember 1945	weog	1,690	1,873
Nepal	14. desember 1955	as	0,004	0,003
Nicaragua	24. oktober 1945	la	0,001	0,002
Niger	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Nigeria	07. oktober 1960	afr	0,042	0,048
Noreg	27. november 1945	weog	0,679	0,782
Ny-Zealand	24. oktober 1945	weog	0,221	0,256
Oman	07. oktober 1971	as(ar)	0,061	0,073
Pakistan	30. september 1947	as	0,055	0,059
Palau	15. desember 1944	as	0,001	0,001
Panama	13. november 1945	la	0,019	0,023
Papua Ny-Guinea	10. oktober 1975	as	0,003	0,002
Paraguay	24. oktober 1945	la	0,012	0,005
Peru	31. oktober 1945	la	0,092	0,078
Polen	24. oktober 1945	aust	0,461	0,501
Portugal	14. desember 1945	weog	0,470	0,527
Qatar	21. september 1971	as(ar)	0,064	0,085
Republikken Korea (Sør-Korea)	17. september 1991	as	1,796	2,173
Romania	14. desember 1955	aust	0,060	0,070
Russland	24. oktober 1945	aust	1,100	1,200
Rwanda	18. september 1962	afr	0,001	0,001
Salomonøyane	19. september 1978	as	0,001	0,001
Samoa	15. desember 1976	as	0,001	0,001
San Marino	02. mars 1992	weog	0,003	0,003
São Tomé og Príncipe	02. mars 1992	afr	0,001	0,001
Saudi-Arabia	24. oktober 1945	as(ar)	0,713	0,748
Senegal	28. september 1960	afr	0,005	0,004
Serbia	1. november 2000	aust	0,019	0,021
Seychellane	21. september 1976	afr	0,002	0,002
Sierra Leone	27. september 1961	afr	0,001	0,001
Singapore	21. september 1965	as	0,388	0,347
Slovakia	19. januar 1993	aust	0,051	0,063
Slovenia	22. mai 1992	aust	0,082	0,096
Somalia	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Spania	14. desember 1955	weog	2,520	2,968
Sri Lanka	14. desember 1955	as	0,017	0,016
St. Kitts og Nevis	23. september 1983	la	0,001	0,001
St. Lucia	12. september 1979	la	0,002	0,001
St. Vincent og Grenadinane	16. september 1980	la	0,001	0,001
Storbritannia	24. oktober 1945	weog	6,127	6,642
Sudan	12. november 1956	afr(ar)	0,008	0,010

Stat	Opptak	Gruppe	Obligatoriske bidrag i prosent	
			2005–2007	2007–2009
Surinam	04. desember 1975	la	0,001	0,001
Sveits	10. september 2002	weog	1,197	1,216
Sverige	19. november 1946	weog	0,998	1,071
Swaziland	24. september 1968	afr	0,002	0,002
Syria	24. oktober 1945	as(ar)	0,038	0,016
Sør-Afrika	07. november 1945	afr	0,292	0,290
Tadsjikistan	02. mars 1992	as	0,001	0,001
Tanzania	14. desember 1961	afr	0,006	0,006
Tchad	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Thailand	16. desember 1946	as	0,209	0,186
Togo	20. september 1960	afr	0,001	0,001
Tonga	14. september 1999	as	0,001	0,001
Trinidad og Tobago	18. september 1962	la	0,022	0,027
Tunisia	12. november 1956	afr(ar)	0,032	0,031
Turkmenistan	02. mars 1992	as	0,005	0,006
Tuvalu	05. september 2000	as	0,001	0,001
Tyrkia	24. oktober 1945	weog	0,372	0,381
Tyskland	18. september 1973	weog	8,662	8,577
Uganda	25. oktober 1962	afr	0,006	0,003
Ukraina	24. oktober 1945	aust	0,039	0,045
Ungarn	14. desember 1955	aust	0,126	0,244
Uruguay	18. desember 1945	la	0,048	0,027
USA	24. oktober 1945	weog	22,000	22,000
Uzbekistan	02. mars 1992	as	0,014	0,008
Vanuatu	15. september 1981	as	0,001	0,001
Venezuela	15. november 1945	la	0,171	0,200
Vietnam	20. september 1977	as	0,021	0,024
Zambia	01. desember 1964	afr	0,002	0,001
Zimbabwe	25. august 1980	afr	0,007	0,008

VEDLEGG 3

Programbudsjettet 2006–2007

FNs programbudsjett for to-årsperioden 2006–2007 som vedteke på den 61. generalforsamlinga.

Tabell 3.1 A. Utgifter

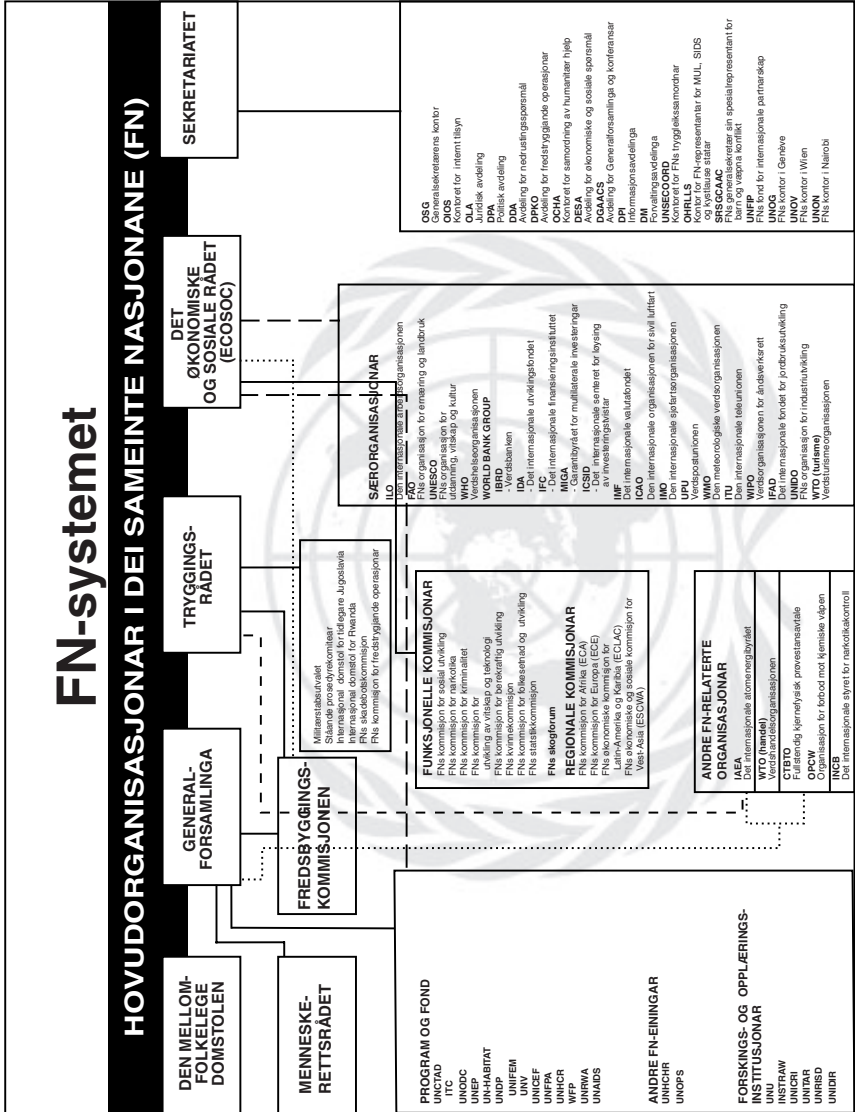
Budsjett-seksjon	Kap.	Tekst	USD
I	1–2	Generell politisk verksemd, leiing og kordinering	679 516 200
II	3–6	Politiske saker, fredsbevarande operasjonar	810 188 800
III	7–8	Internasjonal lov og rett	78 938 000
IV	9–16	Internasjonalt samarbeid for utvikling	380 798 700
V	17–22	Regionalt utviklingssamarbeid	439 565 100
VI	23–26	Menneskerettar og humanitære saker	218 337 600
VII	27	Informasjon	178 851 800
VIII	28	Administrasjon og fellestenester	527 978 200
IX	29	Internt tilsyn	31 545 200
X	30–31	Særlege administrative utgifter	101 278 100
XI	32	Investeringsutgifter	78 532 000
XII	33	Sikkerhet	195 537 800
XIII	34	Utviklingskontoen	16 480 900
XIV	35	Utbetalingar frå skatteutjammingsfondet	436 347 500
		SUM	4 173 895 900

Tabell 3.2 B. Inntekter

Kapittel	Tekst	USD
1	Inntekter til skatteutjammingsfondet	440 787 500
2	Generelle inntekter	41 641 400
3	Publikumstenester	3 941 000
	Til saman	486 369 900
	Pliktige bidrag frå medlemslanda for toårsperioden vedteke av Generalforsamlinga	3 687 526 000
	SUM	4 173 895 900

FN-systemet

Etter vedtaka om oppretting av Menneskerettsrådet og Fredsbyggingskommissjonen

VEDLEGG 5

Forkortinger

AALCC	The Asian-African Legal Consultative Committee Den asiatiske-afrikanske juridiske rådgjevande komiteen	CAT	Committee Against Torture FNs komité mot tortur
ABM-avtalen	Anti-Ballistic Missile Treaty Avtale mellom Sovjetunionen og USA frå 1972 om avgrensingar i anti-rakettforsvaret	CCPC	Committee on Crime Prevention and Control Komiteen for kriminalitetsforebygging og kontroll
ACABQ	Advisory Committee on Administrative and Budgetary Questions Den rådgjevande komiteen for administrative og budsjettmessige spørsmål	CD	Conference on Disarmament Nedrustingskonferansen i Genève sjå KNE
ACC	Administrative Committee on Coordination Den administrative samordningskomiteen	CDE	Committee on Development Planning
AfDB	African Development Bank Den afrikanske utviklingsbanken	CDP	Committee on Development Planning Komiteen for utviklingsplanlegging
AsDB	Asian Development Bank Den asiatiske utviklingsbanken	CEDAW	Committee on the Elimination of Discrimination against Women Komiteen for avskaffing av kvinne-diskriminering
ASEAN	Association of South East Asian Nations Samanslutning av søraust-asiatiske statar (medl.: Brunei, Filippinane, Indonesia, Kambodsja, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailand og Vietnam)	CERD	Committee on the Elimination of Racial Discrimination Komiteen for avskaffing av rasediskriminering
AU	The African Union Den afrikanske Unionen	CESI	Centre for Economic and Social Information Senteret for økonomisk og sosial informasjon
BONUCA	FNs fredsbyggingskontor i Den sentral-afrikanske republikken	CFE	Conventional Forces in Europe Konvensjonelle styrkar i Europa
Bretton Woods-institusjonane	Verdsbanken og Det internasjonale valutafondet (IMF)	CFS	Committee on World Food Security Komiteen for matvaretryggleik
CARICOM	Caribbean Community and Common Market Den karibiske fellesskapen og fellesmarknaden	CGIAR	Consultative Group on International Agricultural Research Samrådsgruppa for internasjonal landbruksforskning
CAS	Committee on Assurances of Supply IAEAs komité for leveringstryggleik	CHR	Commission on Human Rights Menneskerettskommisjonen
		CIEM	Committee on International Investment and Multinational Enterprises Komiteen for internasjonale investeringar og multinasjonale selskap
		CMI	Comité Maritime International

	Den internasjonale maritime komiteen		FN-sekretariatet si avdeling for fredstryggjende operasjoner
CND	Commission on Narcotic Drugs	DSG	Deputy Secretary General
CPC	FNs narkotikakommisjon Committee for Programming and Coordination	ECA	FNs varageneralsekretær Economic Commission for Africa
	Komiteen for programplanlegging og samordning	ECE	FNs økonomiske kommisjon for Afrika
CSBM	Confidence and Security Building Measures		Economic Commission for Europe
	Tillits- og tryggleiksskapande tiltak	ECLAC	FNs økonomiske kommisjon for Europa
CSD	Commission for Social Development		Economic Commission for Latin America and the Caribbean
	Sosialkommisjonen	ECOMOG	FNs økonomiske kommisjon for Latin-Amerika og Karibia
CSD	Commission on Sustainable Development		ECOWAS' Peace Monitoring Group
	Kommisjonen for berekraftig utvikling	ECOSOC	ECOWAS sin regionale fredstryggjende styrke
CSW	Commission on the Status of Women	ECOWAS	Economic and Social Council
	Kommisjonen for kvinnene si stil- ling		FNs økonomiske og sosiale råd
CTBT	Comprehensive Test Ban Treaty		Economic Community of West African States
	Fullstendig kjernefysisk prøve- stansavtale	ECWA	Økonomisk samanslutning for land i Vest-Afrika
CTC	Centre on Transnational Corporations		Economic Commission for Western Asia
	FNs senter for fleirnasjonale sel- skap (under UNCTAD)	ENMOD	FNs økonomiske kommisjon for Vest-Asia
CWC	Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their destruction		Convention on the Prohibition of Military and any other Hostile use of Environmental Modification Techniques
	Konvensjonen om forbod mot utvikling, produksjon, lagring og bruk av kjemiske våpen samt om øydelegging av dei	ERC	FNs konvensjon om forbod mot bruk av miljøpåverknad til militære formål (Miljøkrigskonvensjonen)
DAM	Department of Administration and Management	ESCAP	Emergency Relief Coordinator
	FN-sekretariatet si avdeling for administrative spørsmål		FNs nødhjelpskordinator
DESA	Department of Economic and Social Affairs	EØS	Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
	FN-sekretariatet si avdeling for økonomiske og sosiale spørsmål	FAO	FNs økonomiske og sosiale kommisjon for Asia og Stillehavsområdet
DPA	Department of Political Affairs		Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet
	FN-sekretariatet si avdeling for politiske spørsmål	G-77	Food and Agriculture Organization
DPI	Department of Public Information		FNs organisasjon for ernæring og landbruk
	FN-sekretariatet si informasjonsav- deling		Group of 77
DPKO	Department of Peacekeeping Operations	HIPC	Utviklingslanda si samordningsgruppe for handsaming av utviklingsspørsmål under Generalforsamlinga
			Highly Indebted Poor Countries
			Fattige land med høg gjeldsbyrde

IAEA	International Atomic Energy Agency Det internasjonale atomenergibyrået	IGAD	Det internasjonale finansieringsinstituttet Intergovernmental Authority on Development
IATA	International Air Transport Association Den internasjonale organisasjonen for lufttransport	ILC	Organisasjon for tørke og utvikling på Afrikas horn International Law Commission
IBRD	International Bank of Reconstruction and Development Den internasjonale banken for gjenreising og utvikling (Verdsbanken)	ILO	Folkerettskommisjonen International Labour Organization
ICAO	International Civil Aviation Organization Den internasjonale organisasjonen for sivil luftfart	IMF	Den internasjonale arbeidsorganisasjonen International Monetary Fund
ICARA	International Conference on Assistance to Refugees in Africa Internasjonal konferanse om bistand til flyktningar i Afrika	IMO	Det internasjonale valutafondet International Maritime Organization
ICJ	International Court of Justice FNs mellomfolkelege domstol	INCB	Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (før 1982: IMCO) International Narcotics Control Board
ICRC	International Committee of the Red Cross Den internasjonale raudekrosskomiteen	INF	Det internasjonale narkotikakontrollrådet Intermediate-range Nuclear Forces
ICSAB	International Civil Advisory Board Den rådgjevande komiteen for Den internasjonale tenestemannskommisjonen	INMARSAT	Kjernefysiske mellomdistansevåpen International Maritime Satellite Organization
ICSC	International Civil Service Commission Den internasjonale tenestemannskommisjonen	INSTRAW	Den internasjonale organisasjonen for maritime telekommunikasjonar via satellitt International Research and Training Institute for the Advancement of Women
ICSU	International Council of Scientific Unions Vitskapsunionen sitt internasjonale råd	INTELSAT	Det internasjonale forskings- og utdanningsinstituttet for kvinner International Telecommunication Satellite Organization
ICTY	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia Den internasjonale straffedomstolen for det tidlegare Jugoslavia	IOC	Den internasjonale telekommunikasjonssatellittorganisasjonen Intergovernmental Oceanographic Commission
IDA	International Development Association Det internasjonale utviklingsfondet (under Verdsbanken)	IPDC	Den mellomstatlege oseanografiske kommisjonen International Programme for the Development of Communication
IEA	International Energy Agency Det internasjonale energibyrået	IPTF	Det internasjonale programmet for kommunikasjonsutvikling International Police Force Task
IFAD	International Fund for Agricultural Development Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling	ISAF	FNs internasjonale politistyrke International Security Assistance Force
IFC	International Finance Corporation	ITC	FNs internasjonale sikkerhetsstyrke International Trade Center Det internasjonale handelssenteret

ITU	International Telecommunication Union	NATO	North Atlantic Treaty Organization
IUOTO	Den internasjonale teleunionen International Union of Official Travel Organizations	NEPAD	Den nordatlantiske traktatororganisasjonen New Partnership for Africa's Development
JIU	Den internasjonale reiselivsorganisasjonen Joint Inspection Unit	NGO	Nytt partnerskap for Afrikas utvikling Non-Governmental Organization
KNE	FNs inspektørgruppe Conference on Confidence and Security Building Measures and Disarmament in Europe (CDE)	NPT	Ikkje-statleg organisasjon Non-Proliferation Treaty
MICIVIH	Konferansen om tillits- og tryggleiksskapande tiltak og nedrusting i Europa Civilian Mission of the United Nations and the Organization of American States in Haiti	OAS	Ikkje-spreingsavtalen Organization of American States
MINUGUA	Det internasjonale sivile korps på Haiti United Nations Mission for the Verification of Human Rights and of Compliance with the Commitment of the Comprehensive Agreement on Human Rights in Guatemala	OAU	Organisasjonen av amerikanske statar Organization of African Unity
MINURSO	FNs verifikasjonskorps for menneskerettar og etterleving av pliktene etter den omfattande menneskerettsavtalen i Guatemala Mission des Nations Unies pour le Référendum au Sahara Occidental	OCHA	Organisasjonen for afrikansk ein-skap Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
MINUSAL	FNs operasjon for overvaking av folkerøysting i Vest-Sahara Mission de las Naciones Unidas en El Salvador	OECD	Kontoret for samordning av humanitære aktivitetar Organization for Economic Cooperation and Development
MISAB	FNs operasjon i El Salvador Inter-African Mission to Monitor the Bangui Agreements	OECS	Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling Organization of East Caribbean States
MONUA	Interafrikansk fredstryggjande styrke i Den sentral-afrikanske republikken United Nations Observer Mission in Angola	OIC	Organisasjonen av austkaribiske statar Organization of the Islamic conference
MONUC	FNs observatørstyrke i Angola United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Kongo	OIOS	Organisasjonen for Den islamske konferansen Office of International Oversight Services
MUL	FN-styrken i Den demokratiske republikken Kongo Least Developed Countries (LDC)	OPANAL	FNs kontor for internt tilsyn Organisacion para la Proscripcion des Armas Nucleares en America Latina
NAM	Dei minst utvikla landa Non Aligned Movement	OPEC	Organisasjonen for forbod mot atomvåpen i Latin-Amerika Organization of Petroleum Exporting Countries
	Den alliansefrie rørsla	OSSE	Organisasjonen av oljeeksporterande land Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)
		PBC	Organisasjonen for tryggleik og samarbeid i Europa Peace Building Commission
		POLISARIO	FNs fredsbyggingsskomisjon Frente Popular para la Liberación de Saguia el Hamra y Rio de Oro
			Frigeringsrørsla i Vest-Sahara

PLO	Palestine Liberation Organization Den palestinske frigjøringsorganisasjonen	UNAMIR	United Nations Assistance Mission for Rwanda FNs styrke i Rwanda
PUNE	United Nations Conference for the Promotion of International Co-operation in the Peaceful Uses of Nuclear Energy FNs konferanse om fredsleg utnytting av kjernekraft	UNAMSIL	United Nations Mission in Sierra Leone FN-styrken i Sierra Leone
SADC	Southern African Development Community Den regionale samarbeidsorganisasjonen i det sørlige Afrika (medl. (1997): Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mauritius, Mosambik, Namibia, Swaziland, Sør-Afrika, Tanzania, Zambia, Zimbabwe)	UNCDF	United Nations Capital Development Fund FNs kapitalutviklingsfond
SALT (I & II)	Strategic Arms Limitation Treaty Avtalar mellom USA og Sovjetunionen om avgrensingar av strategiske våpen	UNCED	United Nations Conference on Environment and Development FNs konferanse om miljø og utvikling (Rio-konferansen)
SDI	Strategic Defence Initiative Strategisk forsvarsinitiativ (det amerikanske romvåpenprogrammet)	UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law FNs kommisjon for internasjonal handelsrett
SFOR	Stabilisation Force Multilateral stabiliseringsstyrke i Bosnia-Hercegovina leidd av NATO	UNCOPUOS	United Nations Committee on the Peaceful Uses of Outer Space FNs komité for fredsleg utnytting av det ytre verdensrommet
SG	Secretary General FNs generalsekretær	UNCTC	United Nations Committee for Transnational Corporations FNs komité for fleirnasjonale selskap
SHIRBRIG	Multi-National Stand-by High Readiness Brigade for UN Operations	UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development FNs konferanse for handel og utvikling
SIDS	Small Island Developing States Små utviklingsøystatar	UNCURK	United Nations Commission for the Unification and Rehabilitation of Korea FNs kommisjon for samling og gjenoppbygging av Korea
SIS	Special Industrial Service Det særlege industrifondet	UNDAF	United Nations Development Aid Framework FNs rammeverk for bistand
SSOD (I, II & IID)	Special Session on Disarmament Hovudforsamlinga sine spesialsessionar om nedrusting	UNDC	United Nations Disarmament Commission FNs nedrustingskommisjon
START	Strategic Arms Reduction Talks Forhandlingar mellom USA og Sovjetunionen om reduksjonar av strategiske våpen	UNDG	United Nations Development Group FNs utviklingsgruppe
TCDC	Technical Co-operation among Developing Countries Fagleg samarbeid mellom utviklingsland	UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force FNs observatørstyrke i Midt-austen
TDB	Trade and Development Board Handels- og utviklingsstyret (UNCTADs styre)	UNDP	United Nations Development Programme FNs utviklingsprogram
UN	United Nations Dei sameinte nasjonane (FN)	UNEP	United Nations Environment Programme FNs miljøvernprogram
		UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNETPSA	FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur United Nations Educational Training Programme for Southern Africa	UNITAR	United Nations Institute for Training and Research FNs institutt for opplæring og forskning
UNFDAC	FNs utdannings- og opplæringsprogram for det sørlege Afrika United Nations Fund for Drug Abuse Control	UN-NADAF	United Nations New Agenda for the Development of Africa in the 1990's FNs nye program for utvikling i Afrika i 1990-åra
UNFICYP	FNs fond for kontroll med narkotikamisbruk United Nations Force in Cyprus	UNMEE	United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea FN-styrken i Etiopia og Eritrea
UNFPA	FN-styrken på Kypros United Nations Population Fund FNs befolkningsfond	UNMIK	United Nations Interim Administration Mission in Kosovo FN-styrken i Kosovo
UNGASS 19	United Nations General Assembly Nineteenth Special Session FNs generalforsamling sin 19. spesialsesjon for oppfølging av Rio-konferansen	UNMIL	United Nations Mission in Liberia FN-styrken i Liberia
UN-HABITAT	United Nations Human Settlements Programme FNs busetjingsprogram	UNMISSET	United Nations Mission of Support in East Timor FN-styrken i Aust-Timor
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees FNs høgkommissær for flyktninger	UNMOGIP	United Nations Military Observer Group in India and Pakistan FNs militære observatørgruppe i India og Pakistan
UNICEF	United Nations Children's Fund FNs barnefond	UNMOT	United Nations Mission of Observers in Tajikistan FNs observatørkorps i Tadsjikistan
UNIDF	United Nations Industrial Development Fund FNs fond for industriell utvikling	UNOMIG	United Nations Observer Mission in Georgia FNs observatørkorps i Georgia
UNIDIR	United Nations Institute for Disarmament Research FNs institutt for nedrustingsstudium	UNPSG	United Nations Civilian Police Support Group FNs støttegruppe for sivile politifolk
UNIDO	United Nations Industrial Development Organization FNs organisasjon for industriell utvikling	UNRISD	United Nations Research Institute for Social Development FNs forskingsinstitutt for sosial utvikling
UNIFEM	United Nations Development Fund for Women FNs utviklingsfond for kvinner	UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East FNs organisasjon for hjelp til Palestinaflyktninger i Midtausten
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon FNs fredstryggjande styrke i Libanon	UNSCEAR	United Nations Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiation FNs vitenskaplege komité for verkna-dene av radioaktiv stråling
UNISPACE (I & II)	United Nations conference on the Exploration and Peaceful Uses of Outer Space FNs konferansar om utforskning og fredeleg utnytting av verdensrommet	UNSCOM	United Nations Special Commission FNs spesialkomisjon (som skal overvake avskaffinga av irakiske masseødeleggingsvåpen)
UNITA	União Nacional para a Independência Total de Angola Opprørsrørsle i Angola		

UNSMIA	United Nations Special Mission to Afghanistan	WFP	World Food Programme Verdsmatvareprogrammet
UNSOC	FNs spesialkorps til Afghanistan United Nations Staff Officers Course FNs stabsoffiserkurs	WGUNS	Open-ended High-level Working Group on the Strengthening of the United Nations System Arbeidsgruppa for styrking av FN-systemet (Essy-gruppa)
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization FNs observatørkorps i Midtausten	WHO	World Health Organization Verdshelseorganisasjonen
UNU	United Nations University FN-universitetet	WIPO	World Intellectual Property Organization Verdsorganisasjonen for åndsverkrett
UNV	United Nations Volunteers FNs fredskorps		
UPU	Universal Postal Union Verdspostunionen	WMO	World Meteorological Organization Den meteorologiske verdsorganisasjonen
WEOG	West European and Other States Group Gruppa av vesteuropeiske og andre statar	WTO	World Tourism Organization Verdsturismeorganisasjonen
WFC	World Food Council Verdas matvareråd	WTO	World Trade Organization Verdshandelsorganisasjonen
